

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΕΥΧΟΣ 26ο • Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2016

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Της Γραφείας
Ομοσπονδίας 16
Αριθμός Πόλης
020050

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης

«Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49 Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323-839, κιν. 6946/470 157, φαξ 2310/326-108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com,
E-mail Προέδρου: mkartsioti@gmail.com

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2016

Επιτροπή Έκδοσης:

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος
Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, πρόεδρος του Δ.Σ.
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
Κοντογιαννόπουλος Κωνσταντίνος, Μαθηματικός
Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος
Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων
Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
Εκδότης - Διευθυντής: Μιχαήλ Θ. Καρσιώτης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS
Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310.466.776
e-mail: despoina@lithographia.gr

Αρ. Λογαριασμού: Πειραιώς 6 2 3 3 0 4 0 0 3 2 5 7 2

Η έκδοση του παρόντος 26^{ου} τεύχους πραγματοποιείται
από τα έσοδα του ταμείου του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Εικόνα εξωφύλλου: Καπετάν Χάψας, πίνακας του ζωγράφου
Παναγιώτη Παράσχου.

Εικόνα οπισθοφύλλου: Εμμανουήλ Παπάς, ζωγραφική
απεικόνιση του ήρωα.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Μιχαήλ Θεμ. Καρσιώτης** (Πετροκέρασα)
Αντιπρόεδρος: **Πάνος Βερροιώτης** (Πολύγυρος)
Γεν. Γραμματέας: **Ιωάννης Κοτσάνης** (Αρναία)
Ταμίας: **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βράσταμα)
Ειδ. Γραμματέας: **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)
Μέλος: **Αναστασία Σούστα-Δάφφα** (Νεοχώρι)
Μέλος: **Θεόδωρος Τσαμούρης** (Αρναία)
Μέλος: **Ανδρομάχη Κωστοπούλου** (Άθυτος)
Μέλος: **Άννα Τσότσου-Κυργιαφίνη** (Βράσταμα)

Αναπληρωματικά μέλη

Χρήστος Σαρ. Κουτσός (Βάβδος)
Αθανάσιος Δημηνάς (Παλαιόκαστρο)
Μίνα Γιαννακάρη (Πολύγυρος)
Κονδυλένια Τζούμα-Ζαμπόκα (Ν. Καλλικράτεια)

Αναπληρωματικά μέλη

Αλέξανδρος Οικονομίδης (Ν. Τρίγλια)
Αθανάσιος Χατζηπαπάς (Ν. Μουδανιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

■ Το παράπονο της Χαλκιδικής	1
■ Ποίημα του Γ. Ζωγραφάκη, Το δίλημμα του Χάψα	4
■ Ποίημα του Γ. Ζωγραφάκη, Ο Εμμανουήλ Παπάς στον αγώνα	5
■ Ματαυτσής Κώστας, Για να μη ξεχνάμε την ιστορία μας	6
■ Παρίσης Ιωάννης, Η Επανάσταση του Ολύμπου (1878) και η ακύρωση της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου	8
■ Παπαοικονόμου Νίκος, Οι πληρεξούσιοι της Χαλκιδικής στις εθνοσυνελεύσεις των ελλήνων	10
■ Καϊάφα - Σαροπούλου Μίνα, Ισθμός της Κασσάνδρας: ανθρώπων έργα, λαών πονήματα	12
■ Καραμύχος Γιάννης, Περί ποιήσεως ο λόγος	15
■ Κύρου Δημήτριος, Η εφημερίδα "Το μέλλον της Χαλκιδικής" και η μέσω αυτής προβολή της δραστηριότητας του Παγχάλκιδικού Συλ. Θεσσαλονίκης "Ο Αριστοτέλης"	16
■ Βαλασάκης Νίκος, Βράσταμα: Το χωριό των πολλών πανηγυριών	19
■ Μακρογιάννης Τιμολέων, Η εκπαίδευση στην Κασσάνδρα κατά την περίοδο 1821-1960	22
■ Αυγολούπης Σταύρος, Η UNESCO χάρισε στο 2016 τον τίτλο του "Παγκόσμιου έτους Αριστοτέλη"	24
■ Χιούτης Κωνσταντίνος, Παρουσία μοναζουσών σε χωριά της Χαλκιδικής Η περίπτωση μιας καλογραιάς από το Νεοχώρι	29
■ Αυγολούπης Σταύρος, Ο Μανταρτζής και ο λύκος	31
■ Τσίκουλας Γιάννης, Πολυγυρινά ανάδελφα	33
■ Ιστορική και λαογραφική εταιρεία Χαλκιδικής	35
■ Γιάννης Δ. Κανατάς - Χρίστος Γεροχρίστος, Σαν απόψι τέτοια μέρα...	37
- Η δράση του Συλλόγου μας	38
- Η δράση των άλλων Χαλκιδικιώτικων Συλλόγων	40
- Νέα της Χαλκιδικής μας	42
- Βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες που λάβαμε	43
- Ανακοινώσεις	44
- Οι Αντιπρόσωποι και Ανταποκριτές του συλλόγου στα χωριά της Χαλκιδικής	48
- Πρόγραμμα εκδηλώσεων και εκδρομών του Συλλόγου	51
Οκτωβρίου-Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου	51
- Νέα μέλη του Συλλόγου μέχρι 15-2-2016	53
- Αποκριάτικος χορός	53

Φιλολογική επιμέλεια : Αθανάσιος Χριστιανός

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Όσα δεν φέρουν υπογραφή συντάσσονται από τον εκδότη. Υπενθυμίζεται ότι οι εργασίες προς το περιοδικό δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 1800 - 2000 λέξεις ή 9000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα).

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Κάθε φορά που μπαίνει η άνοιξη και γεμίζει η πλάση χρώματα, αρώματα και δροσιές, κάθε φορά που ζυγώνει η 25η Μαρτίου κι ο ελληνισμός ετοιμάζεται να γιορτάσει το μεγάλο ξεσηκωμό του 1821, που έκανε τον κόσμο να βουβαθεί απ' τα ηρωικά κατορθώματα των πατέρων μας και που έφερε, ύστερα από 400 χρόνια σκλαβιάς, την πολυπόθητη λευτεριά, τώρα το Μάρτιο, που τα σχολεία σειούνται από τα πατριωτικά τραγούδια των παιδιών, που υμνούν τη δόξα και τα κατορθώματα των ηρώων του 1821, και ετοιμάζονται να γιορτάσουν τη μεγάλη εθνική γιορτή, κάθε χρονιά τέτοιες μέρες έρχεται συνειρμικά στο νου και η μεγάλη συμβολή της δικής μας μικρής πατρίδας της Χαλκιδικής στον τιτάνιο εκείνον αγώνα του Ελληνισμού. Και ενώ πρώτη σήκωσε τα λάβαρα της επανάστασης στη Μακεδονία, πολέμησε δυνατά, έχυσε ποτάμι το αίμα, έγινε στάχτη, εν τούτοις αγνοήθηκε και συνεχίζει να αγνοείται από την επίσημη ελληνική πολιτεία. Η συμβολή της Χαλκιδικής στον αγώνα του 21 δυστυχώς δεν αναφέρεται στα σχολικά βιβλία και δε διδάσκεται στα Σχολεία.

Έρχεται στο νου, τις μέρες αυτές, η εικόνα του **Εμμανουήλ Παπά**, του πλούσιου Μακεδόνα, του μεγάλου τραπεζίτη των Σερρών, που φλεγόμενος από αγάπη για την Πατρίδα κι αφηλώντας τους κινδύνους, εγκατέλειψε πλούτη και παλάτια κι εντάχθηκε από τους πρώτους στη μυστική οργάνωση, τη Φιλική Εταιρεία. Και όταν ήρθε η ώρα φόρτωσε ένα καράβι όπλα και πυρομαχικά, μπαρούτια και φυτίλια, πήρε μαζί του και πολλές-πολλές λίρες και μαζί με τα παιδιά του⁽¹⁾ έφυγε απ' την Κωνσταντινούπολη, όπου είχε καταφύγει στις αρχές του 1821, για να αποφύγει τους δολοφονικούς σκοπούς των Τούρκων των Σερρών, κι αποβιβάστηκε το Μάρτιο του 1821 στο Άγιον Όρος, για να γράψει στη συνέχεια μια από τις ηρωικότερες σελίδες πατριωτισμού, αγώνα και θυσίας στο βιβλίο της ελληνικής ιστορίας και ιδιαίτερα της ιστορίας της Χαλκιδικής μας. Εκεί, στην Μονή του Εσφιγμένου, κηρύχθηκε και επίσημα η Επανάσταση της Χαλκιδικής και ο Παπάς ορίστηκε Αρχηγός και προστάτης της Μακεδονίας. Αρμάτωσε αμέσως με τα όπλα που

είχε φέρει δυο-τρεις χιλιάδες άνδρες (οι χίλιοι και πλέον ήταν καλόγεροι), διαίρεσε το στράτευμα του στα δύο και με αντικειμενικό στόχο την όδευση προς τη Θεσσαλονίκη για την κατάληψή της, τέθηκε ο ίδιος επικεφαλής της βόρειας φάλαγγας. Προελαύνοντας νικηφόρα έφθασε μέσω της Απολλωνίας μέχρι τον κάμπο του Λαγκαδά. Εκεί όμως δέχτηκε επίθεση από πολλαπλάσιους εχθρούς. Αναγκάστηκε τότε σε υποχώρηση και μετέβη στη συνέχεια στην Κασσάνδρα, για να διευθύνει τον εκεί αγώνα, που συνεχιζόταν για ένα σχεδόν εξάμηνο, και να ζήσει τέλος το ΜΕΓΑΛΟ ΧΑΛΑΣΜΟ της Κασσάνδρας. Μη μπορώντας όμως να αντέξει το μεγάλο καημό της ολοκληρωτικής καταστροφής της Χαλκιδικής, πλέοντας προς την Ύδρα, παρέδωσε την ψυχή του στο Θεό. Κηδεύτηκε με τιμές ήρωα στην Ύδρα.

Έρχεται, επίσης, στο νου και η εικόνα του **Στάμου Χάψα**, του απλού σεργάρη (φύλακα) του Αγίου Όρους, που γεννήθηκε στα Παζαράκια (Κρυοπογή) κι έζησε στη Συκιά της Χαλκιδικής. Ο γενναίος εκείνος άνδρας, που ο ηρωισμός του σταμάτησε το ρολόι της ιστορίας, είχε οριστεί από τον Εμμ. Παπά επικεφαλής της νότιας φάλαγγας των Χαλκιδικιωτών, που όδευε για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης. Τον Ιούνιο του 1821 συγκρούστηκε κάτω από το Μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας με πολλαπλάσιες τουρκικές δυνάμεις. Πολεμώντας με γενναιότητα, χωρίς να σκεφθεί οπισθοχώρηση, όταν αντελήφθη ότι ο αγώνας ήταν άνισος και δεν υπήρχε ελπίδα νίκης, προτίμησε να πολεμήσει μαζί με τους συμπολεμιστές του (από τους οποίους 62 ήταν Συκιωτάκια) και όλοι να θυσιάσθουν. Και έπεσαν όλοι, χωρίς να υποχωρήσει ή να λιποψυχήσει κανένας. Και έπεσαν στο πεδίο της τιμής, όχι «τοίς κείνων ρήμασι πειθόμενοι» ούτε είχαν πάρει την προσταγή της μάνας «ή ταν ή επί τας». Έπεσαν αυτοθελήτως, πιστοί στο χρέος προς την Πατρίδα «ποτέ από το χρέος μη κινούντες». Να πώς περιγράφει ο ιστορικός το χρονικό της φονικής μάχης:

«...Εντός ολίγου όμως κατέφθασεν το κύριον σώμα του Μπαϊράμ Πασά και ο αγών επανήρχισε σφοδρότατος. Ο Χάψας εμάχετο όρθιος ως λέων και δια κραυ-

1. Ο Εμμ. Παπάς είχε οκτώ γιους και μια θυγατέρα. Οι επτά άφησαν τα πλούτη τους και την καλοπέρασή τους στην Ευρώπη όπου είχαν τις επιχειρήσεις τους κι ακολούθησαν τον πατέρα τους, συνεχίζοντας τον αγώνα στη νότια Ελλάδα, και δίνοντας τη ίδια τη ζωή τους, μαζί με τις περιουσίες τους: Ο Αλέξανδρος έπεσε στο Μεσολόγγι στο πλευρό του Μάρκου Μπότσαρη, ο

Νικόλαος στο Φάληρο στο πλευρό του Καραϊσκάκη, ο Ιωάννης στο Μανιάκι στο πλευρό του Παπαφλέσσα, ο Γεώργιος στη Λαμία, ο Δημήτριος απαγχονίστηκε στο Νεόκαστρο της Μεσσηνίας ενώ ο Αθανάσιος αποκεφαλίστηκε στην Χαλκίδα. Ο Αναστάσιος ήταν ο μόνος που έμεινε στη Βιέννη και ενίσχυε οικονομικά τον αγώνα.

γών και ύβρεων απέκρουε τους εχθρούς. Αλλ' ο αγών δυστυχώς ήτο άνισος, οι εχθροί ήσαν δεκαπλάσιοι και άπαντες του τακτικού στρατού. Τα παλικάρια του Χάψα έπιπτον το έν κατόπιν του άλλου και τελικώς ο ηρωικός αρχηγός τεθείς επικεφαλής των υπολοίπων και των εκ Βάβδου οπλαρχηγών Χαλάτη Τουρλάκη και Καραγιάννη, αφού ανέσπασε την μάχαιραν ερρίφθη εις το μέσον του εχθρικού στρατού και μετά λυσσώδη και φρικάλεόν αγώνα έπεσεν ενδόξως επί του πεδίου της τιμής μαζί με όλα του τα παλικάρια εκ Συκιάς και τους οπλαρχηγούς του Βάβδου...».

Η ιστορία έγραψε, λοιπόν, στο δικό της βιβλίο τα κατορθώματα των δύο αυτών ηρώων. Τα σχολικά βιβλία της Ιστορίας όμως, τι γράφουν; Για μεν τον Εμμανουήλ Παπά κάνουν απλή αναφορά του ονόματος, για δε τον Χάψα απολύτως τίποτα.

Κι εδώ εύλογα ξεπηδά το «γιατί»; Γιατί αυτή η παράλειψη; Δεν ήταν η θυσία του Χάψα εφάμιλλη του Διάκου και του Παπαφλέσσα; Δεν έπεσαν και οι τρεις πολεμώντας παλικαρία κι έδωσαν το αίμα τους για την ίδια Πατρίδα; Γιατί λοιπόν δυο μέτρα και δυο σταθμά; Και κάτι άλλο: Αναφέρεται στα σχολικά βιβλία ότι οι κυριότερες μάχες το πρώτο εξάμηνο της Επανάστασης του 1821 δόθηκαν στο Βαλτέτσι, στα Δολιανά, στην Αλαμάνα, στη Γραβιά. Καμιά αναφορά όμως στη μάχη των Βασιλικών, στη μάχη της Αγ. Αναστασίας όπως λέγεται αλλιώς. Γιατί; Γιατί δεν αφιερώνονται λίγες γραμμές για τη Χαλκιδική, που ΠΡΩΤΗ επαναστάτησε στη Βόρεια Ελλάδα, αγωνίστηκε με απaráμιλλο ηρωισμό κι έγινε στάχτη απ' άκρου εις άκρον. Έκαψε ο Τούρκος 42 χωριά. Τα ρήμαξε. Τα έκανε στάχτη. Έκανε το ΧΑΛΑΣΜΟ της Κασσάνδρας, κι ύστερα έγραφε κομπάζοντας στον προϊστάμενό του για την καταστροφή που προξένησε στα «βδελυρά ερπετά» της Χαλκιδικής: « ... Τους απίστους τούτους εξόντωσα και απήλειψα από προσώπου γης 42 πόλεις και χωριά αυτών, τας γυναικάς και τα τέκνα των εξηνδραπόδησα, τα υπάρχοντά των διένειμα μεταξύ των πιστών νικητών, τας εστίας δε αυτών παρέδωσα εις το πυρ και την τέφραν ώστε ούτε φωνή αλέκτορος να ακούεται πλέον εις αυτάς ». Δυστυχώς όμως δεν βρέθηκε ένας Σολωμός να δει τη δόξα να περπατάει στην ολόμαυρη ράχη της Χαλκιδικής και να μελετάει τα λαμπρά παλικάρια της.

Όμως, είτε γράφουν τα σχολικά βιβλία είτε όχι, η αλήθεια είναι μία: Τα ποτάμια του αίματος και οι ωκεανοί των δακρύων που χύθηκαν στη Χαλκιδική δεν πήγαν χαμένα. Πότισαν βαθιά τη ρίζα του δένδρου της λευτεριάς. Και το αποτέλεσμα; Καθυστέρησαν έξι μήνες τα οθωμανικά στρατεύματα, που έσπευδαν να

σβήσουν την Επανάσταση στη νότια Ελλάδα, αλλά δεν έφθασαν ποτέ. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία στους εκεί αγωνιζόμενους Έλληνες να εδραιώσουν την Επανάσταση, που ύστερα από οκτώ χρόνια (1828) έφερε την ποθητή λευτεριά. Λευτεριά στη μισή όμως Ελλάδα. Η ηρωική Χαλκιδική και οι άλλες περιοχές της Μακεδονίας, που κι αυτές το 1822 έστησαν τα δικά τους τρόπαια δόξας και έγιναν ολοκαυτώματα, ντύθηκαν στα μαύρα και βυθίστηκαν πάλι στο σκοτάδι της σκλαβιάς για άλλα εκατό σχεδόν χρόνια ως το 1912, που ήρθε η απελευθέρωση.

Όμως εμείς οι Χαλκιδικιώτες, παρά την καταφανή αδικία, δε μείναμε με σταυρωμένα χέρια. Αναδείξαμε μόνοι μας την ιστορία του τόπου μας. Τιμήσαμε και διαρκώς τιμούμε αυτούς που την έγραψαν. Συντηρούμε την εθνική μνήμη και διεκδικούμε αυτή να πάρει, στο στερέωμα της ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, **θέση ισότιμη** με τους άλλους τόπους, με τους άλλους Έλληνες, που έπραξαν και αυτοί όμοια.

Και να τι πράξαμε μέχρι σήμερα:

- Πέρα από τις πανελλήνιες εθνικές γιορτές καθιερώσαμε τέσσερις επίσημες τοπικές: Στον Πολύγυρο (17 Μαΐου, για την έκρηξη της επανάστασης), στη Μονή της Αγ. Αναστασίας και στο οικείο μνημείο (για την ηρωική θυσία του Χάψα και των παλικαριών του), στην Ιερισσό (την Τρίτη μέρα του Πάσχα, για τη σφαγή των Ιερισσιωτών) και στην Ποτίδαια (14 Νοεμβρίου, για το Χαλασμό της Κασσάνδρας), τις οποίες γιορτάζουμε κάθε χρόνο ανελλιπώς με επισήμότητα και λαμπρότητα και με παρουσία όλων των πολιτικών, στρατιωτικών και λοιπών Αρχών, με προγράμματα που εκπονούν η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής και οι οικείοι Δήμοι και με συμμετοχή των Σχολείων και του λαού γιορτάζουμε με δοξολογίες, πανηγυρικούς, παρελάσεις, στέψεις των μνημείων και άλλες εκδηλώσεις.

- Ανεγέρθηκαν από τους οικείους Δήμους ή Κοινότητες περικαλλή μνημεία: στην κωμόπολη της Συκιάς από την ομώνυμη τότε Κοινότητα για τα 63 Συκιωτάκια που έπεσαν με τον Χάψα, στην Ποτίδαια ως μνήμη του Χαλασμού της Κασσάνδρας, στην κωμόπολη των Βασιλικών ως μνήμη της ολοκληρωτικής καταστροφής της κωμοπόλεως, στο χωριό Πετροκέρασα ως μνήμη του Χαλασμού και της ολοκληρωτικής καταστροφής του, στην Ιερισσό, στον Μαυρονιού τ' αλώνι, ως μνήμη της σφαγής των Ιερισσιωτών και, τέλος, στο χώρο της πολύνεκρης μάχης των Βασιλικών μνημείο δωρεά από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο (βλ.κατωτέρω).

- Στήθηκαν προτομές του καπετάν Χάψα στην ανατολική είσοδο της πόλεως της Θεσσαλονίκης με δαπάνη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου (η περίξ πλατεία,

με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης ονομάστηκε πλατεία ήρωος καπετάν Χάψα) και στη γενέτειρά του, την Κρυοπηγή της Κασσάνδρας, με πρωτοβουλία και δαπάνη του Δήμου Κασσάνδρας και της τοπικής Κοινότητας.

- Η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής, το μόνο επιστημονικό σωματείο της Χαλκιδικής, έχει φιλοξενήσει-δημοσιεύσει στα ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, το έγκριτο επιστημονικό περιοδικό που εκδίδει από το 1965, πλείστα δημοσιεύματα, μονογραφίες και μελέτες σχετικά με τη συμβολή της Χαλκιδικής στον αγώνα του 1821. Επιπλέον, αφιέρωσε τέσσερα (1984, 1990, 1995, 1998) από τα έξι πανελλήνια συνέδρια, που έχει πραγματοποιήσει, στην ιστορία της Χαλκιδικής και τα πρακτικά τους έχουν ήδη δημοσιευθεί.

- Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, το αρχαιότερο και πολυπληθέστερο σωματείο της Χαλκιδικής με έδρα τη Θεσσαλονίκη και έτος ιδρύσεως το 1903:

α) Έχει ανεγείρει με δαπάνη του στο χώρο της μάχης των Βασιλικών μεγαλοπρεπές μνημείο με τον ανδριάντα του ήρωα καπετάν Χάψα κι αναπαράσταση της ομώνυμης μάχης, στα δε οστεοφυλάκια που έχουν εκεί κτισθεί εναποτέθηκαν τα οστά των ηρώων του 1821 που φυλάσσονταν μέχρι το 1998 στο οστεοφυλάκιο της ιστορικής Μονής της Αγ. Αναστασίας.

β) Έχει ανεγείρει και έχει τοποθετήσει με δαπάνη του στην ανατολική είσοδο της Θεσσαλονίκης την προτομή του ήρωα καπετάν Χάψα.

γ) Πιορτάζει κάθε χρόνο με ιδιαίτερη λαμπρότητα στη Μονή της Αγ. Αναστασίας και στο χώρο του μνημείου, μαζί με την περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής και τους Δήμους Πολυγύρου, Θέρμης (Βασιλικά) και Σιθωνίας (Συκιά) της Χαλκιδικής, τη δεύτερη Κυριακή του Ιουνίου, την επέτειο της ιστορικής μάχης των Βασιλικών με δοξολογία, θρησκευτικό μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των πεσόντων, με πανηγυρικούς λόγους, οι οποίοι έχουν δημοσιευθεί στο παρελθόν ειδικό βιβλιάριο, με στέψη του ανδριάντα του ήρωα και λοιπές εκδηλώσεις.

δ) Έχει εκδώσει ιστορικό φυλλάδιο για τα όσα διαδραματίστηκαν στη φονική μάχη των Βασιλικών κι έχει εκτυπώσει αφίσες του καπετάν Χάψα και του Εμμανουήλ Παπά. Όλα αυτά διανεμήθηκαν σε όλα τα Σχολεία, στους Δήμους και στις Κοινότητες.

ε) Στο επίσημο όργανό του, το περιοδικό ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, δημοσιεύει τακτικά άρθρα για να γνωρίσουν όλοι τη συμβολή της Χαλκιδικής στον αγώνα του 1821, αλλά και να διευκολύνονται οι εκπαιδευτικοί μας στη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας.

- Πέρα από αυτά, ένας μεγάλος αριθμός Χαλκιδικωτών κυρίως, καθηγητών, συγγραφέων, λογίων,

ιστορικών, ερευνητών της τοπικής ιστορίας, εκπαιδευτικών, λαογράφων κλπ. έχουν ερευνήσει κι έχουν γράψει μονογραφίες, μελέτες, ιστορικά μυθιστορήματα, άρθρα, ποιήματα αλλά και μικρά θεατρικά έργα που αναδεικνύουν τις πτυχές και το μεγαλείο του αγώνα εκείνου. Τελευταίο βιβλίο, που αναμένεται να εκδοθεί τις προσεχείς ημέρες από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, είναι αυτό του αρχαιολόγου Νίκου Παπαοικονόμου, «Προσωπογραφία αγωνιστών του 1821 από τη Χαλκιδική και τη Θεσσαλονίκη», που πέραν των άλλων ιστορικών στοιχείων περιλαμβάνει τα βιογραφικά 1.300 αγωνιστών της Χαλκιδικής και της ευρύτερης περιοχής που πήραν μέρος στον αγώνα της ανεξαρτησίας.

Τέλος, έχουμε τη γνώμη ότι χρέος κάθε εκπαιδευτικού είναι η διδασκαλία της τοπικής μας ιστορίας και η διάδοση και η ανάδειξή της σε κάθε ευκαιρία. Κατά τον εορτασμό δε της 25ης Μαρτίου πρέπει να αναφέρονται τα γεγονότα, που συνέβησαν στο πρώτο έτος της επαναστάσεως στη Χαλκιδική με ειδική αναφορά στα ονόματα των ηρώων που πρωτοστάτησαν σ' αυτά.

Εμείς οι Χαλκιδιώτες δεν επιδιώκουμε την προβολή το δικού μας τόπου, της δικής μας ιστορίας, σε ιδιαίτερο φόντο. Κάθε άλλο. Ο ελληνισμός είναι ενιαίος. Και σ' αυτό το ενιαίο σύνολο ανήκουμε όλοι οι Έλληνες. Και οι Έλληνες όλοι μαζί πολέμησαν και όλοι μαζί μάτωσαν. Γι' αυτό σήμερα πρέπει ισότιμα να γράφεται και να διδάσκεται η ιστορία και να υπηρετείται Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ.

Και δηλώνουμε ξεκάθαρα: Όσο κι αν οι αρμόδιοι «ξεχνούν» να γράφουν στα σχολικά βιβλία έστω δυο αράδες για τον ηρωισμό του Εμμ. Παπά και του Χάψα, το Χαλασμό της Κασσάνδρας κλπ., καθώς και για το αποτέλεσμα που έφεραν οι εκατόμβες εκείνες των θυμάτων της Χαλκιδικής, εμείς θα συνεχίσουμε να πασχίζουμε για να αναπληρώσουμε τα κενά, με άρθρα, με λόγους, με βιβλία, με γιορτές, με μνημόσυνα, με συνέδρια και ημερίδες, με αγάλματα και μνημεία και θα επαναλαμβάνουμε:

1. Η Χαλκιδική έχυσε πολύ αίμα το 1821. Η Χαλκιδική είναι αδικημένη όχι από την ιστορία αλλά από τους ανιστόρητους που προστάζουν τι πρέπει να γράφονται στα σχολικά βιβλία.

2. Σήμερα δε δεν παρακαλούμε. Απαιτούμε. Απαιτούμε στη προσεχή έκδοση των σχολικών βιβλίων, που όπως πληροφορούμαστε κυοφορείται, να αποκατασταθεί η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ για λόγους δικαιοσύνης και εθνικής ιστοριότητας. ΑΝΑΜΕΝΟΥΜΕ.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ ΧΑΨΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ Γ. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ

Είναι βαρύ το δίλημμα, που μέσα του τον καίει
από προχτές που βρίσκεται, με το μικρό στρατό του,
εκεί στη ρίζα του βουνού, στου Βούζιαρη τα πλάγια.
Θυμάται,
πολύς καιρός δεν πέρασε, που ζούσε στ' Άγιον Όρος.
Με τ' άγια και με τ' άρματα τις μέρες του περνούσε.
Μα, κάθε μέρα φτάνανε απ' όλη την Ελλάδα
μηνύματα πως, σύντομα, είναι ν' αρχίσει αγώνας
για της πατρίδας την τιμή.
Ξέρει καλά πως κάμποσοι, μαζί μ' αυτούς κι εκείνος,
στην «Εταιρεία» μνήθηκαν και είναι ορκισμένοι
τα όπλα τους ν' αρπάζουνε, μόλις θε νάρθει η ώρα.
Τότε ήταν που έφτασε στην Άγια Πολιτεία
ο Μανωλάκης ο Παπάς, μεγάλος πατριώτης,
φέρνοντας πλήθος άρματα και άλλα αναγκαία
και μια τρανήν απόφαση, ν' αρχίσει τον αγώνα,
την ώρα την κατάλληλη, μαζί με τον Φαρμάκη.
Αργούσε νάρθει η ώρα αυτή. Κι ο Γιάννης ο Φαρμάκης,
εκεί ποτέ δεν έφτασε. Έμεινε στη Βλαχία.
Όμως,
η φλόγα που σιγόκαιγε, έγινε ξάφνου λαύρα,
όταν εις τον Πολύγυρο, στις 17 του Μάη,
ξέσπασε η εξέγερση και βρόντηξαν τα όπλα.
Απλώθηκ' έτσι η φωτιά, γίνηκ' αστροπελέκι.
Μπήκαν μπροστά οι οπλαρχηγοί, ο Χάψας κι ο Δου-
μπιώτης
κι αυτός ο ίδιος ο Παπάς, σαν αρχικαπετάνιος.
Οι Τούρκοι κατατρόμαξαν και κλείστηκαν στην πόλη
της Σαλονίκης την τρανή, και έξω δεν τολμούσαν
να βγουν να πολεμήσουνε, τα όπλα να κρατήσουν.
Ο Τούρκος τότε έστειλε του Μπαϊράμ τ' ασκέρι
ναρθεί να σβήσει τη φωτιά, εκδίκηση να πάρει.
Κάνανε πίσω οι Έλληνες. Και τώρα, εδώ στα πλάγια,
εδώ στη ρίζα του βουνού, στην Άγια Αναστασία,
στήνουν το μετερίζι τους, ορθώνουν τα κορμιά τους.
Μα είναι του Χάψα ο στρατός μια χούφτα όλοι κι όλοι
κι ήρθαν τα νέα πως τουρκιά, μιλιούνια, καταφτάνει,
να έμπει στη Χαλκιδική, τη φρίκη να σκορπίσει.
Να στήσει ο Χάψας άμυνα με λίγα παλικάρια
σε τόσο τουρκικό στρατό, φαίνεται σα θυσία
παράλογη κι ανώφελη.
Θε μου, Χριστέ μου, σκέφτεται, είναι σωστό να μείνω
κόντρα σε τόσο στράτευμα, κόντρα σε τόσο πλήθος;
Τον Χάψα δεν τον σκέφτομαι. Όμως, αυτοί τί φταίνε;
Μήπως δεν πρέπει τα παιδιά να πάρω στο λαιμό μου;
Αυτά του λέει η λογική, ο φόβος του ανθρώπου,
πως η θυσία είν' άσκοπη, πως δεν υπάρχει ελπίδα.
Όμως,

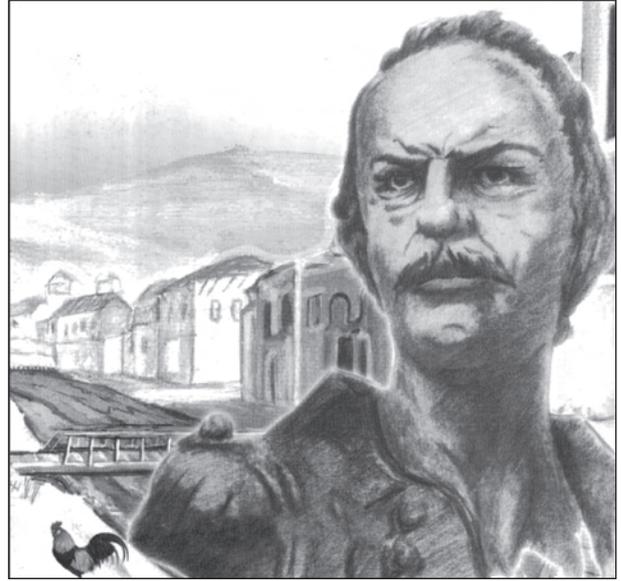
την ώρα αυτή τη δύσκολη, την ώρα αυτή του χρέους,
να κάνει πίσω δε μπορεί. Εδώ τον θέλει η Μοίρα,
να μείνει και ν' αγωνιστεί για την Ελευθερία.
Το νιώθει ο Χάψας μέσα του, πως λογική δεν έχει
το «Λευτεριά ή Θάνατος». Ξέρει πως στον αγώνα,
χιλιάδες θάν' τα θύματα, ποτάμια θάν' το αίμα.
Μα 'πό τα χρόνια τα παλιά, απ' την αρχαία Ελλάδα,
οι Έλληνες δεν άφηναν ποτέ το μετερίζι,
μπροστά στο πλήθος των οχτρών, προστά στην ξένη βία.
Ακόμα και παρα-προχτές, έφτασε το μαντάτο,
πως κάποιος «Διάκος» στάθηκε, εκεί στην Αλαμάνα,
κόντρα σ' αμέτρητους εχθρούς, κόντρα σε πλήθος
Τούρκους,
και σουβλιστό τον κάνανε κι αυτός χαμογελούσε. →

Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ Γ. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗ

Ήσουν στις Σέρρες άρχοντας και όλοι σε τιμούσαν
κι οι Τούρκοι και οι Χριστιανοί σε είχανε προστάτη.
Όμως ο Τούρκος ο πασάς, κακός και αιμοβόρος,
το θάνατό σου ζήτησε. Κι έφυγες για την Πόλη,
για να γλιτώσεις την οργή και τ' άδικο του Τούρκου.
Εκεί, στην Πόλη, βρέθηκες μαζί με πατριώτες
στην Εταιρεία των Φιλικών, που ετοιμάζαν αγώνα,
για της πατρίδας την τιμή και την ελευθερία.
Γίνηκες μέγας Φιλικός κι όλα για την πατρίδα
τα διάθεσες απλόχερα, χωρίς δεύτερη σκέψη.
Πλήθος εφόδια φόρτωσες στο πλοίο του Βισβίζη
και στ' Άγιον Όρος έφτασες, εκεί να οργανώσεις
αγώνα κατά της Τουρκίας, για λεύτερη πατρίδα.
Με αγωνία περιμένες νέα του Υψηλάντη,
π' όμως δεν έφτασαν ποτέ. Και, ξαφνικά, μια φλόγα
άναψε στον Πολύγυρο, στις 17 του Μάη.
Η φλόγα γίνηκε φωτιά, γίνηκ' αστροπελέκι,
πήρε φωτιά η Χαλκιδική, γέμισ' επαναστάτες.
Κι εσύ, μπροστά, ξεκίνησες με Χάψα και Δουμπιώτη
και μ' άλλους τόσους αρχηγούς και πλήθος πατριώτες.
Οι Τούρκοι θορυβήθηκαν και στείλανε χιλιάδες,
στείλαν Γιουσούφ και Μπαϊράμ, μ' αμέτρητα ασκέρια.
Κι έπεσε στα Βασιλικά ο Χάψας, σα Λεωνίδας,
κάψαν οι Τούρκοι τα χωριά, τον τόπο μας ρήμαξαν.
Μπροστά στο πλήθος των Τουρκών, κλείστηκες στην
Ποτίδια
κι αγώνα μέγα αρχίνησες τους Τούρκους να κρατήσεις.
Σου λείψαν οι βοήθειες, δυσκόλεψε ο αγώνας
κι έφτασε κι ο Λουμπούτ πασάς μ' αμέτρητο ασκέρι.
Με ηρωισμό πολέμησαν οι λίγοι αγωνιστές σου
και τον Λουμπούτ απόκρουσαν. Μα, τέλος, δεν άντεξαν
και πέσανε ηρωικά και πνίγηκαν στο γαίμα.
Έπεσε η Χαλκιδική, έπεσε η Κασσάντρα,

ρημάχτηκε ο τόπος μας, κήκαν τα χωριά μας.
Χιλιάδες πατριώτες μας σφάχτηκαν και χάθηκαν
και συ, θλιμμένος, έφυγες προς νότια Ελλάδα,
όπως και άλλοι φύγανε, πολλοί Χαλκιδικιώτες.
Όμως η θλίψη είναι βαριά, αβάσταχτος ο πόνος,
που ο αγώνας χάθηκε και σβήσαν οι ελπίδες.
Ήσουν αγνός και τίμιος, μέγας πατριώτης
κι ένιωθες θλίψη απέραντη που χάθηκ' ο αγώνας.
Η ευγενική σου η καρδιά δεν άντεξε στη θλίψη
και στο ταξίδι ράγισε και σβήστηκε η ζωή σου.
Στην Ύδρα σε τιμήσανε σαν ήρωα και ηγέτη
και η Ιστορία σ' έγραψε στις δόξας τα βιβλία ...
(Περιλαμβάνεται στο βιβλίο του: «Σαν Παραμύθι (2), σελ.
191-192).

Έτσι κι αυτός απόφαση ηρωική έχει πάρει,
εδώ στη ρίζα του βουνού να μείνει και να πέσει.
Κι όταν προφτάσαν οι οχτροί και μαύρισεν ο κάμπος,
βγαίνει μπροστά και ρίχνεται στου χάρου το γιορτάσι.
Όλα τα παλικάρια του με θάρρος πολεμάνε.
Πέφτουνε πλήθος οι οχτροί, μα πέφτουνε κι εκείνοι
εκεί στο χώρο της τιμής.
Ένας προς έναν πέσανε, εκεί, τα «Συκιωτούδια»
κι οι άλλοι τους οι σύντροφοι, στου Βούζιαρη τα πλάγια.
Έμειν' ο Χάψας μοναχός, κι έσπασε το σπαθί του,

μα πίσω δεν το σκέφτηκε, ούτε στιγμή, να κάνει.
Ορμάει πάνω στους οχτρούς, με νύχια και με δόντια
κι απελπισμένα πολεμά. Όσπου, στο τέλος, πέφτει,
σαν ήρωας πραγματικός, σαν άλλος Λεωνίδας.
Δεν έχει, πλέον, δίλημμα, δεν έχει πια αγωνία.
Τα παλικάρια του κι αυτός έγραψαν ιστορία.
Τίμησαν τη Χαλκιδική και όλη την Ελλάδα.
Μένουν για πάντα αθάνατοι, στη μνήμη τη δική μας...
(Περιλαμβάνεται στο βιβλίο του: «Σαν Παραμύθι (2), σελ.
192-194).

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΞΕΧΝΑΜΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ*

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΤΑΥΤΣΗΣ

Ιατρός

Ιούνιος 1821. Ο Μπαυράμ πασάς, μετά τη μάχη στα Βασιλικά, συνέχισε την αιματηρή και καταστροφική του πορεία προς το εσωτερικό της Χαλκιδικής, καίγοντας και καταστρέφοντας, ως το στενό της Ποτιδαίας. Πιστεύοντας πως η επανάσταση στη Χαλκιδική τελείωσε, συνέχισε την πορεία του προς το Νότο για να...βρει το δάσκαλό του αυτός και το ασκέρι του στα Βασιλικά της Βοιωτίας και να μη φτάσει ποτέ στην Πελοπόννησο.

Η επανάσταση της Χαλκιδικής όμως δεν έσβησε.

Στο στενό της Ποτιδαίας οι επαναστάτες ταμπουρώθηκαν και ενισχυμένοι ίσως με κάποια βοήθεια από τους οπλαρχηγούς του Ολύμπου, κρατούσαν **μία επιθετική άμυνα ως τον Οκτώβρη**. Τότε ο Σουλτάνος άλλαξε τον πασά της Θεσσαλονίκης στέλνοντας το θηριώδη και ικανό στρατηγό Αμπούλ Αβούδ γνωστό ως Λουμπούτ. Αυτός με 1800 ενόπλους οδεύει προς την Κασσάνδρα, για να κάμψει τελικά την ηρωική αντίσταση των υπερασπιστών της. Ακολούθησε σφαγή και καταστροφή τέτοια, που ο λαός την πέρασε στην ιστορία με την επωνυμία **ΧΑΛΑΣΜΟΣ**.

Και ήταν χαλασμός, αφού τα χωριά Πίνακας, Κύψαλα, Απάνω Χώρα έσβησαν από το χάρτη και δε ξαναφτιάχτηκαν ποτέ. **Ερήμωση και αγριότητα στην Κασσάνδρα τέτοια, που ακόμα και τα αγριοπούλια του τόπου, σκιαγμένα, ξεπετιούνταν από τις κούρβιες τους και τρομαγμένα πετούσαν ψηλά.** Και έκρωζε από ψηλά ο κόρακας έτσι, που ο λαϊκός ποιητής να τον ρωτήσει και μετά ο λαός να τραγουδήσει:

"Τι κλαϊς καημένε κόρακα, τι έχεις κι έτσι σκούζεις;

Μήνα διψάς για αίματα, μήνα διψάς για λέσια;

Πέταξε προς τον Πίνακα και την Απάνω Χώρα..."

κ.λ.π.

Και συνέχισε μετά ο Λουμπούτ την ολοκλήρωση της καταστροφής στην υπόλοιπη Χαλκιδική, για να αποτελειώσει, ό,τι δεν πρόλαβε ο Μπαυράμ που βιαζόταν να φύγει νότια. Έτσι η **Χαλκιδική πλήρωσε πολύ ακριβά τη σημαντική συμμετοχή της στη μεγάλη επανάσταση του γένους.** Ήταν αυτή η πρώτη και πολύ σημαντική επαναστατική εστία στη Βόρειο Ελλάδα, αφού καθυστερώντας εδώ από Μάιο μέχρι Νοέμβριο τις τουρκικές δυνάμεις, έδωσε πολύτιμο χρόνο για να ετοιμαστούν και να οργανωθούν τα επαναστατικά κινήματα στη Νότιο Ελλάδα. Αρκούμαι σ' αυτά από πλευράς ιστορίας, όσο για να είμαστε στο πνεύμα

της ημέρας και προχωρώ στο ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ.

Ας δούμε τώρα μαζί την επανάσταση και καταστροφή της Χαλκιδικής και το Χαλασμό της Κασσάνδρας από μια άλλη σκοπιά, εκείνη που εκφράζει **έναν προβληματισμό, ένα παράπονο, ένα ερωτηματικό, μια δι-αμαρτυρία, ένα ΓΙΑΤΙ.** Θα μου απαντήσει ή μάλλον θα μας απαντήσει άραγε κανείς σ' αυτό το γιατί;

Στο 19^ο τεύχος του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, ο συγγραφέας κ. Ζωγραφάκης σε άρθρο του για την επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821, γράφει

Το μνημείο του Χαλασμού της Κασσάνδρας στην Ποτιδαία

μεταξύ άλλων: *Κοντά στα Βασιλικά στην πλαγιά του Βούζιαρη έγινε μία από τις ηρωικότερες, αν και ελάχιστη γνωστή, μάχες της επανάστασης του '21. Ο Χάψας με τα παλικάρια του, αν και ελάχιστοι μπροστά στο πολυάριθμο τούρκικο σώμα, πρόβαλλαν αντίσταση ισάξια του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες και του Διάκου στην Αλαμάνια που είχε γίνει λίγες εβδομάδες πριν. Έπεσε ηρωικά ο Χάψας στα Βασιλικά μαζί με τα περισσότερα άμαθα στον πόλεμο, πλην όμως ηρωικά, παλικάρια του. Η αντίσταση αυτή*

έμεινε ελάχιστα γνωστή, σήμερα όμως αρκετά δημοσιεύματα και κυρίως ένα λαμπρό μνημείο στη διασταύρωση του δρόμου προς Αγία Αναστασία που έχει γίνει τόπος προσκυνήματος μαρτυρούν την ηρωική μάχη των Βασιλικών. Για τον αγώνα του τόπου μας το 1821 η Χαλκιδική αισθάνεται δικαίως υπερήφανη, αν και με εύλογη την πικρία ότι δεν έχει αναγνωριστεί όσο θα έπρεπε από την επίσημη ιστοριογραφία και την εκπαίδευση και γιατί πολλοί Χαλκιδικιώτες σε μεγάλο βαθμό την αγνοούν και δεν την τιμούν όσο της αξίζει.

Τονίζω κάποια σημεία και συμπληρώνω: Έγινε μία από τις ηρωικότερες, αν και ελάχιστη γνωστή, μάχες της επανάστασης του '21. Ο Χάψας με τα παλικάρια του πρόβαλλαν αντίσταση ισάξια του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες, του Διάκου στην Αλαμάνια και - προσθέτω - του Ανδρούτσου στη Γραβιά, που έγιναν στις 23 Απριλίου και 8 Μαΐου αντίστοιχα, δηλαδή 2-3 εβδομάδες νωρίτερα. Και ερωτώ. Μήπως σ' αυτό το χρονικό αυτό διάστημα οι γράφοντες τη ιστορία έπαθαν αμνησία; ή κουφάθηκαν; Μόνο έτσι εξηγείται γιατί στη σελ.23 του βιβλίου ιστορίας της Γ' Λυκείου περιγράφουν ως πρώτες αξιομιμονέντες μάχες της Αλαμάνιας και Γραβιάς στην Ανατολική Στερεά και του Βαλτεσίου στην Πελοπόννησο. Η ιστορική μάχη των Βασιλικών δυστυχώς, ή ξεχάστηκε ή έπεσε σε ώττα μη ακουόντων. Ακόμα και τα κρωξίματα του κόρακα δεν

έγιναν ακουστά. Καμία αναφορά, έστω και σαν τίτλος στο σχολικό βιβλίο. **ΓΙΑΤΙ;**

Κι όμως! Ο Χάψας με τα άμαθα για πόλεμο παλικάρια του, αντιμετώπισε πολύ πιο δυσανάλογο με τις δυνάμεις του τούρκικο ασκέρι, εν σχέση με Διάκο και Ανδρούτσο και έπεσε ο ίδιος στο πεδίο της μάχης. Ενώ ο Ανδρούτσος, χάνοντας μόνο έξι παλικάρια του, αποχώρησε νύχτα από το Χάνι ανενόχλητος. **Κάθε άλλο σχόλιο περιττό. Μια λέξη μόνο. ΝΤΡΟΠΗ!**

Όμως όχι. Σήμερα – κατά τον κ. Ζωγραφάκη – αρκετά δημοσιεύματα (τρέχα γύρευε δηλαδή) κι ένα λαμπρό μνημείο μαρτυρούν την ηρωική μάχη των Βασιλικών. Αρκούν αυτά; Για το μνημείο που έγινε έστω και αργά συμφωνούμε ότι καλώς έγινε. Για τα δημοσιεύματα όμως – πού, πώς, πόσα; Και πότε, από πόσους και ποιους θα διαβαστούν; Αξίζει το ΕΥΓΕ στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, που φρόντισε για να γίνει το μνημείο πριν 17 χρόνια στον τόπο της μάχης των Βασιλικών. Μπορεί όμως αυτό από μόνο του, να αποκαταστήσει την **ιστορική άγνοια** για τη μάχη που έγινε εκεί; Όποια περάσει από τη γέφυρα της Αλαμάνας ή τη Γραβιά και δει τα αντίστοιχα μνημεία, κάτι θα θυμηθεί από την ιστορία των μαθητικών του χρόνων. Κάποιος όμως που περνά από το δρόμο για τη Β. Χαλκιδική και βλέπει το μνημείο του Χάψα, τι θα θυμηθεί; Η απάντηση δική σας.

Αν αποτινάξουμε για λίγο το κουρνιαχτό του χρόνου, καθένας μας μπορεί να φέρει στη μνήμη του μικρά κομμάτια από αναγνώσματα των μαθητικών μας χρόνων, σχετικά με την επανάσταση του γένους, και όχι μόνο, κομμάτια που το σχολικό καλέμι χάραξε ανεξίτηλα στη μνήμη μας σαν αυτά:

"...είναι το ταπεινό χάνι όπου ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος...", από αναγνωστικό του δημοτικού. Ναι, από αναγνωστικό δημοτικού!

"...άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει, λαλεί πουλί παίρνει σπυρί κι η μάνα το ζηλεύει..."

"...καλόγερε τι καρτερείς κλεισμένος μες' το Κούγκι, πέντε νομάτοι σου μείναν κι εκείνοι λαβωμένοι..."

"...στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη περπατώντας η δόξα μονάχη..."

και τόσα άλλα.

Σχεδόν όλοι μας καθίσαμε στα ίδια σχολικά θρανία. Στις επετείους της 25ης Μαρτίου κάναμε το πρώτο καλλιτεχνικό μας ντεμπούτο με σχολικά σκετς στο δημοτικό και θεατρικές παραστάσεις στο γυμνάσιο, όλα σχετικά με την επανάσταση του '21. Χορός του Ζαλόγγου, Σουλιώτισσες, Αλή Πασάς, βασανισμοί και άλλα. Στολίζαμε τους εσωτερικούς τοίχους του σχολείου με αφίσες των αγωνιστών του '21, τοποθετώντας στο πάνω μέρος του κεφαλιού τους και κλαδιά δάφνης. Θυμάται κανείς μας να άκουσε ή να διάβασε κάτι σχετικό με την επανάσταση της Χαλκιδικής ή το χαλασμό της Κασσάνδρας; Στολίστηκε ποτέ κάποιος τοίχος του σχολείου με αφίσα του Εμμ. Παπά; Όχι βέβαια. **ΓΙΑΤΙ;** Δεν ήταν αυτός ισάξιος και ίσως ανώτερος από άλλους αγωνιστές του '21; Το ότι στο προαναφερθέν βιβλίο ιστορίας αναφέρεται απλά το

ονομά του και μόνο δεν είναι αρκετό. Δυστυχώς φίλοι μου η συμβολή της Χαλκιδικής στον αγώνα του γένους έμεινε και παραμένει ακόμα και σήμερα **στα αζήτητα**. Εξακολουθούν να μην την αναφέρουν καν στα σχολικά βιβλία. **ΓΙΑΤΙ;** Πως να μην την αγνοούν, λοιπόν, ακόμα και σήμερα σε μεγάλο βαθμό πολλοί Χαλκιδικιώτες, όπως επισημαίνει ο κ. Ζωγραφάκης; Αφού αγνοείται και δεν αναφέρεται καν στην εκπαίδευση, πως θα τη μάθουν;

Μήπως για αυτό θα ήταν σκόπιμο να γίνει μία προσπάθεια, μία εκστρατεία θα έλεγα ώστε να αποκαταθεί η αδικία και να συμπληρωθεί στο βιβλίο της ιστορίας του λυκείου το κεφάλαιο που λείπει; Μήπως ποτέ δεν είναι αργά; Στήνουμε ανδριάντες και μνημεία, αλλά τι γνωρίζουν για αυτά όσοι τα βλέπουν; Όταν ο επισκέπτης, έλληνας ή ξένος, που βλέπει το μνημείο στα Βασιλικά ρωτήσει τον απόφοιτο λυκείου, τον φοιτητή ή όποιον άλλον που τυχαία βρέθηκε εκεί να του πει ποιος ήταν ο Χάψας και αυτός σηκώσει τους ώμους του σε δήλωση άγνοιας, ποιος ευθύνεται για την άγνοιά του; Ο ίδιος πάντως όχι. Θα ήταν νομίζω μια αξιόπαινη κίνηση αν όλοι οι σύλλογοι της Χαλκιδικής, με κυρίαρχη τη συμμετοχή της Ι.Λ.Ε.Χ. Ίσως, να κάνουν μία σύσκεψη και να χαράξουν μια κοινή γραμμή στο θέμα αυτό. Και είτε άμεσα με έναν εκπρόσωπο τους ή μέσω των πολιτικών εκπροσώπων του νομού να ζητήσουν ή μάλλον να **απαιτήσουν** από τον υπουργό παιδείας ή τον επί τούτων αρμόδιο, στην επόμενη επανέκδοση του βιβλίου της ιστορίας να συμπεριληφθεί και η συμβολή της Χαλκιδικής στην επανάσταση του '21, ώστε να αποκατασταθεί η ιστορική αλήθεια, η ιστορική **αδικία**.

Θα είναι μια δικαίωση για αυτούς που χάθηκαν τότε, μια διαρκής σπονδή στη μνήμη τους, μια προσφορά στη παιδεία και στον τόπο μας, έστω και αργά. Μια αναγνώριση του αγώνα της Χαλκιδικής, που δεν έγινε τότε που έπρεπε από την επίσημη ιστοριογραφία και που δυστυχώς δε βρέθηκε μετά, ακόμα ένας Σολωμός να γράψει για αυτήν, πως όχι μόνο στων Ψαρών αλλά και...

"Στης Κασσάνδρας την έρημη ράχη, μέρες τώρα η Δόξα μονάχη κουρασμένα τα βήματα σέρνει, πόνος, θλίψη μα και φόβος τη δέρνει.

Χαλασμός εκεί έγινε τώρα, απ' τον Πίνακα ως τη Απάνω Χώρα της σφαγής ερευνά τα σκουπίδια και στις στάχτες και σ' αποκαΐδια ψάχνει άνθρωπο να βρει, ψάχνει να βρει ζωή.

Μα του κάκου! Απ' άκρη σ' άκρη νεκρική βουβαμάρα, τάφος σιγή και καντό απ' τα μάτια της δάκρυ αυλακώνει το μάγουλο και στάζει στη γη."

* Το άρθρο αυτό αποτελεί απόσπασμα ομιλίας που έγινε από τον συγγραφέα στο Σύλλογο Κασσανδρινών Θεσσαλονίκης στις 15/11/2015.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ (1878) ΚΑΙ Η ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΡΙΣΗΣ

Υποστράτηγος ε.α.-Διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων

Στις 19 Φεβρουαρίου εορτάζεται η επέτειος της **Επανάστασης του Ολύμπου**, η οποία με κέντρο το Λιτόχωρο υπήρξε η αντίδραση των Ελλήνων της Μακεδονίας στη **Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου** και τη δημιουργία της «**Μεγάλης Βουλγαρίας**», που έθετε σε κίνδυνο τα εθνικά συμφέροντα της Ελλάδας.

Κατά την Ρωσο-Τουρκική σύγκρουση που ξεκίνησε το θέρος του 1877, ο ρωσικός στρατός έφθασε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους στα πρόθυρα της Κωνσταντινούπολεως και υπαγόρευσε τις θελήσεις του στον Σουλτάνο, με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Με αυτήν δημιουργείται η **Μεγάλη Βουλγαρία**, εις βάρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, όμως στην πράξη πάνω σε πληθυσμούς και σε εδάφη ελληνικά, μέχρι τον Αλιάκμονα ποταμό και τον Όλυμπο, περίπου σε ολόκληρη τη Μακεδονία και Θράκη, εκτός της περιοχής Αλεξανδρουπόλεως και Χαλκιδικής.

ΛΙΤΟΧΩΡΟ 1878: Επίσκοπος Κίτρος Νικόλαος, ο πρόεδρος της προσωρινής κυβέρνησης Ε. Κοροβάγγος, ο Λοχαγός Δουμπιώτης και άλλοι

Δημιουργός της Συνθήκης αυτής υπήρξε ο από το 1862 Πρεσβευτής της Ρωσίας στην Κωνσταντινούπολη, Στρατηγός Κόμης Ιγνάτιεφ – ουσιαστικός επικεφαλής της Πανσλαβιστικής Κίνησης στην Βαλκανική. Υπογράφοντας τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου ο Ιγνάτιεφ είπε στους Βουλγάρους: «*Τώρα οι Έλληνες ας πάνε κολυμπώντας στην Κωνσταντινούπολη.*»

Ο Ιγνάτιεφ είναι εκείνος που το 1866, όταν εξεργάγη η **Κρητική Επανάσταση**, προκειμένου να επιτύχει την εύννοια των Τούρκων υπέρ των Βουλγάρων, παρότρυνε τους τελευταίους να προσφερθούν να πολεμήσουν κατά των Ελλήνων στην Κρήτη. Είναι ο ίδιος που συνέταξε το αυτοκρατορικό φερμάνι με το οποίο ιδρύθηκε η ανεξάρτητη **Βουλγαρική Εξαρχία** που αποκόπηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, γεγονός που δημιούργησε τόσα προβλήματα για τον Ελληνισμό στο μέλλον.

Στο Λιτόχωρο, στις 19 Φεβρουαρίου, υψώθηκε η σημαία της Επανάστασης και σχηματίστηκε **Προσωρινή Κυβέρνηση**, την ίδια ημέρα της υπογραφής της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, με επικεφαλής τον Λιτοχωρίτη **Ευάγγελο Κοροβάγκο** και τον **Επίσκοπο Κίτρος Νικόλαο Λούση**. Η προκήρυξη συνυπογράφηκε από 40 αντιπροσώπους από χωριά της Πιερίας, του Καταφυγίου Ολύμπου, του Βελβενδού

Οι **συνομολογήσαντες τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου**, από αριστερά: **Σαντουλάχ πασάς, Σαφβέτ Πασάς, Νικολάι Ιγνάτιεφ που υπογράφει και ο βοηθός διπλωμάτης Νεντίλοφ**

Κοζάνης και το Λιβάδι Ολύμπου. Την επομένη κηρύχθηκε η Επανάσταση στον Κολινδρό, από τον Επίσκοπο Νικόλαο Λούση, όπου με αρχηγό τον οπλαρχηγό Βαγγέλη Χοστέβα και 300 άνδρες, έγινε με επιτυχία η επίθεση κατά της τουρκικής φρουράς.

Παρά τα προβλήματα ανεφοδιασμού και την ύπαρξη ισχυρών τουρκικών δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή, η εκστρατεία ξεκίνησε με επικεφαλής τον εκ Χαλκιδικής **Λοχαγό Κοσμά Δουμπιώτη**, ο οποίος είχε αποβιβασθεί στην Πλάκα Λιτοχώρου με πάνω από 500 άνδρες. Στο μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου μεταφέρθηκαν πολεμοφόδια και συγκεντρώθηκαν 2.500 άνδρες από τις γύρω περιοχές.

Η επανάσταση στον Όλυμπο και την Πιερία κατεπνίγη στο αίμα από μεγάλες τουρκικές δυνάμεις. Το Λιτόχωρο και ο Κολινδρός πυρπολήθηκαν, στο μοναστήρι των Αγίων Πάντων έγινε ολοκαύτωμα. Από τον Όλυμπο και τα Πιέρια μέχρι τη Θεσσαλία και τη Δυτική Μακεδονία, σε ολόκληρη τη Μακεδονία, ο Ελληνισμός έγραψε νέες σελίδες αγώνων. Αν και η βοήθεια από την ελεύθερη Ελλάδα ήταν μικρή και σπασμωδική, η θυσία τους δεν υπήρξε μάταιη.

Η σημασία της Επανάστασης του Ολύμπου για την αποτροπή των σχεδίων της Ρωσίας εις βάρος του Ελληνισμού υπήρξε μεγάλη. Πράγματι η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου καταργήθηκε τρεις μήνες αργότερα, πριν προλάβει να υλοποιηθεί, με τη Συνθήκη του Βερολίνου, με πρωτοβουλία των άλλων μεγάλων δυνάμεων, ιδίως της Αγγλίας, η οποία με μεγάλη δυσφορία έβλεπε την κάθοδο της Ρωσίας, διά της Βουλγαρίας, στο Αιγαίο. Βεβαίως, όπως πάντοτε συμ-

βαίνει στο διεθνές σύστημα, οι σχέσεις των κρατών, ιδίως των μεγάλων δυνάμεων, βασίζονται σε συμφέροντα και όχι σε συμπάθειες. Πράγματι η Αγγλία, λίγες ημέρες προ του Συνεδρίου του Βερολίνου, **συνήψε μυστική συμφωνία με την Τουρκία, με την οποία αναλάμβανε να υποστηρίξει τις τουρκικές απόψεις με αντάλλαγμα τη νήσο Κύπρο**, η οποία έκτοτε κατέστη βρετανική κτήση.

Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου αποτέλεσε την σαφέστερη εκδήλωση των **Πανσλαβιστικών τάσεων της Ρωσίας**, καταδικάζοντας εκατοντάδες χιλιάδες Ελλήνων σε εκβουλαρισμό ο οποίος αποφεύχθηκε με αγώνες και θυσίες. Τα αποτελέσματα, κατά τις επόμενες δεκαετίες, συμπεριλαμβανομένου του Μακεδονικού Αγώνα, είναι γνωστά. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου δημιούργησε επίσης την **μεγάλη**

ιδέα των Βουλγάρων, στην εκπλήρωση της οποίας έτεινε έκτοτε η βουλγαρική πολιτική, θεωρώντας ότι από την συνθήκη εκείνη απέκτησε απαράγραπτα δικαιώματα.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η Ρωσία δημιούργησε την «Μεγάλη Βουλγαρία», εις βάρος της Ελλάδας, όταν οι Βούλγαροι ουδόλως τους συμπαράσταν, σε αντίθεση προς τους Έλληνες που πάντοτε ήταν συμπαράστατες της Ρωσίας σε όλους τους πολέμους τους κατά των Τούρκων. Η ρωσική πολιτική είχε ήδη από ετών «επιλέξει» τους Βουλγάρους ως καταλληλότερους για την επίτευξη των στόχων της στην Βαλκανική, εκτιμήσασα ότι οι λοιποί ομόδοξοι – Έλληνες και Σέρβοι – με ισχυρά εθνική υπόσταση και φιλελεύθερο πνεύμα δεν αποτελούσαν έδαφος κατάλληλο για τις επιδιώξεις της.

Ο χάρτης των Βαλκανίων σύμφωνα με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου 3-3-1878.

Ο χάρτης των Βαλκανίων σύμφωνα με τη Συνθήκη του Βερολίνου 21-7-1878.

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Το επόμενο τεύχος των μηνών Απριλίου – Μαΐου - Ιουνίου 2016 θα κυκλοφορήσει τέλος Μαΐου με αρχές Ιουνίου 2016 και θα είναι αφιερωμένο στον Αριστοτέλη με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου των 2.400 χρόνων από τη γέννησή του.

Παρακαλούνται οι συνεργάτες για την αποστολή ανάλογων άρθρων μέχρι 10 Μαΐου 2016. Η Συντακτική Επιτροπή έχει καταρτίσει ενδεικτικό κατάλογο με θέματα, ο οποίος είναι στη διάθεση των ενδιαφερομένων.

Τηλέφωνο: 6946 470157 Μιχαήλ Θεμ. Καρτσιώτης

ΟΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΝΙΚΟΣ ΕΜΜ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Αρχαιολόγος

Πολύ νωρίς οι Έλληνες μετά και την παγίωση της επανάστασης στην Πελοπόννησο έθεσαν ως προτεραιότητά τους τη δημιουργία μιας στοιχειώδους μορφής πολιτειακής οργάνωσης. Ένα αντιπροσωπευτικό όργανο έστω και τοπικού χαρακτήρα ήταν απαραίτητο, προκειμένου να συντονιστεί ο Αγώνας και να τεθούν οι βάσεις της λειτουργίας ενός μελλοντικού κράτους. Την περίοδο 20-26 Μαΐου 1821 στη μονή Καλτεζών συγκροτήθηκε συνέλευση από την οποία προέκυψε το πρώτο επίσημο νομικό κείμενο της νεότερης Ελλάδας και ο πρώτος Καταστατικός της χάρτης. Ακολούθησε το ίδιο έτος η δημιουργία της Πελοποννησιακής Γερουσίας με εκπροσώπους από την Πελοπόννησο, ο Οργανισμός της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος και ο Άρειος Πάγος της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος, στον οποίο συμμετείχαν και εκπρόσωποι από τη Μακεδονία. Τα τοπικά αυτά “πολιτεύματα” φρόντισαν παράλληλα με τις διοικητικές τους αρμοδιότητες και για την προπαρασκευή μιας ευρύτερης εθνικής συνέλευσης, η οποία πραγματοποιήθηκε τελικά στην Επίδαυρο τον Δεκέμβριο του 1821. Η Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου ψήφισε τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας της Ελλάδος, τον τρόπο προσωρινής λειτουργίας του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους και το πρώτο Σύνταγμα, έργο του Ιταλού Βιντσέντζο Γκαλλίνα.

Στο μεταξύ η επανάσταση εξελισσόταν με όλα τα παράλληλα προβλήματα του εμφυλίου σπαραγμού. Οι Έλληνες παράλα αυτά έβρισκαν τρόπους, ώστε να εξελίσσουν την πολιτική τους οργάνωση και μέσα από τα συλλογικά τους όργανα να διαμορφώνουν σταδιακά μια συγκροτημένη για τα δεδομένα της εποχής πολιτεία. Έως την έλευση του Όθωνα το 1833 πραγματοποιήθηκαν συνολικά πέντε κύριες εθνικές συνελεύσεις (Επιδαύρου, Άστρους, Τροιζήνας, Άργους και Ναυπλίου).

Αρχικά ως πληρεξούσιοι επιλέγονταν συνήθως επιφανείς κοτζαμπάσηδες και ανώτεροι κληρικοί. Αργότερα από το 1829 και μετά αποφασίστηκε η διενέργεια τοπικών εκλογών για την ανάδειξή τους μέσα από ένα σώμα εκλεκτόρων. Έχοντας λάβει την εξουσία να εκπροσωπήσουν τους πολίτες του τόπου τους, οι πλη-

ρεξούσιοι κατέθεταν τα έγγραφα της εκλογής τους και η συνέλευση αναλόγως τα ενέκρινε ή τα απέρριπτε.

Για πρώτη φορά η Χαλκιδική προσκλήθηκε να συμμετάσχει ως περιοχή της Ανατολικής Ελλάδας στη συνέλευση των Σαλώνων (15 και 20 Νοεμβρίου 1821), όπου αποφασίστηκε η συγκρότηση του Αρείου Πάγου, αρχιγραμματέας του οποίου είχε διατελέσει και ο Τιμόθεος Ζωγράφος από τη Γαλάτιστα. Παράλληλα επιλέχθηκαν και οι εκπρόσωποι της Ανατολικής Ελλάδας, οι οποίοι θα υποστήριζαν τις θέσεις της στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου (20 Δεκεμβρίου 1821-16 Ιανουαρίου 1822). Προφανώς η πρόσκληση για την παρουσία της Κασσάνδρας στα Σάλωνα στάλθηκε αρκετό καιρό πριν από την πώση της στα χέρια των Οθωμανών. Ως εκπρόσωποι των Χαλκιδικιωτών στα Σάλωνα ορίστηκαν ο καπετάν Στεριανός και ο Γεώργιος Ιωάννου. Τον καπετάν Στεριανό τον ταυτίζουμε κατά πάσα πιθανότητα με τον Στεριανό Μαρίνο από το Γομάτι, ωστόσο το πρόσωπο του Γεωργίου Ιωάννου, ο οποίος μάλιστα συμμετείχε και στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου παραμένει αταύτιστο.

Δεύτερη παρουσία Χαλκιδικιωτών σε εθνική συνέλευση εντοπίζουμε το 1826 στην Επίδαυρο. Αυτή τη φορά βέβαια έχουμε να κάνουμε όχι πια με κατοίκους της Χαλκιδικής αλλά με παροίκους των Σποράδων. Παρόλα αυτά εξαιτίας των “*δια τας καθ’ οδών θαλασσίους δυσκολίας*”, όπως ανέφεραν οι ίδιοι οι πληρεξούσιοι των Μαδεμοχωριών, των Χάσικων και της Κασσάνδρας έφθασαν καθυστερημένα μεταξύ 15 και 16 Απριλίου με αποτέλεσμα να αρκестούν στην ανάγνωση μιας απλής αναφοράς. Η πώση του Μεσολογγίου στις 10 του ίδιου μήνα οδήγησε στη διακοπή των εργασιών της συνέλευσης. Τα ονόματα των πληρεξούσιων της Χαλκιδικής τα πληροφορούμαστε τόσο από τα πρακτικά των συνεδριάσεων, όσο και από μια επιστολή του Γοματιανού οπλαρχηγού Αποστολάρα προς τον Ιωάννη Κωλέττη. Το κριτήριο της επιλογής τους ήταν ο σεβασμός τον οποίο έτρεφε στο πρόσωπό τους το σύνολο σχεδόν των προσφύγων από τη Χαλκιδική στη Σκιάθο και τη Σκόπελο. Ο Δημήτριος Σταγειρίτης από τον Ίσβορο, ο Αθανάσιος

Μαυρουδή από τον Πολύγυρο, ο Νικόλαος Ιωαννίδης από την Κασσάνδρα και ο Δημήτριος Κοκκαλιώτης από τα Μαδεμοχώρια δυστυχώς δεν πρόλαβαν να εκθέσουν με λεπτομέρειες τις θέσεις τους στο σώμα της συνέλευσης καθώς, όπως προαναφέρθηκε, καθυστέρησαν την άφιξη τους.

Η Εθνοσυνέλευση του Άργους το 1829 ήταν η πρώτη που διεξήχθη με δημοκρατικές διαδικασίες, καθώς προηγήθηκαν εκλογές για την επιλογή αρχικά εκλεκτόρων και στη συνέχεια πληρεξουσίων. Στις 26 Απριλίου 1829 οι πάροικοι των “Ανατολικομεσημβρινών” μερών της Μακεδονίας μεταξύ των οποίων και οι Χαλκιδικιώτες συγκεντρώθηκαν στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου Σκοπέλου, προκειμένου να προχωρήσουν στην εκλογική διαδικασία. Οι πέντε πρεσβύτεροι Μακεδόνες ο Αστέριος Φιλίππου από τη Γαλάτιστα, ο Χρήστος Οικονόμου από τον Στανό, ο Δημήτριος Κοκκαλιώτης από τα Μαδεμοχώρια, ο Κωνσταντής Παραθυράς από την Κασσάνδρα και ο Δημήτριος Μαυρουδή παρουσίασαν τον κατάλογο με τους είκοσι τέσσερις υποψηφίους εκλεκτορες. Τελικά εξελέγησαν έξι “εκλογείς”, οι οποίοι με τη σειρά τους θα αναδείκνυαν τους πληρεξουσίους τους στην

Η Εθνική Συνέλευση στην Επίδαυρο. Αίθουσα των Τροπαίων. Βουλή των Ελλήνων

Δ' Εθνοσυνέλευση του Άργους. Οι “εκλογείς” ήταν ο Αστέριος Φιλίππου, ο Χατζηναούμ Παπαπάνου, ο Πασχάλης Γεωργίου από τον Ίσβορο, ο Γεωργάκης Πανταζή από την Κασσάνδρα, ο Παύλος Δημητρίου από τα Μαδεμοχώρια και ο Κωνσταντίνος Αδάμ Πατάρης.

Στις 30 Μαΐου 1829 στη Σκιάθο αυτή τη φορά οι έξι “εκλογείς” ολοκλήρωσαν τη διαδικασία επιλογής των εκπροσώπων τους στην Εθνοσυνέλευση του Άργους ψηφίζοντας τους οκτώ υποψηφίους Μακεδόνες τον Δημήτριο Σταγειρίτη, τον Γεώργιο Χρυσίδα, τον

Γούτα Γεραμάνου, τον Γεωργάκη Αδάμ, τον Αθανάσιο Χρήστου, τον Νικολάκη Γούσιο, τον Χατζηχρήστο και τον Γεώργιο Εμμανουήλ. Τελικά τις περισσότερες ψήφους έλαβαν ο Δημήτριος Σταγειρίτης (6 υπέρ, 0 κατά) και ο Γεώργιος Χρυσίδης (6 υπέρ, 0 κατά). Την ίδια περίοδο ο διοικητής των Βορείων Σποράδων Δ. Κριεζής σε έγγραφο του προς την κεντρική διοίκηση αναφέρει πως οι Μακεδόνες στρατιωτικοί, οι οποίοι τότε βρίσκονταν στο στρατόπεδο των Θερμοπυλών, ενώ αρχικά είχαν συμφωνήσει με την όλη διαδικασία των εκλογών, προέβησαν σε δική τους νέα εκλογική διαδικασία. Τελικά στις πηγές αναφέρονται ως μόνοι εκπρόσωποι της Χαλκιδικής στην Δ' Εθνοσυνέλευση μόνο ο Δημήτριος Σταγειρίτης και ο Γεώργιος Χρυσίδης. Τα ίδια πρόσωπα συμμετείχαν και στην Ε' Εθνοσυνέλευση του Ναυπλίου το 1832. Σε άλλες πηγές

αναφέρεται και ο Αναγνώστης Παπαδόπουλος από την Κασσάνδρα, ωστόσο τα έγγραφα της εκλογής του δεν έγιναν δεκτά από το σώμα της συνέλευσης.

Οι Χαλκιδικιώτες μέσα από την παρουσία τους στις εθνικές συνελεύσεις υπερτόνισαν την προσφορά της πατρίδας τους στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Παράλληλα διεκδίκησαν ισότιμη θέση στα συλλογι-

κά όργανα των Ελλήνων καθώς η Χαλκιδική, όπως ανέφεραν χαρακτηριστικά ήταν γεωγραφικά αναπόσπαστο μέρος του ελληνισμού και εν δυνάμει κομμάτι ενός μελλοντικού ελληνικού κράτους. Ωστόσο δυστυχώς η αντιμετώπισή τους δεν ήταν πάντοτε ευνοϊκή από τους νοτιοελλαδίτες συναδέλφους τους, μερίδα των οποίων θεωρούσε πως οι θέσεις στη διοίκηση των επαναστατημένων μερών της Στερεάς και της Πελοποννήσου, αλλά και αργότερα στο πρώτο ελληνικό κρατικό μόρφωμα θα έπρεπε να καλυφθούν κυρίως από Πελοποννήσιους.

Ενημέρωση

για όσα άρθρα έχουν παραλειφθεί από το παρόν τεύχος

Λόγω των πολλών άρθρων που δεχτήκαμε για το τεύχος, το οποίο ήδη έχετε στα χέρια σας, δεν κατέστη δυνατόν να δημοσιευθούν όλα.

Αυτά που παραλείφθηκαν, κρατήθηκαν στο αρχείο για να δημοσιευθούν σε επόμενο τεύχος.

Η Επιτροπή Έκδοσης

ΙΣΘΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ: "ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΡΓΑ, ΛΑΩΝ ΠΟΝΗΜΑΤΑ"

ΜΙΝΑ ΚΑΪΑΦΑ-ΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχαιολόγος, Δρ. Αρχιτεκτονικής

Για τον Θανάση, τον συνταξιδευτή, τον συνοδίτη, ΑΝΤΙΔΩΡΟ οι παρακάτω αράδες... Για όλα τα χρόνια που με συντροφεύει, που συμπορεύεται, που ατενίζει πλάι μου της ζωής τα ηλιοβγάλματα, που κοινωνεί μαζί μου της ζωής τα ηλιογέρματα...

Για τον Θανάση, το βάσταγμα στις ζωής μου τα ανασείσματα, ΧΑΡΙΣΜΑ τα παρακάτω χαράγματα..... Για όλα τα χρόνια που συνοδοιπορεί, που παριπνέει, που γεμίζει τον πηγαισμό στις ζωής μας τις Ιθάκες με καρβάνια πολύχρωμες μνήμες, κονβόγια πολύτιμες στιγμές.....

Για τον Θανάση, τον σύζυγο, ΚΟΤΙΝΟΣ οι παρακάτω μελανοσταζιές.....

Σαν παραμύθι είναι η επί του ισθμού της Παλλήνης ιστορία...σαν παραμύθι πλεγμένο απ' τις Μοίρες, που κουμαντάρησαν την τύχη τούτης της στενής γης, τη διαφέντεψαν. Κλωστή η ζωή του ισθμού, κλωσμένη απ' το αδράχτι της Κλωθούς, κλωστή που κόπηκε φορές πολλές απ' της Ατρόπου το ψαλίδι και άλλες τόσες βρήκε φροντίδα στις Λάχεσης τα χέρια, που τη στριφογυρίζει άοκνα στην ανέμη της. Σαν παραμύθι είναι του ισθμού της Παλλήνης το πεπρωμένο, που το ύφαναν στο χρόνο οι λευκοφώρες αδερφές με μύριους άφευκτους αναβρασμούς και γαληνέματα, με κάθε λογής ανθρώπων βουλές και μόχθους, λαών αξιώσεις και έργα....κάποτε ανίερα....άλλοτε άριστα. Σαν παραμύθι ήρεμο και μετά ταραγμένο, χαρούμενο και αργότερα λυπητερό, δίχως άλλο πάντα μαγευτικό, αφού του καιρού τα πράματα στο έμπα της χερσονήσου αναπαμό σχεδόν ποτέ δεν είχαν. Πάει καιρός πολύς που είχα την ευκαιρία να αναπνέω τους...ήχους τούτου του «στενωπού», να διεκδικώ μαζί του το δικό του μερτικό στην ιστορία. Εμπειρία όμορφη τότε, μνήμη ανεκτίμητη σήμερα μου δίνει όρεξη να πιάσω το μίτο απ' την αρχή και να πω την ιστορία του ισθμού της Παλλήνης, αυτή τη...σαν παραμύθι.

Δυο θάλασσες χαϊδολογούν το στένεμα της χερσονήσου ψηλά στην αρχή της, ο Κασσανδρινός από τη μια και ο Θερμαϊκός από την άλλη. Τις φίλιωσε πρώτη φορά ο Κάσσανδρος στην αρχή του 4ου αι. π.Χ., που εκτίμησε ότι τούτη η σύσφιξη θα έκανε τη γη ομορ-

φότερη και τους κατοίκους της ευπορότερους. Χαράκωσε «το στενόν διά του οποίου συνέχεια η χερσόνησος Παλλήνη με την λοιπήν Μακεδονίαν» και το αυλάκι πλημμύρισε από τα δύο θαλασσόνερα, που αργότερα αποχωρίστηκαν ξανά, για να ενωθούν και πάλι με τη φροντίδα και τη σφραγίδα του Ι. Παλαιολόγου στην ανατολή του 15ου αιώνα. Αργά και σταθερά στο πέρασμα του χρόνου σωρευμένα χώματα σφάλισαν πάλι τον «δι-ορρωγυμένον ισθμόν»,

Ο ισθμός της Κασσάνδρας. Άποψη από ΒΔ.

χωρίζοντας εκ νέου τις θάλασσες, οι οποίες ζύγωσαν μια για πάντα πια με την καινούρια διώρυγα του 1930, που ζούσε για χρόνια παρέα με το σάλι, την πλατφόρμα που μούλιαζε πάνω στο νερό του καναλιού. Μανιβέλα, τροχός και συρματόσχοινο συνεργάζονταν αδιάλειπτα για να μονοιάζουν το ξέχωρο πια άκρο της Χαλκιδικής με το στέρεο σώμα της.

Η σιωπηλή συνύπαρξη έληξε, όταν η υδάτινη αύλακα στέφτηκε επιτυχώς με γέφυρα, γύρω στα 1970. Ο χιλιοταξιδεμένος πλωτήρας αποχώρησε από της ιστορίας το προσκήνιο, έγινε εικόνα καδραρισμένη, να τροφοδοτεί με μνήμες τις παλιές γενιές και με εγκυκλοπαιδική γνώση τις νεότερες.

Το χωματίνο τούτο αυχένα λοιπόν επέλεξαν πρώτοι οι Κορίνθιοι για να θεμελιώσουν «κτίσμα» προς τιμή του θαλασσοκράτορα θεού Ποσειδώνα. Ευφυής η επιλογή του διορατικού τυράννου Περιανδρου, κάπου στα 600π.Χ., που εκτίμησε τη στρατηγική σημασία της στενής γης και θέλησε να την αποικιοκρατήσει! Εγκλωβισμένη στη δίνη ενός σκληρού πεπρωμένου η Ποτειδαία των Κορινθίων θα απειληθεί πλειστάκις, θα ανθίσει και θα καταστραφεί πολλές φορές, αλλά και θα γίνει πόλη «περιώνυμος και περισπούδαστος τοις Μακεδόσιν, Αθηναίοις και Λακεδαιμονίοις». Βορά του Ξέρξη βασιλιά έγινε αρχικά, που την υπόταξε, αρπάζοντας «νέης τε και στρατήνην» για τον αγώνα του εναντίον των Ελλήνων. Ιρήγορα ο οικισμός ανασυγκροτήθηκε και το 479π.Χ. βρήκε το σθένος να επαναστατήσει, να εισχωρήσει στο συνασπισμό των αγωνιζόμενων Ελλήνων και να κατατροπώσει τις ισχυρές δυνάμεις του Αρτάβαζου, όταν ο

τελευταίος επιχείρησε για ένα τρίμηνο να τον πολιορκήσει. Στο τέλος, τριακόσιοι Ποτιδιαίται οπλίτες συνεισέφεραν στη μάχη των Πλαταιών, κερδίζοντας ελευθερία και υστεροφημία, τ' ανώτερα ιδανικά. Χαραγή έγινε τούτη η πολύτιμη συμβολή της Ποτιδιαίας, στη στήλη των όφεων στους Δελφούς μαζί με τις υπόλοιπες πόλεις που έλαβαν μέρος σ' εκείνο το νικηφόρο αγώνα.

Πολιτικά εύρωστη η επί του ισθμού πόλη με την παρουσία της γέμισε τη φαρέτρα της Α' Δηλιακής Συμμαχίας το 478π.Χ., μαζί και το ταμείο της, αρχικά με έξι τάλαντα ετησίως, αργότερα με δεκαπέντε. Γραμμάτιο δυσβάσταχτο τούτη η στοίχιση με την ισχυρή Αθήνα, καθώς συνδυάστηκε με την αμείωτη ανάγκη της ξακουσμένης αποικίας να διατηρήσει άφθιτους τους δεσμούς με τη μητρόπολη Κόρινθο. Θα κληθεί να το εξοφλήσει λίγα χρόνια αργότερα με τρόπο οδυνηρό, όταν κατανοήσει τον ιδιοτελή ρόλο της Αθήνας στη Δηλιακή σύμπραξη και επιλέξει πια φυγόκεντρη πολιτική. Η διετία 433-431π.Χ. βρήκε τον ισθμό πρωταγωνιστή στο πολεμικό τοπίο. Χρίστηκε η πόλη θλιβερός ρυθμιστής της Ελληνικής ιστορίας, αποτελώντας την αφορμή της έκρηξης του Πελοποννησιακού πολέμου. Αμείλικτες οι μοίρες εκείνη την εποχή διάλεξαν για το στενό διάβα της χερσονήσου κλήρο φαρμακικό. Όρισαν πολύμηνη πολιορκία, ναυτικό αποκλεισμό, ευτελισμό και απομόνωση, ταπεινώση και υποταγή για τους οικητές του, που στέρεψαν από τρόφιμα, στέγνωσαν από δυνάμεις, εγκατέλειψαν τον τόπο και διασκορπίστηκαν, οι περισσότεροι στο χαμηλό ψήλωμα της γειτονικής Ολύνθου. Άφησαν πίσω τους Αθηναίους, θριαμβευτές, να αναστήσουν τη μωλωπισμένη πόλη του ισθμού με δικούς τους εποίκους, το 430π.Χ., να την κοσμήσουν με δικά τους έργα, νοικοκυραίοι νιόφερτοι σε κατεστραμμένα νοικοκυριά για να τα αναστήσουν. Κληρούχους τους γράφει στο τεφτέρι της ιστορία και δεν τους περιορίζει σε ένα κεφάλαιο, αφού τα επόμενα χρόνια η πόλη αποτέλεσε σημείο τριβής για τις μεγαλήβολες επιδιώξεις Αθηναίων και Σπαρτιατών και η κυριότητά της εναλλάσσεται. Το τέλος της αδελφοκτόνας σύρραξης βρήκε τον ισθμό παραδωμένο στον έλεγχο των Λακεδαιμονίων, ενώ το 361π.Χ., όταν τα ηνία της πόλης τα ξαναπαίρνουν οι Αθηναίοι επισφραγίζουν την κυριαρχία τους με τη δεύτερη κληρουχία. Ενημερούσε ο ισθμός για λίγα χρόνια, έως το 356π.Χ., ώσπου πάτησε στο χώρο ο Φίλιππος Β', που στέγνωσε την ομορφιά του, αφυδάτωσε τη ζωντανία του. Αποχωρώντας άφησε πίσω του τη γη αιμορραγούσα απ' τον άδικο ξεριζωμό, απ' τη θλιβερή απώλεια του λαού που την κατοικούσε.

Σαράντα χρόνια μετά το θλιβερό τούτο αφανι-

σμό, στην ταραγμένη εποχή των διαδόχων, η περιοχή του ισθμού αναγεννήθηκε και πορευτήκε αναπόφευκτα με φόντο τις σκληρές διενέξεις τους. Θέση και εδαφική διάπλαση πλάνεψαν τον Κάσσανδρο, που ζωντάνεψε πάλι την είσοδο της χερονήσου με νέα πόλη να συντροφεύει το Θερμαϊκό, να γειτονεύει με τη Θεσσαλονίκη. Κασσάνδρεια την είπε, αλλάζοντας το παλιό όνομα, για να ξορκίσει ίσως το παλιό κακό, και διόρθωσε τη βιάση της φύσης, ανοίγοντας το στένεμα, ενώνοντας τις δυο θάλασσες που το θώπευαν από ανατολή και δύση. Παρέδωσε ο τόπος στον ευρύνοα βασιλιά ένα τραπεζοειδές ύψωμα και πήρε προίκα ανθρώπους που του έδωσαν νέα πνοή με νέα κτίσματα, αντιπαροχή πήρε μακροπρόθεσμα δόξα και πλούτο, οικονομία ανθηρή, εμπόριο σφριγηλό. Πρέσβειρα πόλη ολάκερης της χερσονήσου στέφθηκε με τον καιρό η Κασσάνδρεια,

Ανακεκλιμένος Σειληνός (μακεδονικός τάφος Νέας Ποτιδιαίας)

που φαίνεται να ήταν καλά οργανωμένη με βουλή, νομοφύλακες, στρατηγούς και ταμίες. Από τα σωθικά της βγήκε στις αρχές του 3ου αι. π.Χ. ο κωμικός ποιητής Ποσειδίππος, ενώ η άνθησή της αποτυπώνεται και σε μονοθάλαμο Μακεδονικό τάφο (θέση Πετριώτικα), με ναόσχημη πρόσοψη, δύο κατάγραφες μαρμάρινες κλίνες, και εσωτερικές κονιαμένες πλευρές, πολύχρωμα κοσμημένες με βλαστούς αθητισμένους κισσού και κληματίδες με εύχημα σταφύλια σε

ζώνη. Φιλοξένησε την ταφή δύο επιφανών κατοίκων που δραστηριοποιήθηκαν στην πόλη στα πρώτα χρόνια της νιότης της. Λίγο αργότερα, το 288π.Χ. στον ισθμό βρήκε καταφύγιο ο ηττημένος από τον Πύρρο Δημήτριος Πολιορκητής, που αγκυροβόλησε μεταμφιεσμένος από το λιμάνι του για τη νότια Ελλάδα. Αμέσως μετά η Κασσάνδρεια έγινε χάρισμα από το Λυσίμαχο στην Αρσινόη, που μετά το θάνατό του της την πήρε με ραδιουργίες για δύο μόλις χρόνια ο Πτολεμαίος Κεραυνός, μέχρι το 279π.Χ. Τη σκυτάλη της εξουσίας της πόλης άρπαξε γρήγορα ο τύραννος Απολλόδωρος, για να σκορπίσει τη διχόνοια, να θρυμματίσει την εύθραυστη ειρήνη της. Ξέφρενο πολεμικό χορό χόρεψε ανάληπτα έξω από τα τείχη της ο βασιλιάς Αντίγονος, πολιορκώντας την ανεπιτυχώς για δέκα μήνες, το 277π.Χ. Τελικά την κατέκτησε με δόλο, αφού κακοποίησε τα τείχη και καταδίκασε σε μαρτυρικό θάνατο τον προκάτοχό του.

Το 168 π.Χ. οι Ρωμαίοι έκαναν ρετάλια την αίγλη της παλιάς πόλης του Κάσσανδρου, η οποία ακολουθήσε μοιραία την τύχη της λοιπής Μακεδονίας. Αρκετά αργότερα, από το 43-30π.Χ, ο αυχένας της χερσονήσου κατακλύστηκε από ακτήμονες Ιταλούς αποίκους, αλλά και απόμαχους του Ρωμαϊκού στρατού, στο πλαίσιο μιας έντονης αποικια-

κής δραστηριότητας. Η ανθρωπονομική φυσιογνωμία του ισθμού άλλαξε, και εκφράστηκε θεσμικά με την ίδρυση αποικίας στο ίδιο τραπεζοειδές φυσικό ύψωμα που είχε άλλοτε φιλοξενήσει την Ποτιδαία, στα αρχαϊκά χρόνια, και την Κασσάνδρεια, στα ελληνιστικά. Ως οδηγέτης της πληθυσμιακής ανανέωσης καταγράφεται ο ανθύπατος της Μακεδονίας Hortensius Hortalus, που έδωσε στη νέα πόλη το δικαίωμα της αυτοδιοίκησης και την επίσημη ονομασία Colonia Iulia Augusta Cassandrensis. Σ' αυτό το πλαίσιο ντόπιοι και νιόφερτοι συντέριασαν δημιουργικά αλλότριες παραδόσεις και συνήθειες, κατάφεραν να αναστήσουν τη ρωμαϊκή Κασσάνδρεια, να τη διατηρήσουν για αρκετό διάστημα αφέντρα μίας αξιόλογης σε έκταση επικράτειας, που καταλάμβανε όλη τη χερσόνησο και εκτεινόταν πέρα από τον «διωρυγμένον ισθμόν».

Με το πέρασμα του χρόνου φαίνεται να μαράθηκε η ρωμαϊκή αποικία, έγινε άσημο πολίχονο έως ότου έμεινε, ίσως τον 11ο αι., «...και των οικητόρων έρημος». Προηγούμενος, η επιδρομή των Γόθων τον 3ο αι. μελάνιασε της χερσονήσου το έμπα, φόρεσε στον τόπο ρούχο πένθιμο. Αργότερα, το 540, αγρίμια οι Ούνοι δώσαν ανελέητα την πόλη και άφησαν καταστραμμένο το διατείχισμά της. Στο κατόπι, ο Ιουστινιανός φκισαίδωσε το στένωμα, ανέστησε το αμυντήριο από τα ερείπιά του και αναδιοργάνωσε την ακρωτηριασμένη πόλη. Αγνωστά σχεδόν παραμένουν τα έργα και οι ημέρες στον ισθμό, μετά τη ζωοποιό φροντίδα του Ιουστινιανού. Βουβά παραμένουν τα επόμενα χρόνια και την αχλή από την ιστορία του τη διαλύουν έγγραφα που βεβαιώνουν ότι ο οικισμός εξακολουθούσε να διάγει βίον, τουλάχιστον έως το 1047. Δίπλα στην έρημη πόλη στρατοπέδευαν οι Καταλανοί το 1307, ενώ έναν αιώνα αργότερα το χώρο αναζωογόνησε ο Ιωάννης Ζ' Παλαιολόγος, που ισχυροποίησε το διατείχισμα και το ενίσχυσε με οχυρωματική τάφρο, στο πλαίσιο ενός φιλόδοξου προγράμματος προφύλαξης της Θεσσαλονίκης μέσω της θωράκισης του Δυτικού βραχίονα της Χαλκιδικής. Τα τείχη φρόντισαν και οι Βενετοί, το 1423, που τα ζωντάνεψαν εκ νέου με φρουρά σταθερή και αμετακίνητη μέχρι την Τουρκική κατοχή. Σχεδόν εγκατελειμμένη παρέμεινε η περιοχή την εποχή της Τουρκοκρατίας, με μόνη αχτίδα ζωής λιγοστές οικογένειες, που έμεναν εκεί να ατενίζουν τις Πιερικές ακτές, δίπλα στο κλειστό χαντάκι του ισθμού, το Χάνδακα, φύλακες θαρρείς ολάκερης της Χερσονήσου. Τούτο το χαντάκι μαζί με το ερειπωμένο διατείχισμα χρησιμοποιήθηκαν το 1821, χωρίς επιτυχία, από τους πολεμιστές του Καπετάν Χάψα, όταν προ-

σπάθησαν να ανακόψουν την προέλαση των Τούρκων στη χερσόνησο. Τότε ήταν που μέτρησαν τα τείχη τους τελευταίους νεκρούς πίσω από τους τετράγωνους πύργους τους.

Προτύτερα, τέλη 14ου αι., το τοπωνυμικό Κασσάνδρεια χαρίστηκε στη μεσόγεια Βάλτα, νοτιότερα. Το όνομα «Πόρτες» αντιστοιχεί πια στη στενωπό. Συνήγοροι τούτης της μετάθεσης οι Μοίρες, παντογνώστριες υφάντρες, ήξεραν ότι θα κατέφθαναν στο πολύπαθο άκρο ναυαγοί ζωής από διάφορα μέρη και θα έκριναν δίκαιο η καινούρια πατρίδα να κρατήσει μια για πάντα το πρώτο όνομα, του Ποσειδώνα. Έτσι έγινε. Καραβάνι τα ζωντανά συντρίμματα που έφτασαν το 1922 στο ύψωμα του ισθμού από τα Γανοχώρια της Ανατολικής Θράκης, με τις δυνάμεις τους στα έσχατα από τον ξεριζωμό, την πείνα, τις κακουχίες. Φιλόξενος πάλι ο ισθμός προστάτεψε τον ορφανεμένο λαό που ζητούσε απάγκιο, αφού πολέμησε στοιχειά της φύσης και πολιτικές των ανθρώπων. Μαέστρος ο χρόνος τους βοήθησε να βγάλουν σιγά σιγά τα θαμμένα τους όνειρα από τις αποθήκες του μυαλού τους, να τα αναστήσουν, να προκόψουν τελικά στον καινούριο τόπο με το σπουδαίο παρελθόν.

Επιτύμβια στήλη λυρωδού 370 π.Χ.

Κάπως έτσι λοιπόν έγενεσαν οι Μοίρες το νήμα της ιστορίας του ισθμού, που υποτάχθηκε και αναγεννήθηκε από τις στάχτες του, κατέρρευσε και σηκώθηκε. Κάπως έτσι σκάλωναν το κουκούλι στη ρόκα και το φέραν άπειρες τυλιξιές στ' αδράχτι του χρόνου. Όσες τυλιξιές, στα δεξιά ή στα ζερβά, τόσοι και οι χρόνοι ηλιόλουστοι, δακρυσμένοι, πολύβουοι ή ερημωμένοι. Τον έντυσαν με έξι διαφορετικές αλαξιάς τον ισθμό της Παλλήνης, από την πρώτη εγκατοίκηση του έως σήμερα, άλλες με πλουμίδια φανταχτερά, άλλες λιτές, πενιχρές δίχως στολίδια. Κορίνθιοι, Αθηναίοι, Κασσανδρος, Ρωμαίοι, Βυζαντινοί και Θράκες απηχούν έξι εποικισμούς, αντιστοιχούν στις γενιές που ήρθαν και παρήλθαν, εναρμονίστηκαν με το

χώρο, του επέβαλαν όμως παράλληλα να ακολουθήσει βήμα βήμα τους πολιτισμούς και τις ανάγκες τους. Κάπως έτσι ελίσσουσα η ιστορία άφησε τα χνάκια της στον ισθμό της Κασσάνδρας, άλλα στα σωθικά του, άλλα πιο εμφανή να αναδύονται περήφανα, επιβλητικά ακόμη και από τα θαλασσόνερα που τον θωπεύουν εκεί στα δυτικά του. Οικοδομικά λείψανα και κινητά ευρήματα, ανθρώπων έργα, λαών πονήματα γίνονται σήμερα τα χέρια μας κλειδιά που φτάνουν στα χρόνια τα παλιά. Βουτηχτάδες εμείς στο βάθος του χρόνου τα παίρνουμε για να μπορούμε να αλώνουμε έναν έναν τους μανταλωμένους αιώνες που χρωμάτισαν τον ισθμό τον Κασσανδρινό.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ Ο ΛΟΓΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος-Ποιητής

Η 21η Μαρτίου έχει καθιερωθεί παγκοσμίως ως ημέρα της ποίησης. Στην απaráμιλλη αυτή τέχνη του λόγου αφιερώνω ταπεινά τις λιγοστές μου σκέψεις.

Η ποίηση είναι το άτακτο παιδί του λόγου, γιατί αποσυντονίζει την ευταξία του πεζού λόγου και αποδεσμεύει τις λέξεις από την αυτοτέλεια τους, για να τις κατευθύνει στον εθισμό του συνδιαλόγου και στη διασπορά όλων των αισθήσεων.

Η άποψη ότι η ποίηση είναι δύσκολα προσβάσιμο λογοτεχνικό είδος είναι αληθινή. Αυτό όμως δε σημαίνει πως είναι απόλυτα απαγορευτική η πρόσβασή της σε όσους επιχειρούν να την προσεγγίσουν. Ούτε μπορεί να είναι ανασταλτικοί παράγοντες η απομάκρυνσή της από τους αυστηρούς κανόνες της λογικής διατύπωσης καθώς και η αποστασιοποιημένη και εξεζητημένη γραφή της. Είναι πολλοί οι παράμετροι που έχουν να κάνουν με τη μη κατανόηση του ποιητικού λόγου, ξεκινώντας από τον ίδιο το δημιουργό και καταλήγοντας στην πληθώρα των τεχνοτροπιών και των ρευμάτων που διαρκώς ανακλύπτουν ως νέες οπτικές διαχείρισης του που απαιτούν τη γνώση και την εξοικείωση του αναγνώστη. Γι' αυτό άλλωστε ο πιο προσίτος και ελκυστικός δίαυλος για την κατάκτηση της ποίησης είναι η επαφή με την παραδοσιακή ποίηση. Αυτό σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπει τον χαρακτηρισμό της ως εύκολης και επιφανειακής δημιουργίας. Ίσα-ίσα η παραδοσιακή ποίηση ανέδειξε δυσθεώρητα αναστήματα και απετέλεσε την αφορμή για την ανάδειξη πολλών σύγχρονων ποιητών.

Η παραδοσιακή ποίηση έχει δύο αμετακίνητες σταθερές: τη μετρική της διάσταση και τη συγκεκριμένη μορφολογική της δομή. Οι δύο αυτές δεσμεύσεις περιορίζουν εν μέρει την ποιητική πράξη, χωρίς όμως να αποτελούν σοβαρό καταλυτικό παράγοντα. Μέσα από τον περιορισμό της ρίμας και της παγιωμένης μορφολογικής τεχνικής αναδείχθηκαν έλληνες ποιητές παγκόσμιας παραδοχής.

Η ποίηση είναι μία και διαρκώς ρέουσα, καθώς μεταβάλλεται στο σχήμα και στους εκφραστικούς τρόπους ανάλογα με τις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής που υπαγορεύει νέους ποιητικούς κώδικες, χωρίς περιττά και περίτεχνα στολίδια. Έτσι προέκυψε η ανάγκη για τη δημιουργία της σύγχρονης του ελεύθερου στίχου, ποίησης, ως “διαμαρτυρία” στην παραδοσιακή ποίηση.

Η λέξη είναι το πρωτογενές υλικό και με αυτή ξιφουλκεί διαρκώς ο ποιητής στην προσπάθειά του να τιθασει τις συχνές μεταλλάξεις της αποκομμένες

από την αυτοτελή νοηματική της ένδυση. Ο Σόλων πολύ εύστοχα επισημαίνει πως “η ποίηση είναι ομιλούσα ζωγραφική”, για να τονίσει την ανεξάντλητη και πολυπρόσωπη διάστασή της.

Απέναντι στον αναλυτικό, κατά κανόνα, πεζό λόγο η ποίηση μας αποκαλύπτει συχνά τη δύναμη που έχουν ακόμα και οι λίγες λέξεις στην πλήρη πύκνωση τους, χαρακτηριστικό βέβαια μεγάλου μέρους της μοντέρνας ποίησης.

Την ποίηση την κουβαλούμε εν δυνάμει μέσα μας είτε ως αυθόρμητη έκφραση είτε ως το σπέρμα που κυοφορείται για να καρποφορήσει ως ύπαρξη, υπόσταση και αληθινή παρουσία στον κόσμο.

Στις μέρες μας η λέξη ποιητής έχει χάσει την πληρότητα της πρωταρχικής έννοιας του δημιουργού, καθώς οι λέξεις άψυχες και τυποποιημένες υποδουλώνονται στην κυριαρχία της εικονικής αναπαράστασης. Είναι οι “αλαφροίσκιωτοι” που “φυλάνε Θερμοπύλες”, προβάλλοντας αντίσταση στον αστόχαστο λεκτικό ορυμαγδό.

Ένας προσωπικός τοκετός είναι το κάθε ποίημα για το δημιουργό, μέχρι να δει το φως της δημοσιότητας, να εισπράξει την αποδοχή ή μη, την συμπάθεια ή μη. Πηγή ψυχικής αλκής και φορέας ηθικών προτάσεων η «ποίηση είναι από τις ανεξαργύρωτες αξίες στη ζωή» καταλήγει αφοριστικά ο Κλείτος Κύρου.

Λίγοι οι συνειδητοί αποδέκτες της ποίησης. Για αυτό άλλωστε και οι ποιητικές συλλογές σπάνια συγκαταλέγονται στα ευπώλητα βιβλία. Θέλει “αρετήν και τόλμην” η εμμονή να είσαι θεράπων του είδους.

Επώδυνος και μοναχικός ο δρόμος της ποίησης. Δον Κιχώτης ο ποιητής σκιαμαχεί με τον εαυτό του, χωρίς να προσδοκά οπωσδήποτε την ανταπόκριση του αναγνώστη. Του είναι αρκετό που περιμένει καρτερικά την έξοδο των στίχων “από τους σκοτεινούς διαδρόμους των ορυχείων” (Γ.Κ.)

Είναι ευτυχείς οι Έλληνες ποιητές που διακονούν τον ποιητικό λόγο που έχει την απαρχή του στον Όμηρο και κορυφώνεται στους Τραγικούς. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αναστήματα όπως του Σεφέρη και του Ελύτη γράφτηκαν με ανεξίτηλα γράμματα στη Γραμματεία της Παγκόσμιας Λογοτεχνίας, ως διαπιστευτές ενός πανάρχαιου πολιτισμού, όπου η γλώσσα κατέχει την κυρίαρχη θέση.

Το ζητούμενο στην ποίηση: είναι η μέθεξη, η συμμετοχικότητα του αναγνώστη στο ιερό θυσιαστήριο του μυσταγωγικού του κλίματος. Εκεί που οι λέξεις

συνέχεια στη σελίδα 21

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» ΚΑΙ Η ΜΕΣΩ ΑΥΤΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» (1958-1964) (Συμβολή στην Ιστορία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΚΥΡΟΥ
Φιλολόγος-Θεολόγος

Στα τέλη του 1958 κυκλοφόρησε στη Χαλκιδική με έδρα τη Θεσσαλονίκη (Ερμού 15) μια νέα Πολιτική εφημερίδα με τον τίτλο: «ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» και τον υπότιτλο: «Δεκαπενθήμερον δημοσιογραφικόν όργανον της Χαλκιδικής» (βλ. εικόνα).

Ιδιοκτήτρια και Διευθύντρια της εφημερίδας ήταν η Μαρίκα Κυπαρίσση και Διευθυντής Συντάξεως ο σύζυγός της Βασίλειος Κυπαρίσσης, φιλόλογος, από τα Βραστά-Βράσταμα της Χαλκιδικής¹. Η Μαρίκα Κυπαρίσση ήταν κόρη του Αρναιώτη Ηλία Παναγιωτίδη.

Η εφημερίδα ήταν 4σέλιδη. Μόνο ένα φύλλο της κυκλοφόρησε 2σέλιδο. Η τιμή φύλλου ήταν 2 δρχ. και η ετήσια συνδρομή 50 δρχ. για ιδιώτες, 150 δρχ. για Δήμους και Κοινότητες και 250 δρχ. για Ενώσεις Συνεταιρισμών και Τράπεζες, ενώ για το εξωτερικό η συνδρομή ήταν 10 δολάρια και για τις Δημόσιες Υπηρεσίες δωρεάν.

Η εφημερίδα τυπωνόταν στη Θεσσαλονίκη, μέχρι το φ. 45/1962 στο Τυπογραφείο Εμμ. Σφακιανάκη, Φραγκίνη 2, και μέχρι τη διακοπή της στο Τυπογραφείο Στ. Γεωργιάδη και Σία, Βαλαωρίτου 13.

Το 1ο φύλλο κυκλοφόρησε στις 18 Δεκεμβρίου του 1958 και το τελευταίο στις 31 Μαρτίου του 1964. Συνολικά κυκλοφόρησαν μόνο 60 περίπου φύλλα, διότι το 15ήμερο διάστημα κυκλοφορίας της δεν τηρείτο. Οι διαστάσεις των φύλλων της ήσαν 35X50 εκ.

Ο σκοπός της έκδοσης της εφημερίδας καταγράφεται ως εξής στην 1η σελίδα του 1ου φύλλου:

Ο ΣΚΟΠΟΣ

Ολάγρυπνος σκοπός στην έκδοσή μας θάναι, να προσδιορισθούμε με αδρές γραμμές τα προβλήματα όλα της Χαλκιδικής. Τα προβλήματα, που είναι χρόνια πια, κι' αυτά, που ξεπετιούνται κάθε τόσο, κι' απασχολούν και τυραννούν και αρρωσταίνουν τη ζωή μας στη Χαλκιδική. Να ορισθούμε τα προβλήματα αυτά λοιπόν με καθαρή και ολοζώντανη γραμμή και να δοθούν με την στοργική συνεργασία όλων, που αληθινά αγαπούνε τη Χαλκιδική, οι πιο σωστές, οι πιο απλές κι' οι πιο γόνιμες λύσεις σ' αυτά. Έχουμε φάλαγγα ολόκληρη από πνευματικούς ανθρώπους στη Χαλκιδικιώτικη γενιά, που θέλουν και μπορούν κι' είν' έτοιμοι να δώσουν όσο πρέπει φως στα κλειστά προβλήματα, για την ανύψωση της Χαλκιδικής. Με επιστημονικές μελέτες κι' έρευνες των

φωτισμένων μας ανθρώπων και την ακοίμητη λαχτάρα τη δική μας για τον τόπο, θα δώσουμε μορφή, φωνή και όνομα σε όλα τα ζητήματά μας. σε τρόπο, που να υψωθεί στον τόπο μας κοινή συνείδηση η ανάγκη για καλλίτερη ζωή.

Γιατί αληθινά είναι ανάγκη πρώτα εμείς να αποκτήσουμε συνείδηση συνόλου, τσακίζοντας τα στενά όρια του ατομισμού, κι' έπειτα στη συνείδηση αυτή να δώσουμε μορφή. Από τη θέση αυτή μονάχα μπορεί να φθάσει η φωνή μας ως την ακοή του Κέντρου. Στην πηγή δηλαδή απ' όπου εκτοξεύονται και διανέμονται τα δίκαια του Λαού, σαν είναι δίκαια. Αυτός είναι ο συνολικός σκοπός μας. Έξω και πέρα από κάθε πολιτική τάση και παράταξη, θα είμαστε αντικειμενικοί και ανεξάρτητοι, για να μπορούμε μ' ευκολία να λέμε τα πράγματα με τα ονόματά τους. Η διάθεση, η αγάπη κι' η λαχτάρα μας θάναι οι λαμπάδες να φωτίζουν το σκοπό μας, τίποτ' άλλο.

Στις σελίδες της εφημερίδας φιλοξενούνταν άρθρα και ειδησεογραφήματα ποικίλου περιεχομένου (ιστορικού, λαογραφικού, κοινωνικού, θρησκευτικού, οικονομικού κ.λπ.) γραμμένα από τον Διευθυντή Συντάξεως και αρκετούς συνεργάτες².

Ανάμεσα στα κείμενα με τα παραπάνω περιεχόμενα περιλαμβάνονται και τα κείμενα, που αφορούν στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, αρκετά από τα οποία δείχνουν τα αισθήματα εκτίμησης και σεβασμού, που έτρεφαν οι εκδότες της εφημερίδας προς αυτόν.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται πολύ περιληπτικά τα κείμενα αυτά, (προτάσσοντας τον τίτλο τους) με σκοπό τη συμβολή στη συμπλήρωση ιστορικών στοιχείων από την σημαντική διαδρομή του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης:

• Φύλλο 2/1-1-1959, σ. 4: «**Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος πρέπει να κάμη συναγερμό των πνευματικών δυνάμεών του για το καλό της Χαλκιδικής**».

Η εφημερίδα προτείνει στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο να αναθέσει σε μια ομάδα Χαλκιδικιωτών ειδικών, έχοντας υπόψη το Καταστατικό του, να μελετήσει και να εκπονήσει ένα σχέδιο και ένα πρόγραμμα ανόρθωσης της Χαλκιδικής.

• Φύλλο 5/11-3-1959, σ. 4: «**Εύστοχος ενέργειες του Παγχαλκιδικού**».

Δημοσιεύεται το ιστορικό των ενεργειών του Προέδρου του Συλλόγου Αθανασίου Φιλιππίδη³, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα να διατεθούν από την Κυβέρνηση κονδύλια για κοινοτικά κοινωφελή έργα της Χαλκιδικής.

• Φύλλα 17 και 19/5-4 και 12-6-1960, σ. 1: «**Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος στα 1909**» και «**Ο Παγχαλκιδικός**».

Το κείμενο είναι γραμμένο από τον αείμνηστο Πολυγυρινό δικηγόρο, ιστοριοδίφη, βουλευτή και Πρόε-

ναία, στην Ιερισσό, στην Ουρανούπολη και στην Αμμουλιανή.

• Φύλλο 22/20-9-1960, σ. 3: «**Ο Παγχαλκιδικός**».

Δημοσιεύεται επιστολή του Προέδρου της Κοινότητας Κασσάνδρας Αστερίου Παπαγιάννη¹² προς τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο με αφορμή την κυκλοφορήσασα «φήμη»¹³, ότι ο Σύλλογος θα πραγματοποιήσει Γενική Συνέλευση των διανοούμενων της Χαλκιδικής για την καλλιτέρευση του τόπου και της ζωής του, και εκφράζεται σ' αυτήν η ελπίδα να πραγματοποιηθεί αυτή

Τό Μέλλον τῆς Χαλκιδικῆς

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΡΙΑ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΜΑΡΙΚΑ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΕΡΜΟΥ 15 ΤΗΛ. 51-86
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
18 Δεκεμβρίου 1958
ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘ ΦΥΛΛΟΥ 1
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ ΔΥΟ

δρο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Στέφανο Κότσιανο⁴ και έχει τον υπέρτιτλο: «Η επιφυλλίδα μας». Το κείμενο δημοσιεύεται σε δύο συνέχειες⁵.

Στο άρθρο αυτό ο ιστοριοδίφης συντάκτης του αναφέρεται κυρίως στην ίδρυση του Συλλόγου το 1909 και στις δραστηριότητές του του έτους εκείνου, ανάμεσα στις οποίες ήταν και η προσφορά υποτροφίας σε δεκαεννιά μαθητές από 8 χωριά της Χαλκιδικής και σε ένα μαθητή από τα Γιαννιτσά⁶.

• Φύλλο 17/5-4-1960, σ. 4: «**Ο χορός του Παγχαλκιδικού Θεσσαλονίκης**».

Αναφέρεται στον ετήσιο (ίσως αποκριτικό) χορό, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη με την παρουσία του Πρωθυπουργού Κων. Καραμανλή, δύο Υπουργών, βουλευτών και του Νομάρχη Χαλκιδικής⁷ και πολλών Χαλκιδικιστών της Θεσσαλονίκης. Για τη διασκέδαση των συμμετεχόντων φρόντισαν χορευτικό συγκρότημα θηλέων από τον Πολύγυρο⁸ και ο γνωστός τραγουδιστής Τάκης Σαμαράς⁹.

• Φύλλο 21/12-8-1960, σ. 2: «**Από την κίνηση του Παγχαλκιδικού**».

Αναφέρεται στην απόφαση του Συλλόγου¹⁰ για τη διοργάνωση στον Πολύγυρο ευρείας σύσκεψης για την συστηματικότερη και πληρέστερη έρευνα, μελέτη και πρόωση των αφορώντων την Χαλκιδική γενικότερων θεμάτων, όπως είναι π.χ. η δημιουργία κατάλληλου οδικού δικτύου, η επέκταση του εξηλεκτρισμού, η ίδρυση βιομηχανιών και βιοτεχνιών και κυρίως η τουριστική αξιοποίησή της.

Στο ίδιο ειδησεογράφημα αναγγέλεται ο ημιπερίπλους του Αγίου Όρους¹¹ και επισκέψεις στην Αρ-

η Συνέλευση.

• Φύλλο 23/31-10-1960, φ. 1: «**Πρέπει ο Παγχαλκιδικός να προχωρήσει στην εκτέλεση του Προγράμματός του**».

Με αφορμή τον δυσμενή σχολιασμό της εφημερίδας «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ»¹⁴ της απόφασης του Παγχαλκιδικού για τη σύσκεψη στον Πολύγυρο η σύνταξη της εφημερίδας διαπιστώνει ότι αυτός ο σχολιασμός επηρέασε τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και καθυστέρει να πραγματοποιήσει την αποφασισθείσα σύσκεψη¹⁵ και συμβουλεύει να μην ανακόψει το Διοικητικό Συμβούλιο την ορμή του εξ αιτίας διαφορετικών γωνιών από άλλους.

• Φύλλο 25/1-2-1961, σ. 2: «**Η βασιλόπιτα του Παγχαλκιδικού**».

Αναφέρεται στην κοπή της βασιλόπιτας του Συλλόγου, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 23 Ιανουαρίου στη σάλα του ξενοδοχείου Μεντιτεράνεα, στη Θεσσαλονίκη, χωρίς μεγάλη συμμετοχή των Χαλκιδικιστών, με τη συμμετοχή του τ. βουλευτή Βασ. Βασιλικού, του Δημάρχου Πολυγύρου Αθ. Καραγκάνη, επιστημόνων, εμπόρων και άλλων Χαλκιδικιστών. Αργότερα εμφανίστηκε και τραγούδησε και ο Τάκης Σαμαράς, και

• Φύλλο 38/14-4-1962, σ. 2: «**Ο χορός του Παγχαλκιδικού**».

Αναφέρεται στην πραγματοποίηση στη Θεσσαλονίκη του ετήσιου χορού του Συλλόγου στις 24 Μαρτίου, ο οποίος είχε μεγάλη επιτυχία, με την παρουσία του Νομάρχη Χαλκιδικής¹⁶, των βουλευτών της Χαλκιδικής, Φιλιππίδη και Σαραφιανού, καθηγητών και πολλών άλλων επωνύμων και ανωνύμων.

Σημειώσεις:

1. Ο Βασίλειος Γ. Κυπαρίσσης γεννήθηκε στα Βράσταμα (ίσως) το 1910. Μετά την αποφοίτησή του από το Δημοτικό Σχολείο του χωριού του φοίτησε στο Ημιγυμνάσιο Λιαιγκόβης και στο Γυμνάσιο Πολυγύρου. Στη συνέχεια σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη Βυζαντινή και Νεοελληνική Λογοτεχνία και

στη Λαογραφία). Το 1933 (όντας φοιτητής) πήρε μέρος σε διαγωνισμό από το Λαογραφικό Αρχείο για τη συλλογή λαογραφικού υλικού και συνέλεξε από τα χωριά της Χαλκιδικής πολλά δημοτικά τραγούδια τους. Η συλλογή του βραβεύτηκε με χρηματικό βραβείο (10.000 δρχ.) και τυπώθηκε σε βιβλίο από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με Πρόλογο του καθηγητή της Λαογραφίας Στίλπωνα Κυριακίδη, που χαρακτήρισε

τη συλλογή «αξιέπαινη εργασία». Στα 4 χρόνια της σπουδής του ήταν βοηθός του Νεοελληνικού Φροντιστηρίου με Προϊστάμενο τον Γιάννη Αποστολάκη. Όμως για λόγους πολιτικής ιδεολογίας δεν διορίστηκε ως εκπαιδευτικός! Υποθέτουμε ότι μετά τον Εμφύλιο (1945-1949) εγκαταστάθηκε (στις αρχές της 10ετίας του 1950) στη Θεσσαλονίκη και το 1958 άρχισε να εκδίδει την εφημερίδα μέχρι το 1964. Γύρω στο 1980 έφυγε από τη Θεσσαλονίκη και εγκαταστάθηκε στο χωριό του μέχρι το τέλος της ζωής του. Σε μια επίσκεψή μου στο σπίτι του, στη 10ετία του 1990, μου χάρισε όλα τα φύλλα της εφημερίδας! Εκτός από την εφημερίδα εξέδωσε και τα παρακάτω βιβλία: 1. **Ο δρόμος για την ελληνική πραγματικότητα και Εκλογή από τα Δημοτικά Τραγούδια της Χαλκιδικής**, Οκτώβριος 1951, σσ. 112, 2. **Γνωριμία μας με τη Χαλκιδική**, Θεσσαλονίκη 1976, και 3. **Βραστά**. Θεσσαλονίκη 1991, σσ. 231. (Πολλά από τα παραπάνω βιογραφικά του Β. Κυπαρίση άντλησα από το βιβλίο του «ΒΡΑΣΤΑ» σσ. 1, 6, 11 και 211).

2. Οι κυριώτεροι (από τους 30 περίπου) συνεργάτες του ήταν οι εξής: Αθ. Χρ. Γεροχρήστος, Πέτρος Κ. Σαμαράς, Ιωάννης Παπαγεράκης, Ρήγας Σταμπουλής, Αριστείδης Κατσαούνης, Στέφανος Κότσιανος, Ιωάννης Γαρυφάλου, Ιωάννης Αποστολίδης, Παύλος Χαριστός, Γεώργιος Θεοχαρίδης, Βρασίδης Κυριαφίνης, Χρήστος Τσάτσαρης, Χρήστος Βασματζίδης, Λάκης Συργιάνης και Αθανάσιος Τσαμουρτζής.

3. Ο Αθανάσιος Φιλιππίδης γεννήθηκε στη Νικήτη το 1910. Ήταν δικηγόρος και ασχολήθηκε με την πολιτική εκλεγείς βουλευτής Χαλκιδικής στις εκλογές του 1961, του 1963 και του 1964 με το κόμμα της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ένωσης (ΕΡΕ) του Κων. Καραμανλή και στις εκλογές του 1974 με το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας με αρχηγό τον Κων. Καραμανλή. Κατά τα έτη 1955-1962 (υπάρχει ασάφεια στα έτη 1955-1959) χρημάτισε Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Πέθανε το 1999.

4. Ο Στέφανος Κότσιανος γεννήθηκε στον Πολύγυρο το 1908. Ήταν δικηγόρος, ιστοριοδίφης και συγγραφέας. Ασχολήθηκε και με την πολιτική εκλεγείς βουλευτής Χαλκιδικής στις εκλογές του 1951 με το κόμμα της Ε.Π.Ε.Κ. Από 1-2-1952 έως 17-3-1952 χρημάτισε Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής και από 19-11-1954 έως 19-5-1955 του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Πέθανε το 1989.

5. Το άρθρο αυτό διαφοροποιημένο και με τίτλο: «Ιστορική αναδρομή του Παγχαλκιδικού Συλλόγου» δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ», φ. 1/Μάρτιος 1992, σελ. 1-2 (πρόκειται για το 1ο και τελευταίο φύλλο εφημερίδας, που εκδόθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο επί προεδρίας του αείμνηστου Νίκου Παπανικολάου, με τον τίτλο που και σήμερα (από το 2009) κυκλοφορεί ως περιοδικό και στον οποίο το τχ. 1/Οκτ.-Δεκ. 2009, σ. 2, αναδημοσιεύεται τμήμα του σε φωτοτυπία. Τμήμα του άρθρου αυτού και ολόκληρο σε φωτοτυπία του, αναδημοσιεύθηκε στην έκδοση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου με τίτλο: «Εκατονταετηρίδα 1903-2003: Εκατό χρόνια δημιουργικού βίου και αδιάλειπτης προσφοράς», Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 130 και 150. Επίσης το άρθρο αυτό με μικροτροποποιήσεις και κάποια τυπογραφικά λάθη και με τίτλο: «Παγχαλκιδικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης», δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ΕΔΩ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ» το 1979, ενώ τμήμα του και σε φωτοτυπία ολόκληρο αναδημοσιεύθηκε στην παραπάνω έκδοση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, σ. 131 και 151-152.

6. Δύο από τους μαθητές καταγόταν από τα Ραβνά (σημ. Πε-

τροκέρασα). Για το θέμα βλ. σχετικά: Δημ. Θ. Κύρου, **Ο Παγχαλκιδικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» σπούδασε δύο Ραβινιώτες μαθητές στα 1909**, Εφημ. «ΟΜΒΡΙ-ΑΝΟΣ», φ. 83/Ιαν.-Μάρτ. 2012).

7. Νομάρχης τότε ήταν ο Κωνσταντίνος Λαμνάτος (1960-1961), (βλ. Γιάννη Κανατά, **Υποδιοικητές και Νομάρχες Χαλκιδικής**, ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ, τχ. 77/Μαΐ.-Ιουλ. 2014, σ.13).

8. Το συγκρότημα αυτό ήταν του Δήμου Πολυγύρου. (Πληροφορία κ. Γιάννη Κανατά, εκδότη του περιοδικού «ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ», που τον ευχαριστώ).

9. Ο Τάκης (Δημήτριος) Σαμαράς καταγόταν από τον Πολύγυρο, αλλά γεννήθηκε το 1914 στη Μεγάλη Παναγία, όπου είχε μετοικήσει ο πατέρας του Κωνσταντίνος. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους λαογράφους-ερευνητές της Χαλκιδικής και του ευρύτερου χώρου της Μακεδονίας... δημοσιογράφος, συνεργάτης της Ε.Ι.Ρ., συλλέκτης δημοτικών τραγουδιών, θρύλων και παραδόσεων, ανεκδοτολόγος, τραγουδιστής, μουσικός παραγωγός και παρουσιαστής πολλών εκπομπών του Ραδιοφωνικού Σταθμού Μακεδονίας. (Περισσότερα βλέπε: Γιάννη Δ. Κανατά, **Ο λαογράφος της Χαλκιδικής Τάκης Σαμαράς**, ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ, τχ. 34/Ιουλ.-Αύγ. 2006, σσ. 6-8).

10. Η απόφαση του Συλλόγου δημοσιεύθηκε και στην εφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» (φύλλο 377/14-8-1960, σ. 2).

11. Ημπερίπλους του Αγίου Όρους είναι ο πλους από την Ουρανούπολη έως το ακρωτήριο, δηλ. στη νότια πλευρά της χερσονήσου, ή από την Ιερισσό μέχρι το ακρωτήριο, δηλ. στη βόρεια πλευρά της χερσονήσου. (Ο λεγόμενος «περίπλους», που γίνεται καθημερινά το καλοκαίρι με καράβια από την Ουρανούπολη προς το Άγιον Όρος, όχι μόνο περίπλους δεν είναι αλλά ούτε καν ημπερίπλους. Είναι σχεδόν ημι-ημπερίπλους, αφού το περιπλέον καράβι τον τελευταίο καιρό ούτε μέχρι τη Σκήτη της Αγίας Άννας δεν πάει (ενώ παλιότερα πήγαινε μέχρι τα Καρούλια και πιο παλιά μέχρι τα Κausοκαλύβια)!

12. Η επιστολή του Κοινοτάρχη στάλθηκε και δημοσιεύθηκε και στην εφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» (φύλλο 378/21-8-1960, σ. 2).

13. Είναι «απορίας άξιον» το ότι χαρακτηρίζεται η ειδηση από τον Κοινοτάρχη ως φήμη αφού η απόφαση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου δημοσιεύθηκε και στις δυο αναφερόμενες εφημερίδες στις 12 και 14 Αυγούστου.

14. Ο «δυσμενής σχολιασμός» της εφημερίδας «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» είναι μακροσκελής και δημοσιεύθηκε στο φύλλο 379/28-8-1960, σ. 1. Βασική άποψη της εφημερίδας ήταν ότι δεν είναι στην αρμοδιότητα του Παγχαλκιδικού Συλλόγου να συγκαλεί με πρωτοβουλία του συσκέψεις και συνέδρια για θέματα που άλλοι φορείς είναι αρμόδιοι και έχουν ασχοληθεί κατά καιρούς με αυτά και θα ασχοληθούν και στο μέλλον (Κοινότητες, Συνεταιρισμοί, άλλα Σωματεία, βουλευτές, άλλοι παράγοντες και ο λαός), άλλα πρέπει «να αναπτύξουν δράση και να πραγματοποιήσουν τους εγγύτερους σκοπούς του Σωματείου».

Στον σχολιασμό της εφημερίδας απάντησε ο Σύλλογος με μακροσκελέστατη επιστολή, η οποία δημοσιεύθηκε στο φύλλο 384/2-10-1960, σ. 1 και 4, συνοδευόμενη με απάντηση, που προηγείται της επιστολής.

15. Δεν γνωρίζουμε, αν πραγματοποιήθηκε «η αποφασισθείσα σύσκεψη».

16. Νομάρχης τότε ήταν ο Κωνσταντίνος Συνδικας (1962-1964), (βλ. Γιάννη Κανατά, **Διοικητές...**, ο.π., σ. 13).

ΒΡΑΣΤΑΜΑ: ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΩΝ

ΝΙΚΟΣ ΛΟΓ. ΒΑΛΑΣΑΚΗΣ

Μαθηματικός

Στους πρόποδες του Χολομώντα, σε υψόμετρο 500 μέτρων και σε απόσταση έντεκα χιλιομέτρων από την πρωτεύουσα του νομού, τον Πολύγυρο, είναι κτισμένο το γραφικό χωριό Βράσταμα ή Βραστά. Είναι από τα παλαιότερα χωριά της Χαλκιδικής. Οι ιστορικοί το αναφέρουν από τον 9ο μ.Χ αιώνα αλλά ισχυρίζονται ότι υπήρχε αρχαία πόλη στη θέση του από τον 4ο π.Χ αιώνα, που το όνομά της όμως παραμένει άγνωστο. Μάλιστα κάποιοι από αυτούς προσθέτουν ότι οι κάτοικοι του χωριού συμμετείχαν ενεργά στην επανάσταση του 1821.

Σήμερα το χωριό έχει περίπου 800 κατοίκους, οι οποίοι κυρίως είναι γεωργοί – με κύρια ασχολία την καλλιέργεια της ελιάς – υλοτόμοι, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι. Έτσι τα κύρια προϊόντα που παράγουν είναι

ελιές, λάδι, γάλα, μέλι, καυσόξυλα και ξυλοκάρβουνα. Πολύ γνωστό επίσης είναι το τσίπουρο «κούμαρο» που τα Βραστά φημίζονται γι' αυτό. Συνήθως τον Νοέμβριο μαζεύουν τα κούμαρα από το δάσος, που αφού ζυμωθούν για μερικούς μήνες, την άνοιξη βγάζουν το τσίπουρο στα ρακοκάζανα.

Ένας άλλος λόγος για τον οποίο είναι γνωστό το χωριό είναι τα πολλά πανηγύρια. Κάθε χρόνο γίνονται 13 πανηγύρια, τα περισσότερα από κάθε άλλο χωριό της Χαλκιδικής. Λέγεται ότι ένας από τους λόγους των πολλών πανηγυριών είναι ότι το χωριό προέκυψε από την συνένωση πολλών «γειτονιών», τους λεγόμενους μαχαλάδες. Ακόμη και σήμερα υπάρχουν τα ονόματα αυτών των μαχαλάδων, όπως ο Βουλγαρομαχαλάς, Παραγειτονιά, (Παραϊτουσιά), Κουκουναριά (Κουκ'ναριά), Σταυρός και άλλα. Κάθε μαχαλάς έκτιζε ένα εκκλησάκι προς τιμήν κάποιου Αγίου και την ημέρα της εορτής του διοργάνωνε και το αντίστοιχο πανηγύρι. Μάλιστα υπήρχε και ένας άτυπος ανταγωνισμός για το ποιά γειτονιά θα κάνει το καλύτερο πανηγύρι. Έτσι, όταν όλοι οι μαχαλάδες ενώθηκαν και δημιούργησαν το χωριό, προέκυψαν 13 πανηγύρια.

Βέβαια δεν ήταν μόνο αυτός ο λόγος της δημιουργίας τόσων πολλών πανηγυριών. Τα παλιά χρόνια, τα δύσκολα εκείνα χρόνια, τα χρόνια της φτώχειας, της πείνας, των στερήσεων και της δυστυχίας, τα χρόνια που δεν υπήρχαν ούτε κέντρα διασκέδασης, ούτε τηλεόραση, ούτε ραδιόφωνο, ούτε τηλεφώνο, ο κόσμος έψαχνε αφορμές για να ξεφύγει λίγο από τα προβλήματα της καθημερινότητας. Να κάνει ένα διάλειμμα από την σκληρή δουλειά στα χωράφια, στην ύπαιθρο, στο

σπίτι. Γι' αυτόν τα πανηγύρια ήταν και είναι και σήμερα, μια όαση ξεκούρασης και διασκέδασης, μια μέρα ξεγνοιασιάς, μια μέρα συνεύρεσης και ανταμώματος, γιατί εκεί μπορεί να δει κάποιος τους συγχωριανούς, τους φίλους, τους συγγενείς, τους επισκέπτες, τους ξενιτεμένους του χωριού που πάντα ρυθμίζουν και ρυθμίζονται τις άδειές τους για να παραβρίσκονται στα πανηγύρια του χωριού τους. Επίσης παλιά ήταν ο μοναδικός τρόπος και τόπος για να γνωριστούν οι νέοι. Οι κοινωνικοί και ηθικοί κανόνες της εποχής ήταν αυστηροί και δεν υπήρχε άλλος τρόπος επικοινωνίας δύο νέων ανθρώπων. Την ημέρα του πανηγυριού οι κανόνες αυτοί χαλαρώναν και έτσι γινόταν οι γνωριμίες. Οι περισσότεροι γάμοι της εποχής ξεκινούσαν από ένα πανηγύρι.

Δεν πρέπει βέβαια να ξεχνάμε ότι ο κύριος λόγος των πανηγυριών ήταν και παραμένει θρησκευτικός. Οι Βρασταμιοί είναι βαθιά θρησκευόμενοι άνθρωποι, γι' αυτό και σε κάθε πανηγύρι το πρώτο μέλημά τους είναι να πάνε στην εκκλησία για να προσευχηθούν και να ζητήσουν την ευλογία και τη βοήθεια του εορτάζοντα Αγίου, να τους δίνει υγεία και δύναμη για να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης. Παρακολουθούν όλοι με κατανύξη και θρησκευτική ευλάβεια την Θεία Λειτουργία και είναι πρόθυμοι, με τη καθοδήγηση του ιερέα του χωριού, να βοηθήσουν με κάθε τρόπο για την «επιτυχία» του πανηγυριού.

Οι γυναίκες του χωριού καθαρίζουν την εκκλησία απ' άκρη σ' άκρη, ξεσκονίζουν τις εικόνες, γυαλίζουν τα καντήλια. Όλα πρέπει να αστράφτουν για να φανερώσουν την πανηγυρική ατμόσφαιρα της ημέρας. Φροντίζουν για το λουλούδινο στεφάνι της εορτάζουσας Εικόνας και το μεγάλο στεφάνι στην είσοδο του ναού, για το ασβέστωμα της εκκλησίας και του προαυλίου χώρου, για το στόλισμα με τις κατάλληλες σημαίες. Επίσης βοηθούν στη προετοιμασία του κουρμπανιού (πλύσιμο καζανιών, πλύσιμο κρεάτων, προεργασίες μαγειρέματος).

Οι άνδρες έχουν άλλες δουλειές. Πρώτα-πρώτα σε κάθε πανηγύρι υπάρχει μια ομάδα ανδρών «οι Κονομάδες» που είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση του πανηγυριού. Αυτή η ομάδα είναι γνωστή από την αρχή της χρονιάς ίσως και πιο μπροστά.

Μερικές μέρες πριν, κάνουν το «μάζεμα», που είναι ένας άτυπος έρανος, για να εξασφαλιστούν τα απαραίτητα έξοδα και υλικά κυρίως για το κουρμπάνι, δηλαδή το φαγητό για όλους τους προσκυνητές. Με την ευκαιρία αυτή ενημερώνουν τον κόσμο – αν και είναι γνω-

στό- για το επερχόμενο πανηγύρι.

Την παραμονή, αμέσως μετά τον εσπερινό «οι Κονομάδες» πρέπει να ετοιμάσουν την τράπεζα για τους ιερείς, τους ψαλτάδες και τους επισήμους καλεσμένους. Την επομένη ημέρα, την ημέρα της γιορτής, «οι Κονομάδες» είναι επί «ποδός» από πολύ πρωί. Ανάβουν τις φωτιές για τα καζάνια και φροντίζουν να είναι αυτά σε πλήρη λειτουργία πάνω στις πυροστιές από πολύ νωρίς, για να είναι έτοιμο το κουρμπάνι στην ώρα του. Έτσι το μεσημεράκι, μετά τη θεία λειτουργία, πηγαίνει για διανομή αφού πρώτα διαβαστεί από τον ιερέα. Δύο «Κονομάδες» πιάνουν το καζάνι και ένας τρίτος κρατάει την κουτάλα. Περνάει από όλα τα τραπέζια και τις παρέες και μοιράζει το φαγητό, που σε περιόδους νηστείας είναι όσπρια (φασόλια, ρεβίθια), διαφορετικά κρέας (συνήθως γίδα) με κριθαράκι. Μετά γίνεται η περιφορά του «Ψώματος» (διαβασμένος άρτος από τον ιερέα) και

Εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου

καθώς παίρνουν οι πιστοί, δίνουν και τον οβολό τους. Οι παραπάνω διαδικασίες ακολουθούνται σε όλα τα πανηγύρια των Βραστών, τα οποία είναι:

- Του Αγίου Γεωργίου στις 23 Απριλίου, στον Άγιο Γεώργιο (στον Αη Γιωρ')
- Του Αγίου Ιωάννη στις 24 Ιουνίου, στον Άγιο Ιωάννη το Πρόδρομο (στον Αη Γιάν')
- Των Αγίων Αποστόλων στις 29 Ιουνίου, στην Πισάδα (στν' Πτισιάδα)
- Των Αγίων Αναργύρων την 1 Ιουλίου, στους Αγίους Αναργύρους (στους Αηναργιρ')
- Του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη στις 5 Ιουλίου, στη Μηλιάδα (στ' Μλιάδα)
- Της Αγίας Κυριακής στις 7 Ιουλίου, στην Μαρλιά (στ' Μαρλιά)
- Της Αγίας Παρασκευής στις 26 Ιουλίου, στο Αλονούδι (στ' Αλουνούδ')
- Της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στις 15 Αυγούστου, στην Παναγιά
- Της Αγίας Φωτίδας στις 20 Αυγούστου, στη Αγία Φωτίδα στα Πλανά
- Τα Εννιάμερα της Παναγίας στις 23 Αυγούστου, στον Άη Νικόλα στον Ντρυμώνα
- Κατάθεσης Τιμίας Ζώνης Θεοτόκου στις 31 Αυγούστου, στην Αγία Ζώνη (στην Αγία Ζων')
- Η Γέννηση της Θεοτόκου στις 8 Σεπτεμβρίου στην Παναγούδα, στο Κελλί
- Όσιος Ευθύμιος ο νέος στις 15 Οκτωβρίου στον

Ασκητή (στου Μ'κρόσκνου) και οι συνασκητές του οσίου Ευθυμίου στις αρχές του καλοκαιριού.

Είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρίσεις κάποιο πανηγύρι από τα παραπάνω γιατί το καθένα έχει τα δικά του «επιχειρήματα» και τους δικούς του «φίλους».

Κάποιοι ξεχωρίζουν το πανηγύρι των Αγίων Αναργύρων την 1η Ιουλίου, για το γραφικό εκκλησάκι, τον καταπράσινο περιβάλλοντα χώρο με τα αιωνόβια δένδρα, την πέτρινη βρύση.

Κάποιοι άλλοι το πανηγύρι της Παναγίας στις 15 Αυγούστου που και εκεί το τοπίο είναι φανταστικό με την εκκλησία να βρίσκεται ανάμεσα σε ψηλά δένδρα, πλατάνια και πουρνάρια με πυκνό φύλλωμα, που με την σκιά τους δροσίζουν τους προσκυνητές, την καλοκαιρινή μέρα της εορτής. Επίσης για το άφθονο κρύο νερό που τρέχει ασταμάτητα μέσα από τη γη και για τη γιορτή του «κουμαρίσιου» τσίπουρου που συνήθως γι-

Το Σπήλαιο, όπου ασκήτενε ο Όσιος Ευθύμιος ο νέος

νεται εκείνη την μέρα.

Όσο για το πανηγύρι της Παναγούδας στο Κελλί στις 8 Σεπτεμβρίου, δεν μπορούμε να μη θυμηθούμε το παλιό έθιμο των καβαλάρηδων. Τα παλικάρια του χωριού στόλιζαν τα άλογά τους με τα καλύτερα πολύχρωμα στρωσίδια, με τα επίσημα υφαντά, με κεντίδια, λες και πήγαιναν σε «γάμο». Από το πρωί της ημέρας του πανηγυριού ο δρόμος των 6 χιλιομέτρων, που χώριζε τα Βραστά με το Κελλί, γέμιζε με κόσμο ντυμένο με τα καλά τους και καλοστολισμένα άλογα. Τα άλογα καβαλούσαν παλικάρια, που θα διαγωνίζονταν για το βραβείο της καλύτερης εμφάνισης και τον τίτλο του πρωτοπαλικάρου της χρονιάς, ή καλοντυμένες όμορφες κοπέλες συνοδευόμενες από τους γονείς και τα άλλα μέλη της οικογένειας. Το απόγευμα όταν ο ήλιος προσπαθούσε να ακουμπήσει τις κορυφές τού ορίζοντα, που σήμαινε και το τέλος τού πανηγυριού, η επιστροφή ήταν πιο θεαματική γιατί ήταν πιο μαζική, με διάθεση ανεβασμένη, με αστεία, με γέλια, με πειράγματα. Στην είσοδο τού χωριού κάπου εκεί στο σχολείο βρίσκονταν αυτοί που δεν μπόρεσαν να παν στο πανηγύρι για να υποδεχτούν τους πανηγυριώτες με χειροκροτήματα αλλά και με σχόλια και κουτσομπολιά. Σε μια τέτοια επιστροφή αναφέρεται και το εντράπελο με τον χρωρατατζή του χωριού, τον γνωστό σ' όλους τους Βρασταμνούς, τον Ρακοδάσκαλο που ενώ ερχόταν πεζός από το πανηγύρι πριν μπει στο χωριό βρήκε ένα καλάμι, το καβάλησε για να μπει και αυτός καβά-

λα όπως τα παλικάρια με τα άλογα. Ο κόσμος άρχισε να γελάει και να χειροκροτεί και ο ετοιμόλογος Ρακοδάσκαλος με σοβαρότητα απαντά:

-Πάλι καλά, εγώ έρχομαι καβάλα. Έχει ακόμα κόσμο πίσω που έρχονται πεζοί!

Τέλος θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρω και το πανηγύρι του Οσίου Ευθυμίου του νέου (824-898 μ.χ). Το μικρό εκκλησάκι βρίσκεται ψηλά σε μια σπηλιά βράχου στην θέση Μικρόσκοινο (Μ' κροσκνο). Εκεί ασκήτευε ο όσιος Ευθύμιος ο νέος, μαζί με τον Άγιο Ιωσήφ τον Μυροβλύτη από την Αρμενία και τον Όσιο Βασίλειο, επίσκοπο Θεσσαλονίκης, ο οποίος μάλιστα έγραψε και την βιογραφία τους. Αυτοί οι τρεις, μαζί με άλλους μοναχούς δημιούργησαν εκεί μία Λαύρα, δηλαδή μία κοινότητα αναχωρητών (ερμητιών) μοναχών.

Η πρόσβαση στο χώρο γίνεται μόνο με πεζοπορία ή με ζώα. Οι «Κονομάδες» του πανηγυριού από την παραμονή κουβαλάνε με ζώα τα απαραίτητα εφόδια του πανηγυριού και το βράδυ διανυκτερεύουν εκεί. Εκτός από το όμορφο εκκλησάκι που μοιάζει με φωλιά αετών στην σπηλιά των βράχων, αυτό που κάνει το πανηγύρι να ξεχωρίζει είναι το φυσικό περιβάλλον. Η πυκνή βλάστηση, το καταπράσινο τοπίο, τα κρυστάλλινα νερά του ποταμιού που τρέχουν ανάμεσα στα δένδρα του φαραγγιού, δημιουργούν μια εικόνα που παρόμοι-

ες μόνο ο Παντοδύναμος θα μπορούσε να δημιουργήσει. Μια εικόνα που θέλεις να την αγκαλιάσεις με όλες τις αισθήσεις σου. Μια πανδαισία χρωμάτων που συνδυάζονται αρμονικά. Το γαλαζοπράσινο των νερών του ποταμού, με το έντονο πράσινο του δάσους μπλεγμένο με τα χρυσοκίτρινα χρώματα των φυλλοβόλων δένδρων συνθέτουν ένα θαυμάσιο πίνακα.

Όλα αυτά είναι οι πιο κατάλληλες συνθήκες για να νιώσει ο επισκέπτης έντονη συγκίνηση, ηρεμία, ψυχική γαλήνη, χαλάρωση στο σώμα. Συνθήκες που σε κάνουν να θέλεις να προσευχηθείς, να πλησιάσεις τις Θεϊκές δυνάμεις, να επικοινωνήσεις με Αυτές, να ζητήσεις τη βοήθειά τους. Δεν ήταν τυχαία η επιλογή του τόπου αυτού από τον Όσιο Ευθύμιο.

Είναι αλήθεια ότι τα τελευταία χρόνια τα πανηγύρια δεν έχουν την αυθεντικότητα του μακρινού παρελθόντος. Κυριότερη αιτία είναι ότι πολλοί από τους παράγοντες ύπαρξης ενός πανηγυριού που αναφέραμε παραπάνω έχουν διαφοροποιηθεί στο πέρασμα του χρόνου.

Παρ' όλα αυτά θα πρέπει όλοι μας να συμβάλουμε όχι μόνο να διατηρήσουμε τα έθιμα και τις παραδόσεις μας αλλά να διαφυλάξουμε την πολιτιστική κληρονομιά που μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας και της οποίας η ρίζα βρίσκεται στα βάθη των αιώνων. Έχουμε υποχρέωση να σεβαστούμε αυτή τη κληρονομιά και να την παραδώσουμε ευλαβικά στις νεότερες γενιές.

* * *

Συνέχεια από τη σελίδα 15

ως ιέρειες αρχαίου χορού, παρά τη νοηματική τους αυτοτέλεια, σμίγουν σε ένα στέρεο σύνολο χάρη στην εσωτερική λειτουργική τους συνοχή και τον υφέρποντα ρυθμό τους.

Γλωσσική επάρκεια και ιδιαίτερα ευαίσθητο ψυχισμό απαιτεί η ποίηση.

Ένα στοιχείο ιδιαίτερης δυναμικής στην ποίηση είναι η Εικονοποιία ως τελικό αποτέλεσμα επιλογής και σύνθεσης των επιμέρους ψηφιδωτών της. Οι εικόνες ως εξακτινώσεις του ποιητή δημιουργού είναι οι απόλυτοι εκφραστές των συναισθηματικών του προθέσεων. Έτσι προκύπτει ένα ευρύτατο φάσμα χρωματικών, ηχητικών, οπτικών και ποικίλων άλλων εικόνων που η συμβατική γλώσσα τις ομαδοποιεί κατά τρόπο αυθαίρετο πολλές φορές, για λόγους πρακτικής προσέγγισης.

Η Ποίηση ως τέχνη ή μέρος της λογοτεχνίας αποτελεί αντικείμενο μελέτης της Ποιητικής.

Η Ποιητική όρος του μεγάλου Αριστοτέλη στο ομότιτλο έργο του ξεφεύγει από τη δυναμική του επιθετικού προσδιορισμού (ποιητική τέχνη), για να καταλήξει ένα ουσιαστικοποιημένο επίθετο που κουβαλάει το βάρος διαφόρων ερμηνειών, όπως της μελέτης του ποιητικού λόγου, της τεχνικής και της ενασχόλησης με τη λογοτεχνία. Στη σύγχρονη εποχή η απόδοσή της ταυτίζεται με τη θεωρία της λογοτεχνίας. Εκείνο ωστόσο που ξεχωρίζει την Ποιητική από ορισμένες επιστημονικές προσεγγίσεις του λογοτεχνικού φαινο-

μένου είναι ότι διερευνά εκ των έσω τους γενικούς νόμους της λογοτεχνίας.

Αποφεύγοντας τη θεωρητική συσκότιση με την οποία περιβάλλει την τέχνη της ποίησης η πένα των ειδημόνων και έχοντας πλήρη γνώση της σχετικής ανεπάρκειας μου, γυμνός και άδολος βαδίζω στη διαδικασία της γραφής με την παρότρυνση:

Αφήστε ανοιχτά τα παράθυρα της καρδιάς σας και αφουγκραστείτε τους τρελούς στίχους να αφηγούνται, να αποκαλύπτουν, να μοιρολογούν, να τραγουδούν, να εξομολογούνται, να ζωγραφίζουν, χωρίς το ασφυκτικό περιτύλιγμα της κριτικής και της άκριτης αμφισβήτησης. Αποδεσμεύστε τις λέξεις που κατοικούν στα σκοτεινά, γιατί “φυλακισμένες στα κάτεργα του ναού/καρτερούν την άνοιξη τους” (“Λοξές ματιές” Γ.Κ.)

Το βέβαιο είναι ότι η ποίηση κατακτάται σκαλί-σκαλί και απαιτεί αυτογνωσία. Αυτό ακριβώς επισημαίνεται και στο ολιγόστιχο καταληκτικό ποίημα.

Ποίησης προσδοκία

Όταν έγραψε

Το πρώτο του ποίημα

“είμαι ποιητής” αναφώνησε.

Όταν έγραψε το εκατοστό

“Μα τότε επιτέλους

θα γίνω ποιητής” μονολόγησε.

Μόλις είχε γράψει

τον πρώτο του αληθινό στίχο

(“Λοξές ματιές” Γ.Κ.)

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1821-1960

ΤΙΜΟΛΕΩΝ Ι. ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η Κασσάνδρα, ως γνωστόν, καταστράφηκε τελείως από τους Τούρκους εισβολείς τον Νοέμβριο του 1821. Όσοι από τους κατοίκους διέφυγαν τη σφαγή και την αιχμαλωσία κατέφυγαν: στο Άγιον Όρος, τις Σποράδες, την Αίγινα, την Ύδρα και τα Ψαρά. Έτσι η Κασσάνδρα παρέμεινε, για μερικά χρόνια, έρημος χώρα με ελάχιστους μόνο κατοίκους. Το γεγονός αυτό ήταν ασύμφορο οικονομικά για τον Τούρκο κατακτητή και γιαυτό στις 25 Ιουλίου 1827 κυκλοφόρησε ευρέως και προς την ελεύθερη τότε Ελλάδα Τούρκικο "Φιρμάνι", με βάση το οποίο δινόταν ένα είδος αμνηστίας και επιτρεπόταν στους απανταχού Κασσανδρινούς και όχι μόνον, να εγκατασταθούν στην όμορφη Κασσάνδρα.

Με τη διαδικασία αυτή ήρθαν και εγκαταστάθηκαν πράγματι αρκετοί κάτοικοι σε όλα τα χωριά της Κασσάνδρας. Τα πρώτα χρόνια, μετά την επιστροφή των κατοίκων στη Κασσάνδρα, είναι λογικό να δεχτεί κανείς ότι δεν υπήρξε οργανωμένη εκπαίδευση. Δεν σώζεται καμία σχετική με το θέμα αναφορά παρά μόνον ότι βασικό τους μέλημα ήταν η εξεύρεση τροφής και στέγης. Πιθανόν είναι τα χρόνια αυτά να λειτουργήσε η βασική τους εκπαίδευση σε ιδιωτική ή φροντιστηριακή βάση. Δηλαδή μερικοί γονείς ή κληρικοί που έτυχε να γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση θα επιδίωξαν τη διδασχή αυτή και στα παιδιά τους τουλάχιστον. Το πρώτο σχολικό κτίριο στη Βάλτα, την πρωτεύουσα της περιοχής, κτίστηκε κατά το έτος 1840. Το σχολικό αυτό κτίριο γνωστό αργότερα με το όνομα "παλιό σχολείο" έγινε με ενέργειες του αείμνηστου Μητροπολίτη Κασσανδρείας (με έδρα τη Βάλτα) και μετέπειτα Πατριάρχη Αλεξανδρείας Ιακώβου. Αναφέρεται μάλιστα ότι ο εν λόγω ιεράρχης βοηθήθηκε πολύ στην προσπάθεια του αυτή από το Βαλή της Θεσσαλονίκης Χουσεΐν Πασά, ο οποίος ήταν μάλλον "γενίτσαρος" με καταγωγή από την Κρήτη. Το κτίριο αυτό άντεξε πολύ στο χρόνο και κατεδαφίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1970.

Για τα άλλα χωριά της Κασσάνδρας υπάρχει μία μόνο αφήγηση ότι ο Γεώργιος Χαδούλης, Μουχτάρης επί εικοσαετία της Καψόχωρας, πήγε αυτοπροσώ-

πως στη Κωνσταντινούπολη και έλαβε σχετική άδεια (φιρμάνι) περί της λειτουργίας σχολείου στη Καψόχωρα μετά την επανάσταση του 1821. Το σχολείο αυτό λειτούργησε με δύο δασκάλους, τον Ευάγγελο Σοφίο και το Βενιαμίν, αγνώστου επωνύμου. Είχε δε αρκετούς μαθητές καθ'ότι δεχόταν και μαθητές από τα γύρω χωριά όπου δεν υπήρχαν ακόμη σχολεία. Υπάρχει επίσης αναφορά ότι στα μέσα της δεκαετίας του 1850 λειτουργούσε "Κεντρικό Αλληλοδιδασκτικό Σχολείο" στη Βάλτα που δεχόταν μαθητές και από τα άλλα χωριά.

Έτσι συμπεραίνεται ότι τόσο κατά τη δεκαετία του 1840 όσο και εκείνη του 1850, λειτούργησε η βασική εκπαίδευση στα χωριά της Κασσάνδρας πλημμελώς βέβαια. Στις 25 Απριλίου 1866 οι πρόκριτοι όλων των χωριών της Κασσάνδρας συ-

νήλθαν σε σύσκεψη, στη Βάλτα, υπό την προεδριαν του Μητροπολίτη Κασσανδρείας Χρύσανθου και συνέστησαν τον πρώτον "Εκπαιδευτικό Συνεταιρισμό". Αποφασίστηκε στη σύσκεψη αυτή να λειτουργήσουν σε όλα τα χωριά "Κοινά" και "Αλληλοδιδασκτικά" σχολεία και στη Βάλτα να διατηρηθεί το "Κεντρικό Αλληλοδιδασκτικό" σχολείο. Τα υπάρχοντα σχολεία χωρίζονταν σε τρεις κατηγορίες:

1) Το "Κοινό" σχολείο που αντιστοιχεί με το σημερινό "μονοτάξιο". 2) Το "Αλληλοδιδασκτικό" σχολείο που αντιστοιχεί με το σημερινό "διτάξιο" ή "τριτάξιο" και το "Κεντρικό Αλληλοδιδασκτικό" σχολείο που αντιστοιχεί με το σημερινό "τετρατάξιο" ή "εξατάξιο" πλήρες Δημοτικό σχολείο. Ο κανονισμός αυτός διατηρήθηκε, με μικρές μόνο τροπολογίες, και μέχρι την απελευθέρωση το 1912. Για όλη αυτή την περίοδο λειτούργησε η βασική εκπαίδευση σε όλα τα χωριά της Κασσάνδρας. Υπήρχε σχολείο ακόμη και στο μικρότερο χωριό, τη Χανιώτη, που κατά το 1870 είχε μόνο 7 σπίτια. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τη Βάλτα, μέχρι το 1885 λειτουργούσε εξατάξιο Δημοτικό Σχολείο υπό τον τίτλο: "Ελληνική Αστική Σχολή Βάλτας". Στο Σχολείο αυτό φοιτούσαν και μαθητές από τα άλλα χωριά της Κασσάνδρας χωρίς καμία διάκριση. Κατά το 1885 με ενέργειες του τότε Διευθυντή του Σχολείου αυτού κ. Σάββα

Το παλαιό Διδακτήριο (Γυμνάσιο) της Κασσάνδρειας (Βάλτας), όπου σήμερα στεγάζεται το Δημαρχείο του Δήμου Κασσάνδρας

Σάρρου προστέθηκαν και άλλες 2 τάξεις, η Ζ! και Η! οπότε το οκτατάξιο τώρα αυτό Σχολείο ονομάστηκε "Κεντρική Ελληνική Σχολή Βάλτας Κασσάνδρας". Οι δύο αυτές τάξεις αποτέλεσαν αργότερα τις τάξεις του Ημιγυμνασίου Κασσάνδρας. Στα Σχολεία της Κασσάνδρας διδάξαν εξέχοντες δάσκαλοι καταγόμενοι είτε από τη Κασσάνδρα είτε από άλλα μέρη. Λέγεται ότι οι αμοιβές τους ήταν πολύ καλύτερες στη Κασσάνδρα απ'ότι σε άλλα μέρη. Ως πρώτος δάσκαλος που δίδαξε στα σχολεία της Κασσάνδρας αναφέρεται ο Νικόλαος Παραθυράς, ο οποίος σπούδασε στη Ρουμανία. Αργότερα δίδαξαν οι μαθητές του: Γεώργιος Μπαρής, Κυριαζής Κυριαζής, Αργύριος Παραθυράς, Γεώργιος Ρήγας, και η Τασία Παραθυρά. Τα διδασκόμενα μαθήματα, σε γενικές γραμμές, ήταν: Α! τάξη: Γλωσσικά, Θρησκευτικά, Μαθηματικά, Ιστορία. Β! τάξη: Τα ίδια με την Α! και επί πλέον Γεωγραφία, Καλλιγραφία, Ωδική. Γ! τάξη: Τα ίδια με την Β! και επί πλέον Γυμναστική. Δ! τάξη: Τα ίδια με τη Γ!. Ε! τάξη: Τα ίδια με τη Δ! εκτός Ιστορίας και Γυμναστικής. ΣΤ! τάξη: Τα ίδια με την Ε! συν Ιστορία και Γυμναστική. Ζ! τάξη: (Α! Γυμνασιακή τάξη) Ελληνικά, Θρησκευτικά, Μαθηματικά, Λατινικά, Γαλλικά, Τουρκικά, Ιστορία, Φυσικά, Γεωγραφία, Ωδική, Γυμναστική. Η! τάξη: (Β! Γυμνασιακή τάξη) τα ίδια με τη Ζ!..Στα μαθήματα των ανώτερων τάξεων γινόταν, κάθε τρίμηνο του σχολικού έτους εξετάσεις, γραπτές και προφορικές.

Σε ότι αφορά τις ποινές επί των άτακτων μαθητών αυτές ήταν μάλλον πολύ σκληρές. Ως τέτοιες αναφέρονται: Ο ξυλοδαρμός, η ορθοστασία ή στάση στο ένα πόδι, η νηστεία (κλειδώμα των μαθητών μέσα στο σχολείο κατά το μεσημεριανό σχόλασμα).

Μετά την απελευθέρωση από τον Τούρκικο ζυγό (1912) η εκπαίδευση στην Κασσάνδρα άρχισε να εποπτεύεται πλέον από την κυβέρνηση του ελεύθερου πλέον Ελληνικού κράτους. Έτσι στην Κασσάνδρα λειτούργησε το οκτατάξιο σχολείο υπό τη μορφή που αναφέρεται παραπάνω, μέχρι το 1915. Έκτοτε και μέχρι το Ακαδημαϊκό έτος 1937-38 οι δύο τάξεις Ζ! και Η! αναφέρονται ως " Ημιγυμνάσιο ". Από το Ακαδημαϊκό έτος 1938-39 και μέχρι το Ακαδημαϊκό έτος 1942-43 αντί του όρου Ημιγυμνάσιο αναφέρεται ο όρος « Αστικόν Σχολείον ". Τόσο στο Ημιγυμνάσιο όσο και στο Αστικό Σχολείο τα διδασκόμενα μαθήματα ήταν τα ίδια όπως και σήμερα στο Γυμνάσιο. Δηλαδή Ελληνικά, Θρησκευτικά, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσικά κ.λ.π.

Καθηγητές που υπηρέτησαν στο Ημιγυμνάσιο

ήταν: Ο Πολύκαρπος Θεοδώρου, Ιεροδιάκονος, κατά κόσμον Μενέλαος, ο οποίος υπήρξε ο πρώτος Δ/τής του Ημιγυμνασίου. Ήταν απόφοιτος της Σχολής της Χάλκης. Ο Δ. Μαρούλης. Ήταν Σχολάρχης στο Ημιγυμνάσιο. Ο Νικόλαος Τριαντάφυλλου φιλόλογος καθηγητής από τη Βάλτα. Υπηρέτησε ως Σχολάρχης στη Λάρισα και την Καρδίτσα δε δέχθηκε προαγωγή σε ανώτερο βαθμό μόνο και μόνο για να παραμείνει στο Ημιγυμνάσιο της ιδιαίτερης πατρίδας. Διαφορετικά το Ημιγυμνάσιο θα σταματούσε τη λειτουργία του.

Η πορεία της Μέσης Εκπαίδευσης στην Κασσάνδρα μετά το 1943 και μέχρι το 1959 έχει περιληπτικά ως εξής: Από το ακαδημαϊκό έτος 1943-44 και μέχρι το Ακαδημαϊκό έτος 1958-59 λειτούργησε, στη Βάλτα, εξατάξιο Γυμνάσιο ως παράρτημα του Γυμνασίου Πολυγύρου. Δεν υπάρχει Γενικός Ελεγχος. Οι μαθητές ανήκουν στη δύναμη των μαθητών του Γυμνασίου Πολυγύρου. Το όλο αρχείο βρίσκεται στο Λύκειο Πολυγύρου. Η ιστορική διαδρομή αυτού του Γυμνασιακού Παραρτήματος μας είναι σε γενικές γραμμές γνωστή, καθότι υπήρξε μαθητές του κατά τη 10ετία του 1950. Ως κτίριο

χρησιμοποιήθηκε το γνωστό κτίριο στη Βάλτα, έργο του μεγάλου Αρχιτέκτονα Παιονίδη, όπου σήμερα στεγάζεται το Δημαρχείο. Τα διδασκόμενα μαθήματα ήταν τα γνωστά και σήμερα μαθήματα Μέσης εκπαίδευσης. Ως ξένη γλώσσα διδάχθηκαν, για ένα μόνο χρονικό διάστημα στις αρχές της 10ετίας του 1950, τα Γαλλικά, από μιά αξιόλογη πράγματι Καθηγήτρια την κ. Ζουβέν..

Τα Μαθηματικά διδάχθηκαν από αξιόλογους πράγματι Καθηγητές Μαθηματικών όπως: Δ. Σταθάκης, Ρούσος, Λουκάς Νικολαΐδης, Πετρόπουλος, Παπακωνσταντίνου, Γεωργόπουλος και Τριανταφυλλίδης. Η Φυσική και η Χημεία διδάχθηκε για πολλά χρόνια από τους Καθηγητές Φώτη Δρακόπουλο και Ιωάννη Πέγιο. Για τα φιλολογικά μαθήματα αξιόλογοι Καθηγητές αυτής της περιόδου ήταν: Αγγελάκης Εμμανουήλ, Αυγολούπης Ιωάννης, Μυταυτσής Ι. Κώνστα Μαρία, Πύρρος Γιάννης, Γεωργόπουλος, Σχοινά, Μαντζάρη. Μαστροκώστας Ιωάννης, κ.α. Καθηγητές Θεολογίας ήταν οι: Γούναρης Α., Παπά-Ευγένιος, Ζάγκας Αριστόδημος, Κούτρα Β., Χάταλης.

Ευχόμαστε τέλος να υπάρξει και στο μέλλον ομαλή ιστορική διαδρομή στην εκπαίδευση γενικά στην όμορφη Κασσάνδρα μας. Τα σχολεία μας να συνεχίσουν να παράγουν, όπως και στο παρελθόν, ταγούς των γραμμάτων και των τεχνών.

Η UNESCO ΧΑΡΙΣΕ ΣΤΟ 2016 ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΤΟΥΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ»

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ
Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ

Είμαστε πολύ τυχεροί που θα γιορτάζουμε, όλη η ανθρωπότητα καθ' όλη τη διάρκεια του 2016, τα 2400 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου φιλοσόφου και πανεπιστήμονα Σταγειρίτη Αριστοτέλη.

Το γνωστό σε όλους «Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών», που ιδρύθηκε στο Αριστοτελείο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, από το 2013 συνέλαβε την ιδέα για τη διοργάνωση μέσα στο 2016 ενός Παγκόσμιου Συνεδρίου «Αριστοτέλης-2400 χρόνια», όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο τεύχος του «Παγχαλκιδικού Λόγου».

Αυτή η πρόταση μεταφέρθηκε στην Πρόεδρο της «Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής» για την UNESCO και έτσι συναποφασίστηκε η κατάθεση αίτησης για την ανακήρυξη του 2016 σε «Παγκόσμιο Έτος Αριστοτέλη».

Τον Ιανουάριο 2015 κατατέθηκε ο σχετικός φάκελος και η τελική επιλογή, μεταξύ των 30 ιδεών που προκρίθηκαν, έγινε στο τελευταίο δεκαήμερο του Νοεμβρίου στην 38η Σύνοδο της Γενικής Διάσκεψης της UNESCO.

Η ανακήρυξη αυτή έχει διεθνή χαρακτήρα και έτσι όλος ο κόσμος κατά τη διάρκεια του 2016 θα πανηγυρίζει με πλήθος επετειακών εκδηλώσεων και επιστημονικών Συνεδρίων, τιμώντας τον Σταγειρίτη φιλόσοφο

Αριστοτέλη και ατενίζοντας ένα καλύτερο αύριο για όλη την ανθρωπότητα. Τον πρώτο λόγο, όμως, τον έχει η χώρα μας, τον έχει το Πανεπιστήμιό μας και ο Σύλλογός μας, ο «Παγχαλκιδικός», που φέρουν το όνομά του, τον έχει ιδιαίτερος ολόκληρη η Χαλκιδική με τον «Δήμο Αριστοτέλη», αλλά και ο καθένας μας προσωπικά.

Το 2016, λοιπόν, συμπληρώνονται 2400 χρόνια από τη γέννηση του φιλοσόφου Αριστοτέλη στα Αρχαία Στάγειρα της Χαλκιδικής το 384 π.Χ.. Ο μέγας πανεπιστήμονας Αριστοτέλης υπήρξε διπλά Σταγειρίτης: όχι μόνον με τη γέννησή του, αλλά και με την επιτυχία του να επανιδρύσει την κατεστραμμένη γενέτειρά του, ώστε να γίνει ο δεύτερος οικιστής και νομοθέτης

των Αρχαίων Σταγείρων.

Το πνευματικό έργο του Αριστοτέλη είναι τεράστιο σε μέγεθος και αξεπέραστο σε ποιότητα, ώστε ακόμη και σήμερα κατατεθειμένο στην παγκόσμια επιστημονική Τράπεζα εμφανίζεται με προοπτική αιώνων και αποτελεί πνευματικό αγαθό όλης της ανθρωπότητας. Αυτό το πανεπιστημονικό έργο του Σταγειρίτη φιλοσόφου Αριστοτέλη συνεχίζει και σήμερα, μετά από 24 ολόκληρους αιώνες, να επηρεάζει την Ιστορία του ανθρώπινου πνεύματος.

Σημείωμα του Διοικητικού Συμβουλίου του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, που φέρει το όνομα του μεγάλου σοφού και μακρινού συμπατριώτη μας Αριστοτέλη, θα πάρει μέρος στον **παγκόσμιο εορτασμό της επετείου των 2.400 χρόνων από τη γέννησή του** με σειρά εκδηλώσεων που προγραμματίζονται και ήδη άρχισαν να πραγματοποιούνται. Θα γνωστοποιούνται δε έγκαιρα.

Πληροφορούμε τους αναγνώστες ότι το επόμενο τεύχος του περιοδικού μας, όπως γράφουμε και σε άλλες σελίδες, θα είναι αφιέρωμα στον Αριστοτέλη και στη μεγάλη επέτειο.

Στη φωτογραφία εικονίζεται ο ανδριάντας του Αριστοτέλη που έχει στηθεί στον αύλειο χώρο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και αποτελεί δωρεά του συλλόγου μας προς το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της πόλης μας.

Από τις εκδηλώσεις και τις εκδρομές του Συλλόγου μας

Από την παρουσίαση του βιβλίου του Δ. Κοσμά
"Το Γ' Γυμνάσιο θηλέων Θεσσαλονίκης" 2-12-2015

Το ακροατήριο

Το ακροατήριο

Ο Γιάννης Καραμίχος ομιλών

Ο συγγραφέας Τάκης Κοσμάς ομιλών

Από την περιήγηση στην πόλη της Θεσσαλονίκης 15-12-2015

Στην Άνω πόλη

Στον Πύργο του Τριγωνίου

Από τις πρωτοχρονιάτικες πίτες

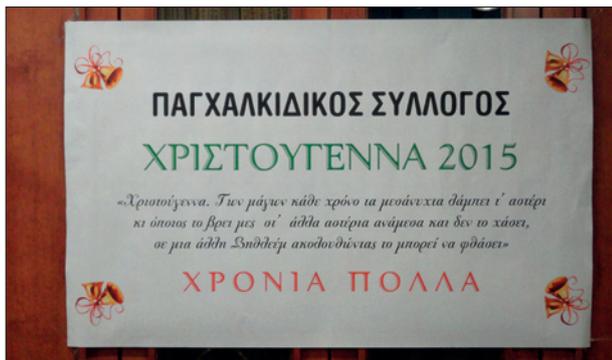
Η πίτα του Δ.Σ.

Η πίτα του τμήματος ανάγνωσης βιβλίων

Από τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή 17-12-2015

Η τούρτα του Αλέκου Αγγελίδη

Το ακροατήριο

Η ομάδα που οργάνωσε τη γιορτή

Η νεανική μουσική παρέα με τη Χρύσα Καραμιχάλη

Παρέα με παλαιά μέλη

Το κλείσιμο της γιορτής από τον πρόεδρο

Από τη Γενική Συνέλευση της 24ης Ιανουαρίου 2016 και την απονομή τιμητικών διακρίσεων

Οι σύνεδροι

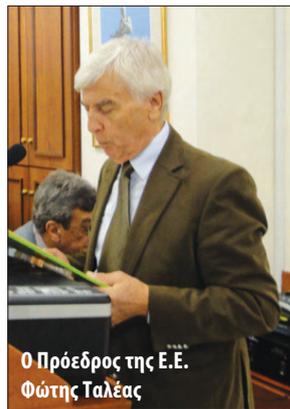
Το προεδρείο

Ο Γ. Γραμματέας
Ιωάννης Κοτσάνης

Ο Ταμίας
Αβραάμ Παπαδόπουλος

Ο Πρόεδρος της Ε.Ε.
Φώτης Ταλέας

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου
Μιχαήλ Καρτσιώτης

Ο μέγας ευεργέτης μας
Γεώργιος Βαγιωνάς
απονέμει την τιμητική πλακέτα
στον Ιωάννη Σαμαρά

Ο Ι. Σαμαράς ευχαριστεί

Ο αντιπρόεδρος
Πάνος Βερροιώτης
απονέμει την τιμητική πλακέτα
στον Δημήτρη Κύρου

Ο Δ. Κύρου ευχαριστεί

Ο πρόεδρος Μιχαήλ Καρτσιώτης
απονέμει την τιμητική πλακέτα
στον Ιωάννη Κανατά

Ο Ι. Κανατάς ευχαριστεί

Ο ευεργέτης μας Μόσχος Μόσχος
απονέμει την τιμητική πλακέτα
στον Αθανάσιο Χριστιανό

Ο Αθ. Χριστιανός ευχαριστεί

Από την παρουσίαση της ποιητικής Συλλογής "Λοξές ματιές" του Γιάννη Καραμίχου 3-2-2016

Το ακροατήριο

Γιάννης Καραμίχος

Δημήτρης Κοσμάς

Ο παρουσιαστής Δημήτρης Κοσμάς

Ο ασπασμός

Από την ομιλία του ιατρού Βασιλείου Μαυρουδής

Το ακροατήριο

Ο ομιλητή Βασίλειος Μαυρουδής

Από την εκδρομή στο χιονοδρομικό κέντρο Καϊμακτσαλάν 30-1-2016

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ ΣΕ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΙΑΣ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΕΟΧΩΡΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΧΙΟΥΤΗΣ

Εκπαιδευτικός

Σε παλαιότερες εποχές, μεταξύ του γυναικείου πληθυσμού των οικισμών της Χαλκιδικής, υπήρχαν κάποια πρόσωπα, τα οποία είχαν επιλέξει ένα διαφορετικό τρόπο ζωής από την υπόλοιπη κοινότητα. Ήταν οι αφιερωμένες στο Θεό γυναίκες με μοναχική ενδυμασία και καθημερινά βιώματα συνυφασμένα με την εκκλησιαστική ζωή της γενέτειράς τους και όχι κάποιας γυναικείας Μονής, αν και ανήκαν σε Μονή. Ο κόσμος τις αποκαλούσε καλόγριες ή καλογραίες.

Η περίπτωση των μεμονωμένων καλογραιών αποτελεί μία στάση ζωής, η οποία αναπτύχθηκε στο χώρο της Εκκλησίας με έντονη παρουσία κατά τους χρόνους της οθωμανικής περιόδου. Η εξακτίνωσή της έχει άμεση σχέση με τους τόπους, στους οποίους περιηγήθηκε ο αγιορειτικός μοναχισμός, ασκώντας ζητείες, αγιάζοντας πιστούς με ιερά λείψανα και κειμήλια του Άθω και ιδρύοντας μετόχια. Οι αιτίες, που οδήγησαν τις γυναίκες αυτές να ενδυθούν το μοναχικό σχήμα ποικίλουν, αν και δεν είναι πάντοτε ανιχνεύσιμες στην έρευνα. Ωστόσο, μας είναι γνωστό ότι τέτοια πρόσωπα ακολούθησαν μία τέτοια βιωτή, έχοντας πνευματικές ανησυχίες, οι οποίες είχαν σωτηριολογικό υπόβαθρο και έως ένα βαθμό ενισχύονταν από την επίδραση, την οποία ασκούσε ο μοναχισμός στη θρησκευτικότητα των λαϊκών.

Κατά συνέπεια, οι καλογραίες βρίσκονταν διάσπαρτες σε όλο τον ορθόδοξο χριστιανικό κόσμο: σε χωριά της μακρινής Προποντίδας, της Θάσου, των Σερρών, στα Βιτώλια (Μοναστήρι) και αλλού. Από τα αγιορειτικά αρχεία και από την προφορική παράδοση του κάθε τόπου είναι γνωστή η παρουσία των καλογραιών και σε χωριά της Χαλκιδικής, όπως η Γαλάτιστα, ο Πολύγυρος, η Ιερισσός, η Αρναία και το Νεοχώρι.

Στο παρόν άρθρο επέλεξα να αναφερθώ στη ζωή μιας καλογραιάς από το Νεοχώρι, το οποίο στην ιστορική του πορεία διαθέτει δύο τέτοιες προσωπικότητες. Επικεντρώθηκα στην αρχαιότερη από αυτές, την καλογραία Μαγδαληνή (κατά κόσμον Μπιγίνα), γιατί αποτελεί μία ιδιαίτερη περίπτωση μεταξύ των έως τώρα γνωστών καλογραιών.

Η Μπιγίνα ήταν μία από τις δύο θυγατέρες του Χαϊδευτού Αποστόλου, ενός κατοίκου του Νεοχωρίου, ο οποίος έζησε σε αυτό κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Η θυγατέρα αυτή επέλεξε να κάνει την υπέρβαση για την εποχή εκείνη, μέσα σε μία μικροκοινωνία με αμιγές ελληνικό στοιχείο. Τη δεκαετία του 1860 παντρεύτηκε τον μουσουλμάνο Αλή Αχμέντ, αγνώστου καταγωγής, ο οποίος πρόσφερε τις υπηρεσίες του στη Μονή Ιβήρων ως επίτροπος του δάσους της Νταμπίζ, στα ανατολικά του Νεοχωρίου.

Ο γάμος με ένα μουσουλμάνο συχνά οδηγούσε στη συλλογιστική ότι η σύζυγος «τούρκεψε» και ασπάστηκε το Ισλάμ. Όμως αυτό δεν ήταν κανόνας στην κοινωνική και θρησκευτική ζωή των μουσουλμάνων και ατυχώς ο γάμος της Μπιγίνας ερμηνεύτηκε ότι «εξόμοσε στον Ισλαμισμό». Άλλωστε ένα τέτοιο γεγονός μεταστροφής στο Ισλάμ δεν διέσωσε η προφορική παράδοση του Νεοχωρίου και επιπλέον φαίνεται να το αποκλείει και το γεγονός ότι για την Μπιγίνα δεν επιβίωσε κανένα μουσουλμανικό όνομα ούτε στην προφορική παράδοση του Νεοχωρίου ούτε στις μέχρι σήμερα μελετώμενες πηγές.

Η Μπιγίνα μετά από το γάμο της ευτύχησε να παραμείνει στο Νεοχώρι

και στα επόμενα έτη απέκτησε με τον Αλή έξι τέκνα (τέσσερα θήλεα και δύο αρρένα). Αρχικά στα τέκνα δόθηκαν μουσουλμανικά ονόματα, αλλά στη συνέχεια μας είναι γνωστό από μαρτυρία του επισκόπου Ιερισσού Θεοκλήτου ότι έγινε βάπτισμα σε αυτά και μετονομάστηκαν. Πιθανόν αυτή η μεταστροφή να έδωσε την αφορμή σε μία τετραμελή ομάδα μουσουλμάνων Αλβανών να επέμβει στη ζωή της οικογένειας και να την τρομοκρατεί, αναγκάζοντάς την να μένει εντός της οικίας της για κάποιο διάστημα. Σε επιστολή του προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης ο επίσκοπος Θεόκλητος αναφέρει ότι οι Αλβανοί είχαν παραβατική συμπεριφορά σε όλη την επαρχία και λειτουργούσαν με την ανοχή κρατικών αξιωματούχων, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να αποφεύγουν κάθε αντίσταση προς αυτούς φοβούμενοι αντίποινα. Ο ίδιος φοβάται μήπως ο Αλή λυγίσει από απόγνωση και δεχθεί τους Αλβανούς ως «γαμβρούς εις τα κοράσιά του [...] και κατά συνέ-

πεια θα εκτουρκισθή εντός ολίγου το Νοβοσέλον [Νεοχώρι]».

Το επόμενο διάστημα οι Αλβανοί εγκατέλειψαν το έργο τους στο Νεοχώρι χωρίς να μας είναι γνωστή η αιτία. Άραγε διαδραμάτισε κάποιο ρόλο το χρηματικό ποσό των πέντε λιρών, το οποίο έστειλε η Μονή Βατοπαιδίου (1879) στη Μπιγίνα «προς διάσωσιν εαυτής και των τέκνων της»;

Επίλογος των γεγονότων αυτών αποτέλεσε ο αιφνίδιος θάνατος του Αλή, ο οποίος πιθανόν να οφείλεται στις ανωτέρω καταστάσεις. Η ταφή του έγινε σε απόμερη θέση του Νεοχωρίου και αυτό καταρρίπτει μία μαρτυρία ότι ο Αλή βαφτίστηκε χριστιανός από τον επίσκοπο Ιερισσού.

Η Μπιγίνα έντρομη για τις εξελίξεις αυτές βρήκε στήριγμα αρχικά στην τοπική Εκκλησία και στη συνέχεια στις Μονές Βατοπαιδίου και Ιβήρων. Η επόμενη δεκαετία ήταν καθοριστική για όλους στην οικογένεια. Τα τέκνα της αγωνίστηκαν να απαλλαγούν από την αδυναμία της ορφάνιας και από το αλλόθρησκο παρελθόν τους, το οποίο η τοπική κοινωνία σε στιγμές ύποπτες ήθελε να υπενθυμίζει. Όλα έζησαν στο Νεοχώρι, εκτός από μία θυγατέρα, η οποία έζησε σε άλλα μέρη εξαιτίας του γάμου της με τον Πολυγυρινό δάσκαλο Γ. Σφέτσιο. Για τη Μπιγίνα η περιπέτεια να απολέσει τα τέκνα της και ο χαμός του συζύγου της στάθηκαν αφορμή να αναδυθεί ένας νέος αυτοπροσδιορισμός γι' αυτήν. Αποδέχτηκε την ιδέα της αφιέρωσης στο Θεό, η οποία είτε προτάθηκε από τον τοπικό αρχιερέα είτε από Αγιορείτη πνευματικό, «ίνα ο Θεός έλεος γενήση κ(αι) διά τας αμαρτίας μου», όπως η ίδια ομολόγησε σε μία επιστολή της.

Έτσι, κατά τα θέσμια του αγιορειτικού μοναχισμού μετά από μία διαδικασία καθοδήγησης από πνευματικό, η Μπιγίνα έλαβε ρασοευχή και με πρωτοβουλία της Μονής Βατοπαιδίου έγινε μέλος της Βατοπαιδινής αδελφότητας. Η ακριβής χρονολογία της εισόδου της στο μοναχισμό παραμένει άγνωστη. Ωστόσο είναι βεβαιωμένο ότι το 1891 ήταν ήδη μοναχή και έφερε το όνομα Μαγδαληνή.

Η Μαγδαληνή διέμενε στην πατρική της οικία στο Νεοχώρι και ο βιοπορισμός της ήταν η γεωργία και οι λιγοστές υπηρεσίες, τις οποίες πρόσφερε στην εκκλησία της γενέτειράς της, προφανώς η καθαριότητα και πιθανώς η κηροποιία. Εξαιτίας της οικονομικής της αδυναμίας συχνά απευθυνόταν στη Μονή Βατοπαιδίου και ζητούσε την αρωγή της σε ζητήματα, τα οποία είχαν σχέση με την προικοδότηση των θυγατέρων της, την μοναχική της ένδυση και την προστασία της οικογενειακής της περιουσίας από την επιβουλή του αξιωματούχων του οθωμανικού κράτους.

Το αρχαιακό υλικό της Μονής Βατοπαιδίου μαρτυ-

ρεί ότι η Μονή πάντοτε μεριμνούσε για την καλογραία του Νεοχωρίου και σε αυτό οφείλονται πολλά στον προηγούμενο Αγαθάγγελο Βατοπαιδινό, ο οποίος καταγόταν από το Νεοχώρι. Στην αλληλογραφία των υιών της καλογραίας μαρτυρείται ότι και ο ιεροδιάκονος Άνθιμος Βατοπαιδινός αποτέλεσε σημαντικό κρίκο αυτής της αρωγής.

Οι τακτικές ενισχύσεις της αγιορειτικής Μονής σκανδάλισαν, όμως, μέλη της τοπικής κοινωνίας, τα οποία συκοφάντησαν την καλογραία και ανάγκασαν τη Μονή να διερευνήσει τις καταγγελίες περί ευπορίας της, χωρίς όμως να αλλάξει κάτι στη συνέχεια. Είναι όμως και συγκινητικό το γεγονός ότι μετά από την κοίμηση της καλογραίας τα τέκνα της ζήτησαν από τη Μονή Βατοπαιδίου να τη συγχωρήσει, όπως και η ίδια το επιθυμούσε, για την ενόχληση την οποία προκάλεσε στη Μονή, καθώς έτυχε των πολλών της «υποστηρίξεων και βοηθειών εν τω πολυδύνω αυτής βίω».

Η Μαγδαληνή κοιμήθηκε το 1909 «πλήρης ημερών και εν γαλήνη». Οι υιοί της ζήτησαν τότε από τη Μονή Βατοπαιδίου, για να μεσολαβήσει, ώστε να εκδοθεί από το Οικουμενικό Πατριαρχείο μία μετριοτήτα (έντυπο με ευχές υπέρ των κεκοιμημένων) για τη μητέρα τους, η οποία «εν τοις εγκοσμίσις διαβίωσασα ίσως πολλοίς τισι παραπτώμασι υπέπεσεν».

Σήμερα όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Η περίπτωση των μεμονωμένων καλογραιών έχει αριθμητικά ατονήσει και σε αυτό συντέινει η πανελλαδική αύξηση των γυναικείων μοναστηριών, η οποία έδωσε τη δυνατότητα στις γυναίκες, που ήθελαν να αφιερωθούν στο Θεό, να επιλέξουν τους κοινοβιακούς χώρους άσκησης και όχι τις κοσμικές κοινωνίες. Ωστόσο, οι καλογραίες των χωριών έχουν μία ανεξίτηλη διαδρομή μέσα στην κοσμική κοινωνία και αυτό δηλώνεται όχι μόνο στα έγγραφα του αγιορειτικού μοναχισμού, αλλά και σε άλλες πτυχές της ζωής μας. Η προσωπικότητα και ο προορισμός τους επηρέασε υπήρξαν άνθρωποι με πνευματικές αναζητήσεις, οι οποίοι ακούμπησαν πάνω τους και διδάχθηκαν από το βίο τους. Γι' αυτό και η παρουσία τους δηλώθηκε σε ανθρωπινότητα (π.χ. Χρήστος Καλογραίας), ονόματα οικισμών (π.χ. Καλογράζα Αττικής) και θέσεων της ελληνικής υπαίθρου (π.χ. Ακτή Καλόγριας στη Νικήτη Χαλκιδικής και Νησίδα Καλόγρια στη Βουρβουρού Χαλκιδικής).

Θα πρέπει, μετά από όλα αυτά, να επισημάνουμε ότι ο ιδιότυπος αυτός τρόπος μοναχικής ζωής των γυναικών, αποτελεί μία στάση ζωής, η οποία, ενώ έχει εκκλησιαστικές αφετηρίες και δομή, εντούτοις δεν παύει να υπολείπεται σε κοινωνιολογικό περιεχόμενο και ιστορική πληροφόρηση.

ΠΗΓΕΣ-ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ: Αρχείο Μητρόπολης Θεσσαλονίκης· Αρχείο Μονής Βατο-παιδίου· Αρχείο Μονής Ιβήρων· Κ. Χιού-

της, Προσωπογραφία του Νεοχωρίου Χαλκιδικής (16ος-20ός αι.), Θεσσαλονίκη 2001.

Ο ΜΑΝΤΑΡΤΖΗΣ* ΚΑΙ Ο ΛΥΚΟΣ

Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ
Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ.

Τα παιδικά μου χρόνια σφραγίστηκαν από τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές καταστάσεις που επικράτησαν στη χώρα μας τη δεκαετία του 1950. Είχε τελειώσει ο καταστροφικός εμφύλιος πόλεμος, αλλά ο πόνος, η θλίψη και η φτώχεια βασίλευαν παντού.

Την πείνα των μικρών μαθητών προσπαθούσε το κράτος να αντιμετωπίσει με τα σχολικά συσσίτια. Το σκοτεινό χωρίς παράθυρα χαμηλοτάβανο υπόγειο του Σχολείου μας είχε μετατραπεί σε μαγειρείο. Πρωί-πρωί όλοι οι μαθητές πηγαίναμε στο Σχολείο υποχρεωτικά με ένα αλουμινένιο κύπελλο, που κουβαλούσαμε ολημερίς στην υποτιθέμενη τσάντα μας, για να πιούμε το γάλα. Το χειμώνα μάλιστα δεν έπρεπε να ξεχάσουμε να έχουμε μαζί μας και ένα ξύλο για τη σόμπα της τάξης μας.

Το γάλα φτιαχνόταν με γαλατάλευρο από τους μαθητές των μεγάλων τάξεων υπό την επίβλεψη ενός δασκάλου και έτσι τις περισσότερες φορές μύριζε τσίκνα και καπνιά από

το ανεπιτυχές βράσιμό του με ξύλα μέσα στο χωρίς καπνοδόχο υπόγειο. Οι δάσκαλοι όμως, επιτελώντας το μεγάλο καθήκον τους, για να το πιούμε και να μην το πετάξουμε σε καμιά γωνιά του Σχολείου μάς παρακολουθούσαν με τη μακριά κρανίσια βέργα στο χέρι τους.

Οι δάσκαλοι ήταν αυτοί που στήριζαν την κοινωνία της υπαίθρου και από άποψη πνευματικής ανόδου, αλλά και από άποψη κοινωνικής ανασυγκρότησης και ας μην τους αποδόθηκε ποτέ από την πολιτεία αυτή η καταξίωση. Ακόμη και η καθαριότητα, η τόσο απαραίτητη για την υγεία, που ήταν πραγματικά η ασπίδα προστασίας από τις πάμπολλες λοιμώξεις και επιδημίες της εποχής εκείνης, ήταν φροντίδα των δασκάλων.

Καθημερινά, με το καλημέρα, έπρεπε να έχουμε τα χέρια μας απλωμένα πάνω στο θρανίο για να ελέγξει ο δάσκαλος την καθαριότητα των χεριών μας. Μία ή δύο φορές όμως την εβδομάδα βγάσαμε και τις μάλλινες κάλτσες μας για έλεγχο της καθαριότητας των ποδιών μας. Μερικών παιδιών τα πόδια ήταν τόσο βρώμικα που οι δάσκαλοι τα χαρακτήριζαν ότι ήταν έτοιμα για να φυτέψεις βασιλικό.

Μου είναι αδύνατο όμως να μην αναφερθώ έστω και για λίγο στις μάλλινες αυτές κάλτσες, που τις λέγαμε «σκφούνια». Τις έπλεκαν οι μάνες μας τις χειμωνιάτικες νύχτες στις επισκέψεις, που αντάλλασαν στη γειτονιά για οικονομία στο πετρέλαιο της γκαζόλαμπας και που ακολουθούσαμε και εμείς για τις πρόβες. Τις δέναμε κάτω από το γόνατο με μάλλινες κλωστές που ήταν συνεχόμενες με τις κάλτσες και λέγονταν «σκφουνόσκνα». Πολλές φορές λύνονταν και σέρνονταν από πίσω μας. Όταν όμως συντεταγμένα ανεβαίναμε τις σκάλες του Σχολείου για να μπορούμε στις τάξεις μας συνήθως τις πατούσε ο συμμαθητής μας που ακολουθούσε και τότε ή πέφταμε κάτω ή κόβονταν και αυτό ήταν η κύρια αιτία ατέλειωτων ξυλοδαρμών μεταξύ μας.

Οι συνθήκες βέβαια, που επικρατούσαν τότε στο χωριό, δεν ευνοούσαν και πολύ την καθαριότητα. Οι βρύσες σε όλο το χωριό ήταν 2 ή 3 για 3000 κατοίκους και έτσι συνήθως

παίρναμε νερό από τα «τουπκά», δηλαδή από μικρές γουβίτσες που φτιάχναμε στις ρίζες των πλατανιών κατά μήκος των ρεμάτων που διέσχιζαν το χωριό. Πιστεύαμε ότι το νερό, αν περάσει έστω και από σαράντα μικρές πετρίτσες άμμου, καθαρίζει.

Αυτό γινόταν στο Σχολείο από την άποψη της αντιμετώπισης της έλειψης της σωστής διατροφής, που δημιουργούσε η αβάσταχτη φτώχεια. Στο σπίτι όμως η προσπάθεια της επιβίωσης βρήκε κι άλλον τρόπο. Όλα τα σπίτια, ανεξάρτητα από το επάγγελμα των γονέων (ακόμη και αν είχαν κοπάδι με χίλια γίδια), είχαν οπωσδήποτε μια καλή κατσικά μαζί με τις κότες τους στην πρόχειρη καλυβίτσα, που ήταν πάντοτε σχεδόν κολλημένη στο σπίτι τους. Η κατσικά αυτή, που ήταν και ο καλύτερος σκουπιδοφάγος, προσέφερε το γάλα της και επί πλέον και τα μικρά κατσικάκια της. Τα κατσικάκια αυτά ήταν το ατέλειωτο παιχνίδι των μικρών παιδιών, αλλά αργότερα και η αξέχαστη νοστιμιά του πασχαλιάτικου τραπέζιού.

Από τα Χριστούγεννα και μετά και κυρίως μέχρι το Πάσχα οι γειτονιές γέμιζαν πανέμορφα παιχνιδιάρικα κατσικάκια, καταστολισμένα στο λαιμό με πολύχρω-

* Μανταρτζής λεγόταν ο βοσκός που συγκέντρωνε κάθε πρωί τα οικόσιτα ζώα, κυρίως κατσίκες και τα οδηγούσε στη βοσκή

ως το βράδυ, οπότε τα έφερνε πίσω στο χωριό.

μους φιόγκους, που τους έφτιαχναν τα ίδια τα μικρά παιδιά. Μερικές, βέβαια, φορές γίνονταν και οι αιτίες μεγάλων καυγάδων στις γειτονιές, μια και τα πολύ ζωηρά κατσικάκια πηδούσαν πάνω στις στέγες των χαμηλών σπιτιών και έσπαζαν μερικά κεραμίδια.

Κατά την περίοδο όμως από τα Χριστούγεννα μέχρι το Πάσχα, για να μην τρώνε το γάλα από τη μανά τους τα μικρά κατσικάκια, προκειμένου να το τρώμε εμείς τα παιδιά, οι σχολικές τσάντες μας, οι φτιαγμένες από ύφασμα που το λέγαμε «μάλτα», χρησιμοποιούνταν για στηθόδεσμο στις κατσίκες. Σχεδόν κανένας μαθητής δεν είχε τσάντα αυτήν την περίοδο και μόνο μετά το Πάσχα, όταν σφάζονταν τα κατσικάκια, οι τσάντες ξανάβρισκαν τον αρχικό σκοπό για τον οποίο είχαν φτιαχθεί. Βέβαια η μυρωδιά τους θύμιζε πάντα την προηγούμενη χρήση τους.

Για τη βοσκή της σπιτικής αυτής κατσίκας καθιερώθηκε το επάγγελμα του μανταρτζή. Η λέξη αυτή προέρχεται από τη γνωστή λέξη μαντρί. Ένας συγχωριανός μας αναλάμβανε με κοινοτικό διαγωνισμό να γίνει μανταρτζής. Στη συνέχεια αυτός συμφωνούσε με τον κάθε ιδιοκτήτη κατσίκας πόσο θα τον πληρώσει για ένα έτος συνήθως σε σιτάρι ή σε φασόλια ή σε καλαμπόκι και σπανιότερα σε χρήματα.

Πρωί-πρωί όλοι οι μαθητές τότε με το χτύπημα της καμπάνας της εκκλησίας πηγαίναμε στο Σχολείο, διότι δεν υπήρχαν ρολόγια στα σπίτια μας. Καθώς όμως πηγαίναμε για το Σχολείο, αφήναμε την κατσίκα μας στο μαντρί, που ήταν εκεί κοντά στο Σχολείο, για να την παραλάβει ο μανταρτζής για τη ημερήσια βοσκή. Το βράδυ, που σχολούσαμε από το απογευματινό δίωρο μάθημά μας, ήταν προγραμματισμένο να παραλάβουμε πάλι την κατσίκα με την επιστροφή του μανταρτζή για να μην τριγυρνά μέσα στο χωριό ψάχνοντας για τίποτα αλμυρά τσόφλια από φυστίκια (κικιρίκια) ή από κολοκυθόσπορα. Το αλάτι τότε ήταν πολύ λιγιστό και ακριβό και μόνον στην Αρναία υπήρχε μονοπώλιο αλατιού και σπέρτων από όπου τα αγοράζαμε.

Ένας συμμαθητής μου στο Γυμνάσιο Αρναίας, που κατάγονταν από την Παλιόχωρα, ορφανός από πατέρα, τα καλοκαίρια βοηθούσε στο χωριό του τα αδέρφια του που έκαναν το επάγγελμα του μανταρτζή. Εκεί στις βορεινές πλαγιές του Χολομώντα, που ο Χρήστος, ο συμμαθητής μου έβσκε τα χωριάτικα γίδια, έμαθε άριστα από το φίλο του τον Μήτσο την τέχνη του καλέσματος των λύκων με κατάλληλα ουρλιαχτά. Ήταν μάλιστα τόσο μεγάλη η επιτυχία του Μήτσου στον τομέα αυτόν που ήταν αδύνατο να τον ακούσει λύκος από οποιοδήποτε μέρος του Χολομώντα και να μην του απαντήσει. Ο Μήτσος, που ήταν λίγο μεγαλύτερος από τον Χρήστο, με μεγάλη δυσκολία είχε τελειώσει το Δημοτικό

Σχολείο και από μικρό παιδί έβσκε τα γίδια της οικογένειάς του στα ίδια μέρη, που τα έβσκε και ο Χρήστος.

Ένα λοιπόν Σάββατο μετά το πρωινό μάθημα μας ζήτησε ο Λυκειάρχης να μείνουμε στην Αρναία, ώστε όλο το Γυμνάσιο το απόγευμα του Σαββάτου να κάνουμε μια τελική πρόβα για την παρέλαση, διότι τη Δευτέρα ήταν 25η Μαρτίου. Ο πηγαϊμός του Σαββατοκυριακού στο χωριό για τους μαθητές των μακρινών χωριών, που ενοικιάζαμε στην Αρναία, ήταν απαραίτητος κυρίως για την προμήθεια του καλαθιού της εβδομάδας. Το περιβόητο βδομαδιάτικο καλάθι, που παίρναμε τη Δευτέρα από τα χωριά μας, κανονίζαμε να τελειώνει την Παρασκευή, αν και πολλές φορές τελείωνε και από την Τετάρτη και τότε για παρηγοριά σιγοτραγουδούσαμε με διαφορετική βέβαια κάθε φορά μουσική επένδυση, ανάλογα με τους βαθμούς πείνας, τους στίχους «ήρθε ο Τέταρτος πάει ο βδόμαδος».

Μετά τη δοκιμαστική παρέλαση, αν και νύχτωσε, ο Χρήστος δεν άντεχε να μείνει νηστικός ακόμη μια βραδιά. Έτσι αποφάσισε και ξεκίνησε για την Παλιόχωρα μόνος του με τα πόδια μέσα από γιδοφτιαγμένα στενά μονοπάτια, διότι τότε δεν υπήρχε ο δρόμος ο γνωστός σήμερα άσφαλτος Αρναίας-Παλιόχωρας-Θεσσαλονίκης.

Πήρε λοιπόν ο Χρήστος το γνωστό μονοπάτι για την Παλιόχωρα και μόλις σκοτεινίασε για τα καλά άρχισε να ουρλιάζει σαν λύκος, όπως τον έμαθε ο Μήτσος, ο φίλος και συγχωριανός του, θεωρώντας το για παιχνίδι. Κάποια στιγμή όμως, καθώς πλησίαζε στην Παλιόχωρα, πήρε απάντηση. Συνέχισε τα λυκίσια ουρλιαχτά και η απάντηση άρχισε να γίνεται βέβαιη και όλο και κοντινότερη. Τότε ο Χρήστος

κατάλαβε ότι το παιχνίδι τελείωνε και έπρεπε να αντιμετωπίσει τον προσκαλεσμένο λύκο παλληκαρίσια, διότι δεν ήταν πια ούτε για μπροστά ούτε για πίσω.

Βρήκε ένα καλό ρόπαλο από κατάλληλο χονδρό ξύλο και ενθαρρύνθηκε προσωρινά. Στη συνέχεια όμως φοβούμενος το μέγεθος του λύκου, που έρχονταν όλο και κοντύτερα, σκέφτηκε να μην συγκρουστεί μαζί του, αλλά να τον τρομάξει και να τον τρέψει σε φυγή. Έτσι πάνω σε μια στροφή του δρόμου, όπου φάνηκε πως θα αντάμωνε τον λύκο και μάλιστα πριν τον δει, αποφάσισε να πετάξει το σακάκι του για να τον τρομάξει και να τον τρέψει σε φυγή.

Τα μαλλιά στο κεφάλι του είχαν σηκωθεί όρθια από το φόβο του, αλλά βρήκε τη δύναμη και πέταξε με ορμή το σακάκι του. Τότε βλέπει να έρχεται κατά πάνω του ένα άλλο σακάκι. Ήταν του φίλου του, του Μήτσου, που του έμαθε τα λυκίσια ουρλιαχτά και ο οποίος ξεγελάστηκε και αυτός από τα ουρλιαχτά του Χρήστου και ξεκίνησε από την Παλιόχωρα για να συναντήσει τον λύκο.

ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΑ ΑΝΑΔΕΛΦΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής ΑΠΘ

Στη μακρινή δεκαετία του 1950 συνέβησαν τα παρακάτω δύο γεγονότα στην ιδιαίτερη πατρίδα μου τον Πολύγυρο. Είναι γεγονότα, που άφησαν το στίγμα τους στο χρόνο και δεν ξεχάστηκαν. Η ανάμνηση τους πάντα μου φέρνει μια ιλαρότητα και μια γλυκιά και πολύτιμη νοσταλγία. Τα γράφω με την ελπίδα να προσφέρουν και στους αναγνώστες κάτι από τα συναισθήματα αυτά.

ΓΕΓΟΝΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΤΙ ΗΤΑΝ “ΤΟΥ ΜΑΥΡΑΔ” ΣΤΟ ΠΙΑΤΟ!

Διάσημο εστιατόριο το “εστιατόριο Καλαμάρα” στην κεντρική πλατεία του Πολυγύρου, στου “Κουρού του πλατάν(ι)”. Τα φαγητά του άψογα, υψηλής γαστρονομίας. Το περιβάλλον υψηλής αισθητικής. Ιδίως το καλοκαίρι όταν τα τραπέζια ήταν έξω. Από πάνω τα αιωνόβια πλατάνια και δίπλα η “γούρνα” που ήταν γεμάτη συνεχώς από τρεχούμενο, κρύο, κελαρυστό νερό. Όλος ο καλός κόσμος της εποχής (δημόσιοι υπάλληλοι, παραθεριστές κλπ) έπαιρναν τα γεύματα και τα δείπνα τους “στου Καλαμάρα”.

Μεταξύ αυτών και ο κύριος εισαγγελέας. Άνθρωπος του καθήκοντος σοβαρός και αυστηρός χαλάρωνε λίγο κατά την ώρα των γευμάτων τα οποία, όντας εργένης, έπαιρνε καθημερινά μεσημέρι και βράδυ στο εστιατόριο του Καλαμάρα. Τα γκαρσόνια μόλις ερχόταν ο κύριος εισαγγελέας έσπευδαν να τον εξυπηρετήσουν αφ’ ενός από σεβασμό για το λειτουργημά του αφ’ ετέρου γιατί παρ’όλο που ήταν απόμακρος και κρατούσε μια απόσταση ήταν ευγενικός και γενναίοδωρος. Εκπλήρωναν λοιπόν κάθε του επιθυμία τα γκαρσόνια και πάντα ο κύριος εισαγγελέας έδειχνε την ικανοποίησή του. Ώσπου ήρθε μια μέρα άτυχη, μια μέρα αποφράδα. Στο πιάτο με το ψητό και τις πατάτες, που είχε παραγγείλει και που μόλις του το άφησε μπροστά του ο Θανασιός, το γκαρσόνι, βλέπει εμβρόντητος ο κύριος εισαγγελέας μια μύγα τροφαντή,

μια μύγα κατάμαυρη να κολυμπάει μέσα στη σάλτσα, κάνοντας αγωνιώδεις και απέλπιδες προσπάθειες να γλυτώσει τον καταποντισμό. Ποιος είδε το Θεό και δε φοβήθηκε! Άστραψε και βρόντησε ο κύριος εισαγγελέας. Έξαλλος, εκτός εαυτού φώναξε με οργίλη φωνή το γκαρσόνι τον Θανασιό, ο οποίος έσπευσε πάραυτα στο τραπέζι του και του λέει βγάζοντας αφρούς από το στόμα του: “Δεν μου λες, τι είναι αυτό το μαυράδι μέσα στο πιάτο μου;” Κεραυνός έπεσε στο

Ο συγγραφέας (γυμνασιόπαις) με φόντο το διδακτήριο του παλαιού γυμνασίου Πολυγύρου

κεφάλι του Θανασιού μόλις αντίκρυσε την παραπαίουσα μύγα. Αστραπιαία πέρασαν απ’το μυαλό του οι συνέπειες που τον περίμεναν, αστραπιαία όμως δούλεψε και το ένστικτο της αυτοσυντήρησης που του πρόσφερε και την σάνιδα σωτηρίας. Κοιτάζει κατάματα με βλέμμα αποφασιστικό τον κύριο εισαγγελέα και του λέει: “Μι ρουτάς τι είναι αυτό του μαυράδ’, κύριε εισαγγελέα; τι, τι είναι; Δε κατάλαβες τι είναι;πιπερούδ’ μαύρου είναι”. Και πριν προλάβει να αντιδράσει ο κύριος εισαγγελέας πιάνει με τα δάχτυλά του τη μύγα

τη βάζει μέσα στο στόμα του και αρχίζει να τη μασουλάει αργά αργά κάνοντας ότι τον καίει (καθ’ότι πιπερούδ’ μαύρο) και συνεχίζει “Καλά που μι φώναξες και δε τόφαίς αυτό του πιπερούδ’, κύριε εισαγγελέα, γιατί ήταν πουλύ καυτερό”. Κόκκαλο ο κύριος εισαγγελέας! “Μα εγώ είδα ότι ήταν μύγα” είπε κατεβάζοντας όμως τον τόνο της φωνής του καθ’ότι άρχισε μια αναλαμπή αμφιβολίας να του εμφανίζεται. “Όχι, κύριε εισαγγελέα, μαύρου πιπερούδ’ μι φλούδια ήταν. Έτσ’ γέντι τα πιπερούδια όταν παραβράσ’ν. Ξέρου ιγώ. Καλά που δε τόφαίς. Ήταν πουλύ καυτερό” Επανάλαβε ο Θανασιός.

Ο κύριος εισαγγελέας ένιωθε το κεφάλι να στροβιλίζεται. Αυτός είχε δει μύγα μέσα στο πιάτο του. Ο Θανασιός από την άλλη ήταν τόσο πειστικός ότι ήταν πιπερούδ’. Άλλωστε το έφαγε με τόση άνεση. Αν ήταν μύγα πώς θα την έτρωγε;

Τελικά απάλλαξε από την κατηγορία τον Θανα-

-1. απόμ’νι: έμεινε στην ίδια τάξη

2. ασ’λόιστου: ασυλλόγιστο, που δεν κάθεται να συλλογισθεί, να σκεφθεί

σιό “λόγω σοβαρών αμφιβολιών”. Ο δύστυχος όμως ο Θανασιός μετά την παράσταση, που έδωσε ενώπιον του κυρίου εισαγγελέα πήγε στην πίσω αυλή του εστιατορίου και ξερνοβόλουσε για ώρες ολόκληρες όσο θυμόταν πώς κριτσιάνιζε τη μύγα. **“Έβγαλι τ σ’(ι) κώτια τ’”**, όπως λεν’ οι Πολυγυρινοί. Είναι πάνω από σίγουρο ότι δεν θα ξανάφαγε ποτέ στη ζωή του **μαύρο πιπερούδ’**. Η ανάμνηση και ο συσχετισμός με τη μύγα που είχε καταβροχθίσει για να σωθεί θα ήταν αναπόφευκτος.

Υ.Γ. Ευχαριστώ τον συμπατριώτη μου και φίλο μου στρατηγό Απόστολο Κελιαφάνο που μου έχει διηγηθεί το γεγονός αυτό.

ΓΕΓΟΝΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΟΙ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΑΡΑΦΕΙΜ

“Υποτακτική είναι η έγκλιση του ρήματος, που φανερώνει επιθυμία ή προσδοκία και χαρακτηρίζεται από το ίνα, που μπαίνει πριν από το ρήμα”

Μας τον είπε και μας τον ξαναείπε τον ορισμό της υποτακτικής εκείνη την ημέρα ο καθηγητής. Αφού τον είπε για πολλοστή φορά συνοδεύοντας τον από παραδείγματα ρώτησε τέλος τον Σαραφείμ: **“Κατάλαβες τώρα, Σαραφείμ, τι σημαίνει υποτακτική;”**. **“Κατάλαβα, κύριε”** απάντησε ο Σαραφείμ. Άμα είχε κατορθώσει να καταλάβει ο Σαραφείμ κάτι, ο καθηγητής ήταν σίγουρος ότι το είχε καταλάβει τότε οπωσδήποτε όλη η υπόλοιπη τάξη!

Ο Σαραφείμ, κάποια από τα ανάμια του οποίου έχω δημοσιεύσει παλιότερα, ζούσε σε ένα παραθαλάσσιο οικισμό της ευρύτερης περιοχής του Πολύγυρου και μεγάλωνε μέσα στα ρουμάνια ανάμεσα στα ζώα, όπου ένιωθε ότι ήταν το βασίλειό του. Έβγαλε με το ζόρι το Δημοτικό και η απόδοσή του ήταν για κλάματα. Παρόλα αυτά με την πίεση των γονιών του κατάφερε και πέρασε στο Γυμνάσιο, όπου πήγε για 2-3 χρόνια πάντα στην ίδια τάξη, την πρώτη, και μετά τα παράτησε. **“Απόμ’νι’ πάλι του ασ’λόϊστου”** έλεγε η

δύστυχη η μάνα του κάθε φορά που της ανακοίνωναν τα αποτελέσματα του Σαραφείμ στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Ας σημειωθεί εδώ ότι η προφορά του Σαραφείμ ουδόλως επηρεάστηκε από την τρίχρονη εκπαίδευσή του, έστω και στην ίδια τάξη. Τόσο ο προφορικός του όσο και ο γραπτός του λόγος ήταν ο γνήσιος παλιοκαιρίσιος λόγος των αγράμματων χωρικών, που άκουγε από μικρός από τους γονείς του και το περιβάλλον του.

Αφού είπε λοιπόν ο Σαραφείμ ότι κατάλαβε τι σημαίνει η υποτακτική, ο καθηγητής είπε στην τάξη να γράψουν όλοι οι μαθητές στο σπίτι τους καμιά δεκαριά φράσεις με υποτακτικές και να τις φέρουν την επομένη στο σχολείο.

Ιδού λοιπόν οι φράσεις με τις υποτακτικές που έφερε ο Σαραφείμ την επομένη, γραμμένες στα τετράδιό του, τις οποίες διάβασε ενώπιον της τάξης ο καθηγητής ως δείγμα σπάνιων “μαργαριταριών”:

- Ίνα να πάου στου χουριό μ’
- Ίνα να έρτου απ’του χουριό μ’
- Ίνα η πατέρας μ’
- Ίνα η μάνα μ’
- Ίνα Μαρίνα
- Ίνα Κατίνα
- Ίνα του μ’λαρ’μας
- Ίνα του γρουν’(ι) μας που θα σφάζουμι τα Χριστούγινα.

Το γνωστό παλιό εστιατόριο του Καλαμάρα

Καθ’όλη τη διάρκεια, που διάβαζε ο καθηγητής τις υποτακτικές του Σαραφείμ το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο και οι ρυτίδες του μετώπου του είχαν βαθύνει στο διπλάσιο. Η τάξη όλη τραντάχτηκε από τα γέλια, ενώ ο Σαραφείμ απορούσε γιατί γινόταν όλο αυτό. Τελικά με πολύ κόπο ο καθηγητής επέβαλε ησυχία στην τάξη διατηρώντας το βλοσυρό ύφος του. Δεν μπορώ να ξέρω, όταν πήγε στο σπίτι του, αν και ο ίδιος άφησε τον εαυτό του να ξεραθεί από τα γέλια ή αν έκανε απόπειρα αυτοκτονίας, καθ’όσον είχε αποτύχει παταγωδώς να καταφέρει τον Σαραφείμ να καταλάβει **“οι υποτακτικές τι σημαίνουν”!**

Ο Σαραφείμ είχε απλώς καταλάβει ότι **“υποτακτικές είναι: “ίνα” κι ό,τι να’ναι!”**. Ας πούμε: **“ίνα του μ’λαρ’μας, ίνα του γρουν’(ι) μας κ.λ.π. κ.λ.π.”**

Η λειτουργία των γραφείων του Παγχάλκιδικού Συλλόγου

Τα γραφεία του συλλόγου στην οδό Υψηλάντου και Μαντώς Μαυρογένους 23 (Νέα Ελβετία)

είναι ανοιχτά κάθε απόγευμα (πλην Παρασκευής) από 18:00 έως 21:00.

Τηλ.: 2310 323 839

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α΄ ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής (ΙΛΕΧ) που προήλθε από τις εκλογές της 24ης Ιανουαρίου 2016 για την τριετία 2016-2018 καταρτίστηκε σε Σώμα ως ακολούθως:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δρ. **Βασίλειος Ν. Πάππας**, δικηγόρος

– πρ. Βουλευτής Χαλκιδικής

Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δρ. **Ερατώ Ζέλλιου-Μαστροκώστα**, Εκπαιδευτικός

Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δρ. **Αναστασία Βακαλούδη**, Εκπαιδευτικός

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: **Νικόλαος Μερτζιμέκης**, Αρχαιολόγος

ΤΑΜΙΑΣ: **Νικόλαος Γιαννόπουλος**, Τραπεζικός

ΕΦΟΡΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ:

Δρ. **Χρήστος Αραμπατζής**, Καθηγητής Θεολογικής ΑΠΘ

ΕΦΟΡΟΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ-ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ: **Νικόλαος Ραγιάς**, Συντ/χος Τραπεζικός

ΕΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ: **Ευγενία Ματζώνα-Πλιάτσικα**, Συντ/χος

ΝΔΙΔ

ΕΞΕΛΕΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Πέτρος Ζαγκλιβερινός, Εκπαιδευτικός, Μαίρη Παντελιάδου, Συντ/χος Εκπαιδευτικός και Σωτήριος Χατζηθαθανάσιου, Συντ/χος Τραπεζικός.

Β΄ Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2013-2015

Οι αρχαιρεσίες έλαβαν χώρα στα γραφεία της ΙΛΕΧ (Αλ. Σβώλου 10) αφού προηγήθηκε κοπή της καθιερωμένης βασιλόπιτας με τις ευλογίες του πρωτοπρεσβυτέρου π. Αστερίου Καραμπατάκη. Πρόεδρος της Γ.Σ. εξελέγη ο Ομ. Καθηγητής ΑΠΘ κ. Τιμ. Μακρογιάννης. Επηκολούθησε εκτενής έκθεση των πεπραγμένων του απεθρόνιστου διοικητικού Συμβουλίου για την τριετία 2013-2015 από τον πρόεδρο της ΙΛΕΧ κ. Β. Πάππα, ο οποίος αναφέρθηκε διεξοδικά στα επιτεύγματα της Εταιρείας αναφορικά με:

1. Τις εκδόσεις δύο τόμων του περιοδικού Χρονικά της Χαλκιδικής, αφιερωμένων στα 50χρονα της Εταιρείας (τεύχη 54-55) και στα 100χρονα της Απελευθέρωσης του Αγίου Όρους, (τεύχη 56-57), ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η ηλεκτρονική ανάρτηση στην ιστοσελίδα της ΙΛΕΧ (www.ilechalkidiki.gr) και των τευχών 58-59 με πλούσιο επιστημονικό υλικό.

2 Την διάθεση 9000 βιβλίων από τις εκδόσεις της ΙΛΕΧ που αναφέρονται στην τοπική μας Ιστορία, στην αντιπεριφέρεια Χαλκιδικής και σε δήμους της προκειμένου να διατεθούν στα Σχολεία του Νομού.

3 Την αποστολή των εκδόσεων της ΙΛΕΧ σε επιλεγμένες βιβλιοθήκες της Ελλάδας (Εθνική Βιβλιοθήκη, Γεννάδειος, Βουλής, Πανεπιστήμια κ.α.)

4 Την ενεργό συμμετοχή της σε όλες τις εκδηλώσεις που είχαν ως θέμα τους την ιστορία και τον πολιτισμό της Χαλκιδικής.

5. Την βράβευση της Ιβηρικής Ιεράς Επιστοπίας του Αγίου Όρους, επ' ευκαιρία των 100χρόνων από την απελευθέρωσή του, ενώ ανεκήρυξε ως επίτιμα μέλη της Εταιρείας την Αυτού Θειοτάτη Παναγιώτητα τον Οικουμ. Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο και τον Πρωτεπιστατή Γέροντα Μάξιμο Ιβηρίτη.

6. Την ανακήρυξη ως επίτιμων μελών της Εταιρείας για τις προσφερθείσες υπηρεσίες τους, τον Ομ. Καθηγητή κ. Αθ. Καραθανάση και τον καθηγητή του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ιω. Καλογεράκο.

7. Την αναβίωση του Ανοικτού Πανεπιστημίου Χαλκιδικής, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

8. Την αποκατάσταση ουσιαστών ζημιών στο χώρο των ιδιόκτητων γραφείων της ΙΛΕΧ στη Θεσσαλονίκη, όπου στεγάζονται και τα δύο Κέντρα της (ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ και ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΑΣ).

9. Την αναγκαιότητα δημιουργίας νέων Επιτροπών, μεταξύ των οποίων αυτής της ψηφιακής υποστήριξης καθώς και της ανασυγκρότησης των ανωτέρω δύο Ερευνητικών Κέντρων.

Γ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Τέλος η Εταιρεία στα πλαίσια της ανακήρυξης από την UNESCO του έτους 2016 σε έτος Αριστοτέλη αποφάσισε την διεξαγωγή Πανελληνίου Συνεδρίου για τον φιλόσοφο Αριστοτέλη, σε συνεργασία με την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, με θέμα «Παιδεία, Πολιτισμός και Πολιτική κατά τον Αριστοτέλη». Το εν λόγω συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη και Χαλκιδική στις 18-20 Νοεμβρίου 2016 και θα τεθεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δη-

Από τις αρχαιρεσίες της ΙΛΕΧ: Ο Πρόεδρος της κ. Βασ. Ν. Πάππας εκθέτει τα πεπραγμένα της Εταιρείας για τα έτη 2013-2015.

μοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου. Η Οργανωτική Επιτροπή του συνεδρίου απαρτίζεται από τα ΔΣ των ΕΜΣ και ΙΛΕΧ, ενώ Επιστημ. Υπεύθυνη ορίστηκε η κ. Τερ. Πεντζοπούλου - Βαλαλά, Ομ. Καθηγήτρια Φιλοσοφίας ΑΠΘ και αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, τ. Γ. Γραμματέας της ΕΜΣ και επίτ. μέλος της ΙΛΕΧ. Την εκδήλωση θα χαιρετίσει η πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής UNESCO Ελλάδος κ. Κ. Τζίτζικώστα. Παράλληλα αποφασίστηκε να προταθεί στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ΙΛΕΧ η πραγματοποίηση επιστημονικών εκδηλώσεων αφιερωμένων στις διάφορες πτυχές του έργου του Μεγάλου Χαλκιδιώτη Φιλοσόφου.

Δ' ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ο αριστοτελιστής φιλόσοφος που αγάπησε την Χαλκιδική.

Σε ηλικία 103 ετών απεβίωσε ο μεγάλος στοχαστής φιλόσοφος και ακαδημαϊκός Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών και επίτιμο μέλος της ΙΛΕΧ από το 1987. Ο αείμνηστος Κων. Δεσποτόπουλος υπήρξε ο εισηγητής για την βράβευση της ΙΛΕΧ από την Ακαδημία Αθηνών το έτος 1990 για την αξιόλογη και πολύπλευρη εκδοτική και πολιτιστική της δράση.

Αξιομημόνευτη είναι η εκτίμησή του για την πνευματική κληρονομιά της Χαλκιδικής, όπως την εξέφρασε, ως επιστημονικός υπεύθυνος, στον απολογισμό των εργασιών του Δευτέρου Πανελληνίου Συμποσίου της ΙΛΕΧ στην Κασσάνδρα Χαλκιδικής (16-18 Οκτωβρίου 1987):

Η Ευρώπη, η πολυεθνική, αυτή την τάση προς ενοποίηση, που έχει επιβληθεί από ορισμένη ιστορική συγκυρία ακαταμάχητη, θα αντιμετωπίσει προβλήματα κρισιμότητας, διότι ο πολιτισμός ως τώρα δεν ήταν ευρωπαϊκός: σε ορισμένη φάση ήταν ευρωπαϊκός, αλλά σε άλλες καιριές φάσεις ήταν γαλλικός, γερμανικός, αγγλικός, ιταλικός, ελληνικός.... Πιστεύουμε ότι η Ελλάς έχει μια αποστολή να δώσει προς την Ευρώπη ένα κοινό παρονομαστή πνευματικότητας και ότι η Χαλκιδική ίσως περισσότερο από τους Δελφούς είναι προορισμένη για την αποστολή αυτή, η Χαλκιδική που είναι δεμένη με τους νεότερους αιώνες του Ελληνισμού και με τους αρχαίους, ενώ οι Δελ-

φοί από τον καιρό του Ιουλιανού δηλώθηκε ότι έχουν εκπληρώσει και εξαντλήσει την αποστολή τους, μία αποστολή άλλωστε και κάπως αμφίβολη, και όχι συνολικά εκφραστική της ελληνικής πνευματικότητας. Λοιπόν η Χαλκιδική που περιέχει το Άγιο Όρος και που περιέχει τα Στάγειρα, σύμβολο του οικουμενικού πνεύματος του Αριστοτέλη, έχει ένα ιστορικό προορισμό έξοχο. Και εύχομαι ο ενθουσιασμός αυτός, ο τόσο υψηλός, που διακατέχει τους εκπροσώπους των κοινοτήτων αλλά και τους άλλους κατοίκους και τους λογίους της Χαλκιδικής, υπό τη σκέπη του Αριστοτέλη, να απολήξει σε λειτουργία του γεωγραφικού αυτού χωρίου που θα τιμήσει όχι μόνο τον εαυτό του αλλά όλο τον ελληνισμό και θα υπηρετήσει την Ευρώπη.

Μετά το τέλος των Εργασιών του Συμποσίου - με πρόταση του προέδρου της ΙΛΕΧ και της Οργανωτικής Επιτροπής κ. Βασ.

**Ο Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος
(Ακαδημαϊκός) 1913-2016**

Ν. Πάππα - υιοθετήθηκε ψήφισμα σχετικά με την ανέγερση Αριστοτελικού Κέντρου στην Χαλκιδική που αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί εκ των κυρίων στόχων της Εταιρείας μας. Η ΙΛΕΧ υπακούοντας σ' αυτό το αίτημα δημιούργησε την ίδια περίοδο το ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ, ως Παράρτημα της, με έδρα τα κεντρικά Γραφεία της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής (ΙΛΕΧ), επί της οδού Αλ. Σβώλου 10 (Τ.Κ. 54622 - 1ος όροφος). Από τότε μέχρι σήμερα έχει στο ενεργητικό των εκδόσεών της 3.500 σελίδες, αναφερόμενες στο έργο του Μεγάλου Σταγειρίτη φιλοσόφου Αριστοτέλη (Χρονικά Χαλκιδικής, Πρακτικά Συνεδρίων, αυτοτελείς εκδόσεις).

Σε Έκτακτη συνεδρίασή του το νέο ΔΣ της Εταιρείας έπειτα από εισήγηση του προέδρου της Β. Ν. Πάππα αποφάσισε τα Πρακτικά του προγραμματισμένου Συνεδρίου για τον Αριστοτέλη (Νοέμβριος 2016) να αφιερωθούν στην μνήμη ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ. Στην ίδια απόφαση κατέληξε και το ΔΣ της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (συνδιοργανώτρια Εταιρεία) με εισήγηση της κ. Τερ. Πεντζοπούλου - Βαλαλά.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΙΛΕΧ

Ανακοίνωση της τελευταίας στιγμής

Η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, ύστερα από πρόταση του Συλλόγου μας, έστειλε επίσημη πρόσκληση στον αξ. κ. Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας για να παραστεί στις εορτές της 195ης επετείου της μάχης των Βασιλικών (12/7/2016).

Το γραφείο της προεδρίας ειδοποίησε, ότι ο κ. Πρόεδρος, λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων, δεν δύναται να παραστεί.

ΣΑΝ ΑΠΟΨΙ ΤΕΤΟΙΑ ΜΕΡΑ...

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΝΑΤΑΣ - ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΡΟΧΡΙΣΤΟΣ

• *Ειδήσεις, τοπικά νέα, συμβάντα και σχόλια από τα χωριά της Χαλκιδικής, δράσεις και πεπραγμένα του Παγχαλκιδικού Συλλόγου όπως τα διαβάσαμε κι εμείς σε παλιές εφημερίδες της Χαλκιδικής, της Θεσσαλονίκης, των Αθηνών, ακόμη και της Κωνσταντινουπόλεως. Επιδιώξή μας είναι να φιλοξενούμε κάθε φορά όσο το δυνατόν περισσότερες εφημερίδες, σε θέματα που αφορούν τα χωριά της Χαλκιδικής και τον Παγχαλκιδικό, που το καθένα δίνει το κλίμα της εποχής που αναφέρεται.*

Ν. ΑΛΗΘΕΙΑ

13 Φεβρουαρίου 1909: ΕΥΣΕΒΗΣ ΔΩΡΕΑ

Ο εκ Λοκόβης καταγόμενος και εις Καρυάς του Αγ. Όρους ως αρχιφύλακας διαμένων κ. Νικόλαος Αποστόλου εδωρήσατο εις την εκκλησίαν της ιδιαιτέρως του πατρίδος πολύτιμον ανάθημα αξίας δέκα λιρών περίπου.

Η κοινότης Λοκόβης εκφράζει αυτώ τας θερμάς ευχαριστίας της και εύχεται όπως δια του ιδίου ζήλου οικονομηθώσι και άλλα αυτής τέκνα εκεί διαμένοντα και εις καλλίστην οικονομικήν θέσιν ευρισκόμενα.

ΦΩΣ

16 Μαρτίου 1934:

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΘΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΝ

Ο πρωθυπουργός κ. Τσαλδάρης ομιλών προς τον βουλευτήν κ. Βασιλικόν και τον πολιτευτήν κ. Δ. Ρίζον υπεσχέθη εις αυτούς, αφού έλαβε γνώσιν των ζητημάτων άτινα αφορούν την Χαλκιδικήν, ότι ανυπερθέτως κατά τας εορτάς του Πάσχα θα επισκεφθή και θα περιοδεύση την δοκιμασθείσαν Χαλκιδικήν δια ν' αντιληφθή επιτοπίως τας ανάγκας των κατοίκων, τας οποίας θα προσπαθήση να θεραπεύση.

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

7 Φεβρουαρίου 1954: Ο ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΑΡΟΥΡΑΙΟΠΛΗΚΤΟΣ

Κατόπιν αποφάσεως του γεωργικού συμβουλίου του Υπουργείου Γεωργίας, εκηρύχθη αρουραιόπληκτος ο Νομός Χαλκιδικής δια το τρέχον έτος, δια κοινής πράξεως των υπουργείων Γεωργίας, Εσωτερικών και Οικονομικών.

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

7 Μαρτίου 1971: ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ - ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ

Την 24ην Φεβρουαρίου εδόθη ο χορός του «Παγχαλκιδικού» εις το ξενοδοχείον «Μεντιτεράν-

νιαν». Η αποκριατική συγκέντρωσις των Χαλκιδικιωτών είχε πρωτοφανή επιτυχίαν εις προσέλευσιν συμπατριωτών. Τους προσελθόντας... εχαιρέτησεν ο Πρόεδρος του Συλλόγου ιατρός κ. Θεόδωρος Κεχαγιας. Ο τραγουδιστής συμπατριώτης μας κ. Τάκης Σαμαράς τραγούδησεν και ενθουσίασε όλους με τα Χαλκιδικιώτικα τραγούδια του.

Παρέστησαν ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Θ. Καλτσάς μετά της σύζυγου του και των δύο υιών του, ο κ. και η κ. Κουτσού, ο κ. και η κ. Παπανίκα, ο Δήμαρχος Ν. Μουδανιών και η κ. Παπακώστα, ο επίτιμος Επιθεωρητής Μ. Εκπαιδευσεως και η κ. Καλογερά, ο Δ/ντής της Ε.Γ.Σ.Χαλ/κής και η κ. Γεωργούδη, ο ιατρός κ. Κυργιαφίνης, ο ιατρός και η κ. Λεβεντάκη, ο δικηγόρος και η κ. Μιχ. Γεωργούλα, ο κ. και η κ. Μιχ. Ιατρού, ο κ. Αθανάσιος Καραγκάνης, ο

κ. και η κ. Δεσποτίδου...

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

1 Φεβρουαρίου 1979: (ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ)

Στις 28 Ιανουαρίου στον Πολύγυρο, παρουσία του υπουργού Β. Ελλάδος κ. Ν. Μάρτη, του νομάρχου Χαλκιδικής κ. Ν. Παπαδημητρίου-Δούκα, των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών και πολύ κόσμου, θεμελιώθηκε το νέο Νοσοκομείο Χαλκιδικής, ύψους προβλεπομένης δαπάνης 250.000.000 δρχ. και δυναμικότητας 100 κλινών.

Το νέο Νοσοκομείο θα λειτουργήσει ως Γενικό Νοσοκομείο της Χαλκιδικής, σε δεύτερη δε φάση θα γίνουν κοιτώνες του υγειονομικού προσωπικού.

Τον αγιασμόν ετέλεσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Συνέσιος... Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο πρώτος πολίτης της πρωτεύουσάς μας κ. Κοσμάς, ο οποίος στο πρόσωπο του κ. υπουργού Β. Ελλάδος ευχαρίστησε την κυβέρνηση για το θεμελιωθέν Νοσοκομείο.

Ο βουλευτής Βασίλειος Α. Βασιλικός με τη σύζυγό του Μερóπη Τσιώμον ανάμεσα σε Χαλκιδικιώτες φίλους τους περί τα 1935. Ο Β. Βασιλικός, εκτός των άλλων, υπήρξε και πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης το 1930.

Η δράση του Συλλόγου μας

Η Παρουσίαση του Βιβλίου του Δημ. Κοσμά «Το Γ΄ Γυμνάσιο Θηλέων Θεσ/νίκης», Τετάρτη 2 Δεκ. 2015.

Την Τετάρτη 2 Δεκεμβρίου 2015 και ώρα 21.00 στην Εστία του Π. Σ. πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση του βιβλίου του φιλόλογου κ. Δ. Κοσμά «Το Γ΄ Γυμνάσιο Θηλέων Θεσσαλονίκης» από τον φιλόλογο και ποιητή κ. Γ. Καραμίχο. Ο παρουσιαστής επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στην ανάδειξη του εκπαιδευτικού ζητήματος της Θεσσαλονίκης μέσα από την πολυτάραχη διαδρομή του Σχολείου στην περίοδο 1936 – 1979 που σηματοδεύτηκε από βαρυσήμαντα ιστορικά γεγονότα. Ο απαντητικός του δεκάλογος δε στο ερώτημα: «Γιατί να διαβάσει κανείς ένα βιβλίο με εξειδικευμένο θέμα» `έκλεισε με τη συνοπτική θέση ότι «Ερευνητικός μόχθος και ιστορική γνώση συνιστούν την ουσία του βιβλίου» και επεσήμανε την επιτυχή σύμπραξη του ερευνητή – ιστορικού με το φιλόλογο – λογοτέχνη. Ο κ. Κοσμάς διάνθισε την παρουσίαση με ενδιαφέροντα στοιχεία που καθόρισαν το στίγμα της ιδιοπροσωπίας του Γ. Γυμν. Θηλέων. Αίσθηση έκανε η προσέλευση πολλών πνευματικών προσώπων που τίμησαν με την παρουσία τους, τους δύο εκλεκτούς φιλόλογους. Ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Μιχ. Καρτσιώτης εξήρε το ήθος και την επιστημονική συγκρότηση των ομιλητών και επανέλαβε για μια ακόμα φορά ότι ο Π. Σ. στηρίζει και ενθαρρύνει ανάλογες πνευματικές εκδηλώσεις. Ακολούθησε το γνωστό παραδοσιακό κέρασμα.

Η περιήγηση στα αξιοθέατα της Θεσσαλονίκης. Κυριακή 13 Δεκ. 2015.

Πραγματοποιήθηκε, όπως είχε προγραμματισθεί, η περιήγηση στα αξιοθέατα της πόλης μας την Κυριακή 15 Δεκ. 2015, με συμμετοχή μελών και φίλων του Συλλόγου μας. Στο πλαίσιο της διεύρυνσης και ποικιλότητας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του συλλόγου μας πραγματοποιήθηκε την Κυριακή, 13-12-2015, επίσκεψη – ξενάγηση μελών και φίλων μας σε εμβληματικά μνημεία της πόλης μας. Συγκεκριμένα, γνωρίσαμε την ιστορία του Λευκού Πύργου, της « Βαστίλης » της Θεσσαλονίκης και αγναντέψαμε το Θερμαϊκό και τις ομορφιές της πόλης από ψηλά. Σειρά είχε η Άνω Πόλη και τα κάστρα, το πολύπαθο Γεντί Κουλέ (Επταπύργιο ελληνιστί) και ο ιερός ναός του Αγίου Δημητρίου.

Ιδιαίτερη συγκίνηση αισθανθήκαμε στον κατασκευαστικό χώρο της κρύπτης των λειψάνων του αγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου Μυροβλήτου.

Ξεναγός μας ο κ. Νίκος Κασσιανίδης.

Η εκδήλωση έκλεισε με συνεστίαση σε ταβέρνα της πόλης υπό τους ήχους μουσικών οργάνων.

Η χριστουγεννιάτικη γιορτή. Πέμπτη 17 Δεκ. 2015.

Την Πέμπτη 17 Δεκεμβρίου 2015 και ώρα 20.00 πραγματο-

ποιήθηκε η καθιερωμένη Χριστουγεννιάτικη Εκδήλωση με ΒΑΖΑΑΡ από χειροτεχνήματα της ομάδας Ντεκουπάζ για τα παιδιά που πάσχουν από καρκίνο. Τον συντονισμό είχε η εκλεκτή φιλόλογος κ. Γεωργία Πούλου, πλαισιωμένη από τις κυρίες του τμήματος φιλαναγκωσίας Ζωή Ντελή, Άννα Κυργιαφίνη, Ελένη Κατραντσιώτου και Ελευθερία Τσαμούρη, ενώ την επεξεργασία του ψηφιακού υλικού έκανε η κυρία Ρεβέκκα Γιάκα. Στον καλαίσθητα στολισμένο χώρο της ΕΣΤΙΑΣ που απέπνεε το Χριστουγεννιάτικο κλίμα των ημερών, ξετυλίχτηκε το νήμα μιας ξεχωριστής βραδιάς που απευθύνονταν σε όλες τις αισθήσεις του κόσμου που κατέκλυσε ασφυκτικά την αίθουσα.

Το ΒΑΖΑΑΡ με κάθε λογής χριστουγεννιάτικα δωρα και στολίδια, που είχαν ετοιμάσει εργαζόμενες εδώ και τρεις μήνες οι Κυρίες του τμήματος γυναικών, άρχισε να λειτουργεί πολύ ενωρίς και πριν αρχίσει η γιορτή είχαν σχεδόν πουληθεί. Ο σκοπός: Η ενίσχυση των παιδιών που πάσχουν από καρκίνο είχε συγκινήσει τους προσεληθόντες. Μετά την κατασκευαστική είσοδο των συντελεστών με φανάρια και επί κεφαλής τον Πρωτοψάλτη κ. Χ. Σουσουρά άρχισε το πρόγραμμα που περιελάμβανε αναγνώσεις χριστουγεννιάτικων διηγημάτων (αποσπάσματα) και λόγων, προβολές video, μουσική, κινηματογραφικές εικόνες από επίκαιρες χριστουγεννιάτικες ιστορίες, ζωγραφικές απεικονίσεις της Γέννησης από μεγάλους ζωγράφους και χριστουγεννιάτικα τραγούδια από τη χορωδία του Συλλόγου μας υπό τον κ. Ν. Καλαϊτζή. Έκπληξη αποτέλεσε η παρθενική εμφάνιση της νεανικής χορωδίας του Συλλόγου υπό την διεύθυνση της κ. Χρύσας Καραμιχάλη.

Η κ. Πούλου με λόγο στοχαστικό και μεστό ως κεντρική αφηγήτρια συνέδεε θαυμάσια τα επί μέρους δρώμενα. Με τη λήξη ο πρόεδρος του Δ. Σ. κ Μιχ. Καρτσιώτης συνεχάρη τους συντελεστές της εκδήλωσης και απηύθυνε ευχές σε όλους.

Ακολούθησαν ύμνοι και τραγούδια από τις αδερφές Μαρία και Μάρθα Συρμαλόγλου με συνοδεία στα πλήκτρα του κ. Τσολοδήμου. Στο ψυχαγωγικό μέρος παρών όπως πάντα ο κ. Γ. Ζιούπος. Όλοι οι παρευρισκόμενοι τίμησαν δεόντως τον πλούσιο μπουφέ με εδέσματα που έφεραν οι γυναίκες του Συλλόγου, υπό την γενική επιστασία της κ. Μάχης Κωστοπούλου. Το κρασί, προσφορά της οινοποιίας της κ. Κλαούντιας Παπαγιάννη και του γνωστού μοναχού **Επιφανείου** του Μυλοποταμινού, έρρευσε άφθονο. Τους ευχαριστούμε θερμά. Μέσα σε κλίμα ανταλλαγής ευχών, ψυχικής ευφορίας και λυτρωτικής επικοινωνίας έπεσε η αυλαία της γιορτής. Παρών ο ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ κ. **Γεώργιος Βαγιωνάς**, ο κ. **Νίκος Παπαγιάννης** που πρόσφερε το εκλεκτό κρασί από το οινοποιείο της θυγατέρας του Κλαούντιας, επίτιμα μέλη, σύσσωμο το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εξελεγκτική Επιτροπή, η Συντακτική επιτροπή του περιοδικού μας, αρ-

κετοί αντιπρόσωποι και ανταποκριτές του Συλλόγου που ήρθαν από τη Χαλκιδική, και οι χορωδοί, οι χορευτές, οι Κυρίες του τμήματος γυναικών και αρκετοί φίλοι μας. Για άλλη μια φορά αποδείχθηκε πολύ μικρή η αίθουσά μας. Πλέον δεν μας χωράει. Και του χρόνου.

Η Ετήσια Γεν. Συνέλευση της 24ης Ιανουαρίου 2016. Ημέρα Κυριακή ώρα 11.30'.

Πραγματοποιήθηκε, όπως είχε προγραμματισθεί, η ετήσια γενική συνέλευση των μελών του Συλλόγου την Κυριακή 24 Ιανουαρίου 2016, ώρα 11.30' στην Εστία μας. Με την επίτευξη της απαρτίας πρόεδρος της Γεν. Συνελεύσεως εξελέγη, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ., ο καθηγητής του Α.Π.Θ κ. **Σταύρος Αυγολούπης**, ο οποίος με τους γραμματείς κ.κ. **Γιάννη Γαλαρνιώτη** και **Χρήστο Μπαμπαίτη** διηύθυνε με επιτυχία τη Γεν. Συνέλευση. Αμέσως με την έναρξη έγινε σεμνή τελετή απονομής τιμητικών διακρίσεων από τη Γεν. Συνέλευση, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. και απονεμήθηκαν σχετικές πλακέτες ως εξής: Ο **Ιωάννης Δημ. Σαμαράς** ανακηρύχθηκε επίτιμο μέλος του Παγκυπικού Συλλόγου για την πολύχρονη θητεία του ως μέλος του Δ.Σ. Στους κ.κ. **Γιάννη Κανατά** και **Δημήτρη Κύρου** απονεμήθηκαν πλακέτες Τιμής Ένεκεν για την εκδοτική του, δραστηριότητας αφού ο μεν πρώτος εκδίδει εδώ και 16 χρόνια το περιοδικό ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ, ο δε δεύτερος για 28 χρόνια το περιοδικό Αρναία. Πέραν τούτων και οι δύο συνέγραψαν αξιόλογα βιβλία, έχουν επιδοθεί με πάθος στην έρευνα και ανευρίσκουν συνεχώς νέα στοιχεία για την ιστορία του τόπου μας τα οποία και δημοσιεύουν. Τέλος τιμητική πλακέτα απονεμήθηκε στον κ. **Αθανάσιο Χριστιανό** για την πολύτιμη βοήθεια που, χρόνια τώρα, προσφέρει πρόθυμα στην έκδοση του Παγκυπικού Λόγου και για την εν γένει προσφορά και συμμετοχή του στην πνευματική ζωή του τόπου.

Τα πεπραγμένα εφέτος ανέγνωσε ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου κ. **Ιωάννης Κοτσάνης** ο οποίος για 32 λεπτά παρουσίασε σε περιληψη το πολύπλευρο έργο του Συλλόγου το 2015. (βλ. ιστοσελίδα). Στη συνέχεια ο ταμίας κ. **Αβραάμ Παπαδόπουλος** έκανε τον οικονομικό απολογισμό του 2015 και πρότεινε για ψήφιση τον προϋπολογισμό για το 2016 που είχε καταρτίσει το Δ.Σ. Τέλος ο πρόεδρος της Εφορευτικής Επιτροπής κ. **Φώτιος Ταλέας** διάβασε το πρακτικό του ελέγχου που διενήργησε στην τήρηση των βιβλίων εσόδων και εξόδων του ταμείου. Σύμφωνα με την έκθεση όλα ευρέθησαν καλώς γενόμενα σύμφωνα με τους κανόνες και τους νόμους και διατυπώθηκαν συγχαρητήρια στον Ταμία. Ακολούθησε η δευτερολογία του προέδρου του Δ.Σ. κ. **Μιχ. Καρτσιώτη** κατά την οποία τόνισε ιδιαίτερα την ανάγκη την νέα χρονιά να βρεθεί επί τέλους και να αγοραστεί μια νέα μεγαλύτερη αίθουσα, γιατί αυτή πλέον δεν μας χωράει. Αναφέρθηκε συγκεκριμένα στη βιβλιοθήκη που έχει γεμίσει ασφυκτικά και δεν υπάρχει χώρος να στηθεί και το παραμικρό έπιπλο. Τέλος ευχαρίστησε με θερμά λόγια όλους τους συνεργάτες στο Δ.Σ. και τους επαίνεσε για το χρόνο που διαθέτουν και το έργο που παράγουν.

Ακολούθησε η κριτική των πεπραγμένων και η εν συνεχεία **παμπηφεί έγκρισή** τους.

Τέλος ο πρόεδρος της Γεν. Συνέλευσης καθηγητής κ. **Στ. Αυγολούπης**, αφού ευχαρίστησε όλους τους παρισταμένους για την παρουσία τους με τέτοιες αντίξοες συνθήκες και ευχήθηκε Καλή Χρόνια, έλυσε τη συνεδρίαση της Γεν. Συνελεύσεως, ενώ όλοι έσπευσαν να τον συγχαρούν για την επιτυχημένη θητεία του.

Σε όλους μοιράσθηκαν βασιλοπιτάκια, με δώρο στο τυχερό τον 6ο τόμο του Παγκυπικού λόγου. Το φλουρί έπεσε στην κ. **Ευτέρπη Αστεριάδου**, παλαιό μέλος του Παγκυπικού.

Σημειώνεται ότι η προσέλευση των μελών δεν ήταν η αναμενόμενη λόγω του πολιτικού ψύχους που επικρατούσε από την προηγούμενη νύχτα. Παρόντες **Ο ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ** **ιατρός δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ** και ο επίσης ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ μας **ιατρός κ. ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ**.

Ημερήσια εκδρομή στο χιονοδρομικό του Καϊμακτσάλαν. Σάββατο 30 Ιανουαρίου 2016

Με δυο λεωφορεία και 80 εκδρομείς το Σάββατο 30 Ιανουαρίου 2016 ο Σύλλογος πραγματοποίησε εκδρομή στο χιονοδρομικό κέντρο Καϊμακτσάλαν και στο χωριό που βρίσκεται στους πρόποδες του Άγιου Αθανάσιου. Η ημέρα ήταν ηλιόλουστη αλλά το κρύο αρκετό, κυρίως στο υψόμετρο των 2.000 μ. περίπου που βρίσκεται το σαλέ και τα παραπήγματα με τα σχετικά εξαρτήματα των σκιέρ. Το χιόνι σχετικά λίγο αλλά οι πίστες με τη μηχανική χιόνωση που γινόταν συνεχώς λειτουργούσαν. Δεύτερος σταθμός ο Άγ. Αθανάσιος. Υπέροχος οικισμός με παραδοσιακά σπίτια, όλο πέτρα και πολλά πολλά καταστήματα πάσης φύσεως, με πολλές μυρωδιές από τα σουβλιστά που ψήνονταν σχεδόν έξω στους δρόμους. Όμως το πρόγραμμα προέβλεπε γεύμα στους Κύκνους του Άγρα, ένα εξαιρετικό εστιατόριο στο οποίο παρακαθήσαμε όλοι, φάγαμε εξαιρετικά και με τους ήχους της μονομελούς... ορχήστρας διασκεδάσαμε για να διακόψουμε στις 16.30' απότομα λόγω του κινδύνου να κλείσουν αργότερα οι δρόμοι από τα μπλοκ των αγροτών που βρίσκονται εδώ και μέρες στους δρόμους. Το πέρας ήταν αίσιο και όλοι ευχαριστημένοι.

Συμμετοχή στον εορτασμό της μνήμης των Τριών Ιεραρχών στον φερώνυμο Ναό της ενορίας μας. 29,30 Ιανουαρίου και 6 Φεβρουαρίου.

29 Ιανουαρίου. παραμονή της μεγάλης εορτής των γραμμάτων. Πριν από τον Εσπερινό αντιπροσωπεία δέκα ανδρών και γυναικών του χορευτικού τμήματος με τοπικές ενδυμασίες και το λάβαρό του Συλλόγου μας συνόδευσαν τιμητικά την εικόνα των Τριών Ιεραρχών στην περιφορά της έξω στους δρόμους της ενορίας, μαζί με άλλους Συλλόγους.

30 Ιανουαρίου, κυριώνυμη ημέρα. Μετά τη Θ. Λειτουργία το χορευτικό μας τμήμα χόρεψε, μαζί με τμήματα άλλων

Συλλόγων, παραδοσιακούς χορούς στην αίθουσα του Ναού.

6 Φεβρουαρίου, Κυριακή ώρα 18.30'. Η χορωδία ενηλίκων του Συλλόγου μας τραγούδησε μαζί με άλλες χορωδίες στην αίθουσα του Ναού.

Παρουσίαση της ποιητικής Συλλογής Λοξές Ματιές του φιλόλογου και ποιητή Γιάννη Καραμίχου. Τετάρτη 3 Φεβρουαρίου 2016.

Την Τετάρτη 3 Φεβρουαρίου 2016 και ώρα 20.00' στη Εστία μας έγινε η παρουσίαση της τελευταίας ποιητικής Συλλογής ΛΟΞΕΣ ΜΑΤΙΕΣ του φιλόλογου-ποιητή **Γιάννη Καραμίχου** από το φιλόλογο και συγγραφέα Δημ. Κοσμά και τον ίδιο τον ποιητή. Την εκδήλωση προλόγισε ο αντιπρόεδρος του Δ.Σ. **Πάνος Βερροιώτης**, ο οποίος και σκιαγράφησε τις προσωπικότητες των δύο φιλόλογων. Σε μια αίθουσα κατάμεστη, με 150 άτομα όσα και τα καθίσματα, σε κλίμα μυσταγωγίας ο **Δημήτρης Κοσμάς** «ξεκλείδωσε» με άκρως διεισδυτικό και πολυδιάστατο τρόπο τα ποιήματα του δημιουργού, διατρέχοντας και στην 20χρονη ποιητική του διαδρομή, με την τεκμηριωμένη επισήμανση, ότι ο ποιητής βρίσκεται στην κορυφαία στιγμή της δημιουργίας του. Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο ίδιος ο ποιητής ο οποίος μετά τη σύντομη εισήγησή του απέδωσε με αισθαντικότητα αρκετά ποιήματά του, όπως άλλωστε και κατά τη διάρκεια της εκτενούς παρουσίας του βιβλίου. Με ειδική αποστροφή ευχαρίστησε τον παριστάμενο χορηγό της έκδοσης ιατρό και πολιτικό δρ. **Γεώργιο Βαγιωνά**, εξαιρώντας το ήθος του ανδρός και τη γενναία προσφορά και προς τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο για την οποία έχει ανακηρυχθεί ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ. Στην παρουσίαση παρευρέθησαν επίσης πολλές σημαντικές προσωπικότητες της χαλκιδικιώτικης παροικίας στη Θεσσαλονίκη και όχι μόνο. Κλείνοντας την εκδήλωση ο πρόεδρος του Συλλόγου μας κ. **Μιχ. Καρτσιώτης**, με προφανή συγκίνηση, εξήρε το πνευματικό ανάστημα των δύο φίλων φιλόλογων για την παρουσίαση του βιβλίου αλλά και για τη μεγάλη προσφορά στα γράμματα και τις επιστήμες λέγοντας χαρακτηριστικά: «Εμείς οι Χαλκιδικιώτες, όταν θέλουμε να παινευ-

τούμε λέμε, να, τέτοιους άνδρες γεννάει ο τόπος μας» και συγκινημένος έδειξε τους δυο φίλους που αντάλλαξαν και έναν ασπασμό παντοτινής φιλίας καταχειροκροτούμενοι.

Όλοι αποχώρησαν με ψυχική ευφορία και με κοινή τη διαπίστωση ότι υπήρξαν κοινωνοί μιας υψηλοτάτου επιπέδου πνευματικής συνεύρεσης. Τη λήξη ακολούθησε η δωρεάν διανομή του βιβλίου και η παράθεση εξαιρετικής δεξίωσης από το ζεύγος Γιάννη και Μαίρης Καραμίχου.

Ομιλία του ιατρού κ. Βασιλείου Μαυρουδή με θέμα: Τα δικαιώματα του Αριστοτέλη στα αρχαία Στάγειρα. Τετάρτη 10 Φεβρουαρίου 2016.

Πραγματοποιήθηκε, όπως είχε προγραμματισθεί, την Τετάρτη 10 Φεβρουαρίου 2016 και ώρα 20.00' στην Εστία μας η ομιλία του ιατρού και επιτίμου μέλους του Συλλόγου μας κ. Βασιλείου Λεων. Μαυρουδή με θέμα «Ο Αριστοτέλης και τα δικαιώματά του στα αρχαία Στάγειρα». Ο κ. Μαυρουδής αναφέρθηκε στις κατά καιρούς προσπάθειες που έγιναν για την ανάδειξη των αρχαίων Σταγείρων και τη σύσταση φορέα για την μελέτη του όλου έργου του μεγάλου φιλοσόφου της αρχαιότητας, καθώς και στους αγώνες των τοπικών φορέων της Χαλκιδικής της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής, του Παγχαλκιδικού Συλλόγου και του Συλλόγου αποφοίτων του Γυμνασίου Αρναίας, του οποίου είναι ο ίδιος πρόεδρος.

Στο τέλος ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Μιχ. Καρτσιώτης, ευχαρίστησε και συνεχάρη τον ομιλητή, εξήρε την προσωπικότητά του και υπέμνησε σε όλους την ανέγερση του ανδριάντα του Αριστοτέλη στο ΑΠΘ, με δαπάνη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου καθώς και την ίδρυση και ενεργό δράση του Διεπιστημονικού κέντρου Αριστοτελικών Μελετών (ΔΙΚΑΜ) του Α.Π.Θ. Επίσης είπε ότι ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος θα οργανώσει και αυτός εκδηλώσεις για την επέτειο των 2400 ετών από τη γέννηση του μεγάλου φιλοσόφου και θα αφιερώσει το επόμενο τεύχος του Παγχαλκιδικού Λόγου.

Την ομιλία παρακολούθησαν αρκετοί επιστήμονες και φίλοι του ομιλητή. Στο τέλος προσφέρθηκε από το Σύλλογο το καθιερωμένο λουκουμάκι.

* * *

Η δράση των άλλων Χαλκιδικιώτικων Συλλόγων

(Στη σελίδα αυτή δημοσιεύονται δράσεις και εκδηλώσεις των Συλλόγων με βάση γραπτά σημειώματα που στέλνουν οι Σύλλογοι. Τα σημειώματα για να δημοσιεύονται πρέπει: 1) Να είναι σύντομα, 2) Να στέλνονται μέχρι την ημέρα που ορίζεται ως τελευταία ημέρα αποστολής συνεργασιών, 3) Να στέλνονται μόνο ηλεκτρονικά στο e-mail: mkartsioti@gmail.com και 4) Καλό είναι να συνοδεύονται, πάλι ηλεκτρονικά, από μια φωτογραφία κάποιας εκδήλωσης με λεζάντα.)

Του Συλλόγου Βρασταμινών

Εκθεση πεπραγμένων του έτους 2015

1. Κοπή Βασιλόπιτας και Βρασταμινό γλέντι, στις 8 Φεβρουαρίου 2015, στο καφέ μεζεδοπωλείο "έτσι κι αλλιώς", στα Βράσταμα όπου πραγματοποιήθηκαν και οι βραβεύ-

σεις των αριστούχων μαθητών.

2. Εκδρομή ημερήσια στις 20 Μαρτίου 2015 και προσκύνημα στην Μονή Αγίου Λουκά, στην Όσσα Λαγκαδά, όπου παρακολούθησαμε τους Χαιρετισμούς της Θεοτόκου και δεχθήκαμε την ζεστή φιλοξενία και ξενάγηση της μονής.

3. Αγιασμός του Συλλόγου και "τσούγκρισμα" του αυγού, πραγματοποιήθηκε στις 22 Απριλίου 2015, με ικανοποιητική συμμετοχή των μελών.

4. Κατάθεση στεφάνου στο μνημείο του καπετάν Χάφα στις 14 Ιουνίου 2015, από το Σύλλογό μας.

5. Συμμετοχή στην οργάνωση του πανηγυριού του Γενεθλίου της Παναγίας, στον οικισμό Κελί Βραστάμων, στις 8 Σεπτεμβρίου 2015.

6. Αιμοδοσία στο κοινοτικό κτίριο των Βραστάμων, στις 13 Σεπτεμβρίου 2015, με την ενεργό συμμετοχή και του Συλλόγου Γυναικών Βραστάμων.

Συγχαίρουμε τους αιμοδότες για την σημαντική προσφορά τους, ευελπιστώντας σε μεγαλύτερη συμμετοχή την επόμενη φορά. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τον ιατρό κ.Αλέξανδρο Γιακουστίδη, που για μια ακόμη φορά με την παρουσία του και την ανιδιοτελή του προσφορά, συντέλεσε στην επιτυχή διαδικασία της αιμοδοσίας, που είναι "πράξη ζωής". Εξίσου σημαντική και η παρουσία του προέδρου της κοινότητας μας Μάκη Μελανδίνου.

7. Παρευρεθήκαμε στην εκδήλωση μνήμης του αιμνήστου ιδρυτή και προέδρου του Συλλόγου μας, επί είκοσι έτη, Βρασίδα Κυριαφίνη, που πραγματοποιήθηκε στις 11 Νοεμβρίου 2015 από την οικογένεια του, στην Εστία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου στη Θεσσαλονίκη.

Επικείμενες δραστηριότητες 2016

1. Κοπή βασιλόπιτας και ετήσιος απολογισμός, την Κυριακή 7 Φεβρουαρίου και ώρα 11 π.μ. στην εστία του Συλλόγου μας, Νικ. Τερζόγλου 4, περιοχή 25η Μαρτίου και Δελφών.

2. Συνεστίαση την Κυριακή το μεσημέρι, στις 21 Φεβρουαρίου σε ταβέρνα της Θεσσαλονίκης, με λαϊκές τιμές και μουσική.

3. Εκδήλωση μνήμης και επιμνημόσυνη δέηση για τους αείμνηστους ιδρυτές και μέλη του Συλλόγου μας, που πρόσφεραν πολλά επί 37 έτη στον ιστορικό μας Σύλλογο, με πολλές δραστηριότητες, ιδιαίτερα στην πολιτιστική μας κληρονομιά.

Αυτή η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στη γενέτειρά τους, τα Βράσταμα, όπου μετά το μνημόσυνο θα ακολουθήσει δεξίωση στη αίθουσα της εκκλησίας, για όλους τους παρευρισκομένους, στις 20 Μαρτίου.

4. Εκδρομή για προσκύνημα των Δ' χαιρετισμών της Θεοτόκου, την Παρασκευή 8 Απριλίου. Οι ενδιαφερόμενοι για συμμετοχή και περισσότερες πληροφορίες να επικοινωνήσουν στα τηλ.6945507687, Μαρία Γκρίλη και 6978323719, Άννα Χαριστού.

5. Αγιασμός και "τσούγκρισμα" αυγού στην εστία του Συλλόγου μας, Τετάρτη 11 Μαΐου και ώρα 6:30 μ.μ.

6. Εκδρομή ημερήσια στη Μονή Αγ. Προδρόμου Σερρών, στις 22 Μαΐου.

7. Κατάθεση στεφάνου στο μνημείο του Καπετάν Χάφα και των παλικαριών του.

Περιμένουμε από όλα μας τα μέλη να προτείνουν και άλλες δραστηριότητες και ελπίζουμε στην ενεργή συμμετοχή τους.

Των Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής

Γενική συνέλευση - κοπή πίτας - συλλογή τροφίμων - κρασάκι με μουσική την Κυριακή 17-1-2016

Η συνέλευση, η κοπή πίτας κλπ πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα «ΒΡΑΣΙΔΑΣ ΚΥΡΙΑΦΙΝΗΣ» του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», την Κυριακή 17-1-2016 όπου συζητήθηκαν:

- Ο Διοικητικός και Οικονομικός Απολογισμός έτους 2015

- Ο Προϋπολογισμός έτους 2016

- Έγινε συζήτηση και προτάσεις για το χωριό μας και το σύλλογο.

- Συγκεντρώθηκαν αρκετά τρόφιμα τα οποία παραδόθηκαν στην Εκκλησία του χωριού μας για να διατεθούν σε συγχωριανούς μας με ανάγκες.

- Πραγματοποιήθηκε και πάλι ένα όμορφο γλέντι με ζωντανή μουσική και πρωτεργάτη τον Αντιπρόεδρο του συλλόγου Γιώργο Ζιούπο.

Προσεχείς εκδηλώσεις

1. Χορός Συλλόγου την Κυριακή 28-2-2016 το μεσημέρι 13:00 στην ταβέρνα «ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ» στα Βασιλικά, δίπλα από το γήπεδο, με ζωντανή μουσική, πλήρες μενού από με-

γάλη ποικιλία κρεατικών, απεριόριστο κρασί μόνο με 15€.

2. Τριήμερη εκδρομή συλλόγου στα μέσα Μαΐου στο Μεσολόγγι - Αγγίριο κα το Αιτωλικό (τη μικρή Βενετία της Ελλάδος).

3. Για όλες τις εκδηλώσεις τα μέλη μας ενημερώνονται με sms. Φυσικά όπως πάντα όλοι μπορούν να ενημερώνονται και να αντλούν περισσότερες πληροφορίες για το Σύλλογο και το χωριό μας, από την Ιστοσελίδα του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής, στη διεύθυνση <http://www.taxiarchis.net>, το facebook του Συλλόγου, το κανάλι του Συλλόγου στο youtube/taxiarchisdotnet, όπου μπορούν να δουν όλα τα ανηρτημένα βίντεο.

Του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών

Εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών «Ο Αριστοτέλης».

Στις 24 Ιανουαρίου 2016, παράλληλα με την κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας, πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου του Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών και εξελέγησαν οι εξής: Σουλινάρης Γεώργιος (Πρόεδρος), Τσούκης Σεραφείμ (Αντιπρόεδρος), Ντάλλες Άννα (Γραμματέας), Τσόχας Γεώργιος (Ταμίας). Υπεύθυνος χορηγιών ανέλαβε ο Κυριάκος Βασιλίας, ενώ η επιμέλεια της ύλης της εφημερίδας «Τα Χαλκιδικιώτικα Νέα» ανατέθηκε εκ νέου στους Ρανταβέλλα Χρήστο και Σουλινάρη Γεώργιο.

Για την Εξελεγκτική Επιτροπή εξελέγησαν ο Λαλιώτης Αθανάσιος και η Ανοιξιά Βασιλική.

Νέα της Χαλκιδικής μας

Γράφει και επιμελείται ο Γιώργος Διαμαντουλάκης

Η Σάρτη υποδέχθηκε με τιμές τα οστά του ήρωά της Θεοφάνη Λουκάκη

Μέσα σε κλίμα συγκινησιακής φόρτισης σύσσωμη η Σάρτη υποδέχθηκε την Τετάρτη 20 Ιανουαρίου 2016 τα λείψανα του Εφέδρου Ανθυπασπιστή Θεοφάνη Λουκάκη, ο οποίος έπεσε υπερασπιζόμενος την Κύπρο από τους Τούρκους και μετά από 42 χρόνια επέστρεψε ως ήρωας στη γενέτειρά του. Τα λείψανα του ήρωα της Σάρτης υποδέχτηκαν στρατιωτικό άγημα, ο αντιδήμαρχος του δήμου Σιθωνίας, Κυπαρίσσης Ντέμπλας, ο πρόεδρος της Τ.Κ. Σάρτης, Μιχάλης Σπανός, δημοτικοί και τοπικοί σύμβουλοι και πλήθος κόσμου από τη Σάρτη και τη Συκιά.

Στον ενοριακό Ναό της Σάρτης τελέσθηκε επιμνημόσυνη δέηση στη μνήμη του Θεοφάνη Λουκάκη και στη συνέχεια του απονεμήθηκαν παράσημα μετά θάνατον. Τα λείψανα του Θεοφάνη Λουκάκη εντοπίστηκαν μαζί με τα λείψανα άλλων έξι Ελλήνων αγνοουμένων σε ομαδικούς τάφους, στο πλαίσιο του προγράμματος εκταφών και αναγνώρισης λειψάνων της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ).

Ο Έφεδρος Ανθυπασπιστής Θεοφάνης Λουκάκης μαζί με τον Έφεδρο Ανθυπασπιστή Νικόλαο Τσιγκαρόπουλο έπεσαν κατά την επική αντίσταση που πρόβαλε η Ελληνική Δύναμη Κύπρου κατά του επιτιθέμενου Τούρκου εισβολέα στην περιοχή του κατεχόμενου τώρα στρατοπέδου της Δύναμης. Τάφηκαν στο στρατιωτικό κοιμητήριο Λακατάμειας.

Χαιρετισμός Διευθύντριας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Χαλκιδικής

Σεβαστοί συνάδελφοι και γονείς,

Με την ανάληψη των υπηρεσιακών μου καθηκόντων, ως Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής, χαιρετώ εγκάρδια όλη την εκπαιδευτική κοινότητα του νομού μας και καταθέτω με τιμή και ειλικρίνεια την ατέρμονη συνέπεια και εργατικότητα μου για την επίτευξη διοικητικού, εκπαιδευτικού, παιδαγωγικού και συνάμα κοινωνικού έργου, το οποίο θα κατευθύνεται από τις αρχές της ένομης λειτουργίας, της διαφάνειας, της δημοκρατικής συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της δημιουργικής αναβάθμισης της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Χαλκιδική.

Με εκτίμηση και υψηλή αίσθηση καθήκοντος

Η Διευθύντρια Π.Ε. Χαλκιδικής

Ευτυχία Παπανικολάου

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου Εικαστικών Τεχνών Πολυγύρου

Μετά τις πρόσφατες εκλογές, νέο συμβούλιο προέκυψε στο Σύλλογο Εικαστικών Τεχνών Πολυγύρου. Τους ευχόμαστε «σιδηροκέφαλοι» και καλή δύναμη στο έργο τους. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΚΕΤΠ:

Πρόεδρος - Άννα Μπότου

Αντιπρόεδρος - Κυπαρίσσης Αθανάσιος
Ταμίας - Λιάρα Έφη
Γενικός Γραμματέας - Μπιτσιός Αθανάσιος
Ειδικός Γραμματέας - Νικολάου Κατερίνα
Αναπληρωματικά μέλη:
Διαμαντή Κωνσταντίνα
Ρατοπούλου-Δαρατζή Λία
Εξελεγκτική Επιτροπή:
Σταύρου Στέλιος
Νικολακόπουλος Γιώργος

Λαογραφικά Αρναίιας

Επανεκδόθηκε η συλλογή του λαογραφικού υλικού της περιοχής Αρναίιας Χαλκιδικής του Μαυρουδή Παπαθανασίου, που είχε δημοσιεύσει η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής στα «Χρονικά» της με τίτλο «Λαογραφικά Αρναίιας», με σκοπό τη διόρθωση λαθών και την προσθήκη καταλόγου λέξεων και φράσεων, που περιέχονται σε αυτή από το γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής. Η επανέκδοση έγινε από τις εκδόσεις Μαϊάνδρος και την επιμέλειά τους έχει η κόρη του συγγραφέα κα Ηλέκτρα Παπαθανασίου.

Φθινοπωρινή Ημερίδα Στίβου

Με την συμμετοχή μεγάλου αριθμού αθλητών – αθλητριών, κυρίων μικρής ηλικίας, και με την παρουσία του προέδρου ΣΕΓΑΣ κ. Πτολεμαίου Παπαμηχαήλ, πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά στο δημοτικό γήπεδο Νέου Μαρμαρά Χαλκιδικής, η Φθινοπωρινή Ημερίδα Στίβου «Νέος Μαρμαράς 2015». Σε όλα τα μικρά παιδιά απονεμήθηκαν χρυσά αναμνηστικά μετάλλια, για την προσπάθειά τους.

Εγκαινιάστηκε το Εκθετήριο Τοπικής Λαογραφίας & Ιστορίας Παρθενώνα

Ένας νέος χώρος παράδοσης και πολιτισμού για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της Σιθωνίας άνοιξε και επίσημα τις πόρτες του στον Παρθενώνα.

Το Εκθετήριο Τοπικής Λαογραφίας και Ιστορίας Παρθενώνα εγκαινιάστηκε την Κυριακή 14/2 από το Δήμαρχο Σιθωνίας κ. Ιωάννη Τζίτζιο, παρουσία των μελών του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ», του αντιδημάρχου κ. Γιώργου Ψηλογιάννη, του προέδρου της Δημοτικής Κοινότητας Ν.Μαρμαρά, κ. Γιώργου Καπλάνη, του προέδρου της Δημοτικής Κοινωφελούς Επιχείρησης Σιθωνίας, κ.Γιώργου Δαλδογιάννη, του προέδρου της ΑΝΕΤΧΑ, κ. Γιώργου Πασαλή, δημοτικών και τοπικών συμβούλων και πλήθους κόσμου.

Η πρόεδρος του Συλλόγου κ. Κωνσταντίνα Βλάχου ευχαρίστησε το Δήμαρχο για το ενδιαφέρον του, ώστε να αποπερατωθεί το έργο, και τόνισε ότι το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου αλλά και κάθε Παρθενιώτης νιώθει δέος για τα εκατοντάδες αντικείμενα και τις φωτογραφίες που προβάλλονται στις αίθουσες του Εκθε-

τηρίου, γιατί έχει διασωθεί ό,τι πολυτιμότερο από την πολιτιστική κληρονομιά του Παρθενώνα.

Ο Δήμαρχος Σιθωνίας κ. Ιωάννης Τζίτζιος αναφέρθηκε στις προσπάθειες που έγιναν για την ολοκλήρωση του έργου και υπογράμμισε ότι στόχος της Δημοτικής Αρχής είναι να αναδείξει τη σημασία και τη χρησιμότητα της παράδοσης στη σύγχρονη κοινωνία του Δήμου Σιθωνίας, αλλά και την αναγκαιότητα του σεβασμού που πρέπει να δείχνει ο καθένας στις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, προκειμένου να διατηρηθεί η ταυτότητα και η συνέχειά του στο χρόνο.

Την εκδήλωση πλαισίωσε η χορωδία του Πολιτιστικού Συλλόγου «Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ».

Η ομάδα μπάσκετ του Πευκοχωρίου στην Α2 Εθνική κατηγορία

Το μπάσκετ της Χαλκιδικής συνεχίζει την ανοδική του πορεία και σήμερα ύστερα από μία σειρά επιτυχιών η ομάδα του Πευκοχωρίου «Ευρώπη '87» αγωνίζεται στην Α2 Εθνική κατηγορία.

Η επιθυμία των φίλων του μπάσκετ της Κασσάνδρας είναι η ομάδα του Πευκοχωρίου να διακριθεί και στην κατηγορία αυτή. Είναι απαραίτητο όμως από την πλευρά της πολιτείας το ενδιαφέρον να τελειώσει το κλειστό γυμναστήριο του Πευκοχωρίου, το οποίο εδώ και χρόνια παραμένει ημιτελές.

Συγχαρητήρια παιδιά. Μας κάνετε υπερήφανους

* * *

Βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες που λάβαμε

Βιβλία

Παναγιώτης Χρ. Ζώης. *Γεώργιος Μ. Παπαηλιάκης και Άνω Πορρόια Σερρών.* Θεσσαλονίκη 2015.

Μανώλης Αθ. Γκουνάγιας. *Στη Λεωφόρο των Πύργων (Ξεράθηκε η μπλε βυσσινιά),* 3η έκδοση. Εκδόσεις Δέσποινα Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015.

Δημήτρης Ν. Αλεξάνδρου. *Χανεμπού, Έλληνες στην υποσαχάρια περιοχή.* Της σειράς στους δρόμους των Γραικών. Εκδόσεις ερωδιός. Θεσσαλονίκη 2015.

Ιερομόναχος Πρόδρομος Σιμωνοπετρίτης. *Αθωνικός μελισσών. Τα εν Αγίω Όρει διακονήματα, εργόχειρα και εργαστήρια.* Έκδοση του Ιερού Σιμωνοπετρίτικου Κελλίου «Ευαγγελισμός της Θεοτόκου». Καρυές Αγ. Όρους 2012.

Γιάννης Χρ. Καραμίχος. *Λοξές ματιές, ποιητική συλλογή.* Εκτύπωση Χρωμοτύπ Α.Ε. Θεσσαλονίκη 2015. Χορηγός της έκδοσης ο ευπατρίδης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ δρ. ιατρός και βουλευτής του ελληνικού κοινοβουλίου.

Δήμητρα Σφενδόνη-Μέντζου. *Ο Αριστοτέλης σήμερα.* Εκδόσεις Ζήση. Θεσσαλονίκη 2010.

Ευμορφία Τσιμούρη. *Το χρονικό της Ορμύλιας. Ιστορία-Πολιτισμός-Λαογραφία.* Ορμύλια Χαλκιδικής 2014.

Σταύρος Αυγολούπης. *Ο Δασιλιάς της γης.* Εκδόσεις Πλανητάριο. Θεσσαλονίκη 2014.

Νίκος Κοντογιανόπουλος. *Στην τροχιά των μεγάλων του πνεύματος. Φιλοσοφική ποίηση και σατιρική φιλοσοφία.* Εκδόσεις Αμφικτυονία Ελληνισμού.

Γιάννης Κανατάς. *Το ροδάκινο που έγινε ντομάτα.* Διηγήματα. Θεσσαλονίκη 2015.

Άγγελος Φιλ. Μάντσιος. Προσωπογραφήματα. Θεσσαλονίκη 2015.

Γεωργία Πούλου. Βιβλίων παρουσιάσεις. Θεσσαλονίκη 2015.

Παντελής Κων. Ζωγράφος. Διονύσιος Παπανικολόπουλος, Μητροπολίτης Ιερισσού Αγ. Όρου και Αρδαμερίου 1944-1951. Αρναία 2015.

Επίσης: Λάβαμε από το Γιάννη Κανατά 13 τόμους με δεμένα τα περιοδικά ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ.

Περιοδικά

Ο Όσιος Γρηγόριος. Τεύχος αρ. 40, έτους 2015. Έκδοση της Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγ. Όρους.

Αρναία, τ. 108, Ιούλιος-Σεπτ. 2015. Εκδότης ο κ. Δημήτριος Θεοχ. Κύρου θεολόγος-φιλόλογος.

Διακονία, τ. 80 Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2015. Έκδοση της Ιεράς Μητροπόλεως Ξάνθης και Περιθεωρίου.

Πολύγυρος, τ. 82, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2015. Περιοδική Έκδοση του Λαογραφικού Ομίλου Πολυγύρου. Εκδότης Ιωάννης Δημ. Κανατάς. Χορηγός της έκδοσης του τεύχους ο ευπατρίδης κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ δρ. ιατρός και βουλευτής του ελληνικού κοινοβουλίου.

Το Κύτταρο, τ. 12/2015. Πολιτισμικό περιοδικό έντυπο, του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιερισσού Κλειγένης.

Φιλόλογος, τ. 162, Οκτ-Δεκ. 2015. Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Βοϊακή ζωή, τ. 243, Οκτώβριος 2015. Τριμηνιαίο περιοδικό της Βοϊακής Εστίας Θεσσαλονίκης.

Γερακίνα, τ. 47, Ιούλιος - Δεκέμβριος 2015. Εξάμηνη έκδοση του Συλλόγου Νιγριτινών Θεσσαλονίκης Ο ΒΙΣΑΛΤΗΣ.

Εφημερίδες

Τα Χαλκιδικιώτικα Νέα. Φ. 153 Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2015. Όργανο του Πολιτιστικού Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

Ομβριανός Πετροκεράσων. Φ. 109 Σεπτ.- Δεκ. 2015. Εφημερίδα του Μορφωτικού Αθλητικού Συλλόγου Ομβριανός Πετροκεράσων.

Η Φωνή του Βάβδου. Φ. 109 Σεπτ. Δεκ. 2015. Εφημερίδα της Ένωσης Βαβδινών Θεσσαλονίκης.

Γαλάτιστα. Φ.25, Ιανουάριος 2016. Εφημερίδα του Συλλόγου Γαλατιστέων Θεσσαλονίκης «Η Ανθεμούς».

DVD

Λάβαμε δύο DVD με τη χορωδία μας να τραγουδάει στο 30ό και 31ο διεθνές φεστιβάλ της Λέσχης Προσωπικού ΟΤΕ Θεσσαλονίκης. Μας τα έστειλε η διοργανώτρια Λέσχη. Και την ευχαριστούμε.

Επιστολή που λάβαμε

Από το Σύλλογο Γονέων Παιδιών με νεοπλασματικές ασθένειες Βόρ. Ελλάδας λάβαμε την παρακάτω επιστολή

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 07/01/16

ΑΡ. ΠΡΩΤ. 2

Οι γονείς και τα παιδιά της «Λάμψης» θα ήθελαν να σας ευχαριστήσουν από καρδιάς, για τη βοήθεια που προσφέρατε και τη δημιουργία κατασκευών που διατέθηκαν σε bazaar του οποίου τα έσοδα κατατέθηκαν στο σύλλογό μας. Βασικός στόχος της ΛΑΜΨΗΣ είναι τόσο η καλύτερη δυνατή ιατρική, ψυχική και κοινωνική φροντίδα των πασχόντων παιδιών όσο και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, σε θέματα που αφορούν τον αγώνα κατά του παιδικού καρκίνου.

Έτσι λοιπόν κάθε πρωτοβουλία ιδιωτών ή φορέων, όπως η δική σας, μας δυναμώνουν στην προσπάθειά μας. Αυτή η ευαισθησία και η εκδήλωση της αγάπης σας μας δίνουν κουράγιο και δύναμη να συνεχίσουμε τη δύσκολη πορεία μας.

Ελπίζουμε να σας έχουμε αρωγούς στις προσπάθειές μας και στο μέλλον, ένα μέλλον που προσδοκούμε να 'ναι αισιόδοξο κι ελπιδοφόρο για όλα τα παιδιά που τόσο σκληρά δοκιμάζονται.

Οι πιο ζεστές ευχές μας σας συνοδεύουν στη ζωή σας.

ΓΙΑ ΤΟ Δ.Σ.
Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΓΓΕΛΗ ΑΝΝΙΤΑ

Συγχαρητήρια

Α' Ο κ. **Μαργαρίτης Σχοινάς του Αστερίου και της Ελένης**, μέχρι πρό τινος εκπρόσωπος τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν) και του προέδρου της κ. **Ζαν Κλωντ Γιουνκέρ**, αναβαθμίστηκε στη θέση του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή της Διεύθυνσης Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόκειται για ένα από τα 30 υψηλότερα πόστα της Επιτροπής.

Αξιότιμε Κύριε Σχοινά

Ο Παγχαλκιδικός σας απευθύνει θερμά συγχαρητήρια και σας καλεί, όταν με το καλό έρθετε στη Θεσσαλονίκη, να επισκεφτείτε την Εστία μας και να σας ακούσουμε σε μια ομιλία. Σας περιμένουμε όλοι οι συμπατριώτες σας με χαρά.

Συγχαρητήρια απευθύνουμε και στους ευτυχείς γονείς σας που είναι μέλη του Συλλόγου μας.

Β' Ο κ. **Γεώργιος Σουλινάρης** πρόεδρος του αδελφού Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών ανέλαβε για εφέτος την προεδρία της Ομοσπονδίας Συλλόγων Κεντρικής Μακεδονίας, που υπάρχουν και δραστηριοποιούνται στην Αθήνα.

Αγαπητέ μας Γιώργο συγχαρητήρια και σου ευχόμεθα υγεία και δύναμη για επιτυχία στο έργο σου. Ο Παγχαλκιδικός μας θα είναι δίπλα σου.

Σημ. Την προεδρία της Ομοσπονδίας αναλαμβάνει κυκλικά κάθε χρόνο ένας εκπρόσωπος από τους οκτώ Συλλόγους (Κιλκισιωτών, Γιαννιτσιωτών, Ναουσαίων, Βερροιαίων, Εδεσσαίων, Αλμωπιέων Θεσσαλονικέων και Χαλκιδικιωτών) που αποτελούν την Ομοσπονδία.

Ευχαριστήρια

Θερμές ευχαριστίες απευθύνουμε:

- 1.- Στο αγιορείτη **μοναχό Επιφάνειο** Μυλοποταμινό, και
- 2.- Στον επιχειρηματία **Νίκο Χρ. Παπαγιάννη** και τη θυγατέρα του **Κλαούντια** από την Αρναία, για το άφθονο κρασί πρώτης ποιότητας που πρόσφεραν αμφοτέροι από τα κελάρια τους για τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή μας. Καλή σοδειά και του χρόνου.
- 3.- Ευχαριστίες απευθύνουμε και προς την Ιερά Μονή της Σιμωνόπετρας του Αγ. Όρους για την οικονομική βοήθεια (40 ευρώ) που μας έστειλε και εφέτος. Εμείς ως αντίδωρο πέρα από την αγάπη και το σεβασμό μας από τον οποίο καγεχόμεθα, στέλνουμε προς την Ι. Μονή τακτικά το περιοδικό μας, όπως το στέλνουμε δωρεάν και στα υπόλοιπα 19 μοναστήρια του Όρους.

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

**Για την έκδοση του παρόντος 26ου τεύχους
για πρώτη φορά δε βρέθηκε χορηγός.**

Την δαπάνη κατέβαλε ο Σύλλογος από το ταμείο του.

Σήμερα

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΧΟΡΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ 27^ο ΤΕΥΧΟΣ

Που θα είναι αφιερωμένο στον Αριστοτέλη,

με την ευκαιρία του εορτασμού της επετείου των 2400 ετών από τη γέννησή του

στα αρχαία Στάγειρα

ΑΝΑΜΕΝΟΥΜΕ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ.

Σημειώνεται ότι η χορηγία είναι 1.980 ευρώ. Χορηγός μπορεί να είναι ένα πρόσωπο

ή φορέας ή δύο ή και περισσότερα.

Για εκδήλωση ενδιαφέροντας στο τηλέφωνο του προέδρου μας 6946470157.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα χορηγοί του περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26)**

ΝΕΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στις νέες Διευθύντριες των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης Χαλκιδικής, Ερίτιμες Κυρίες, **Ευτυχία Παπανικολάου** τ. Διευθύντρια του Δημ. Σχολείου Ορμύλιας και **Αικατερίνη Τσέκου** τ. Διευθύντρια του Γενικού Λυκείου Ν. Τρίγλιας, αντίστοιχα, που επελέγησαν, διορίστηκαν πρόσφατα και ανέλαβαν υπηρεσία από 1-2-2016, απευθύνουμε θερμά συγχαρητήρια και ευχόμαστε υγεία και δύναμη για επιτυχία στο έργο τους. Τις διαβεβαιώνουμε δε ότι ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, που από την ίδρυσή του (1903) πάσχιζε για τα Σχολεία, με υποτροφίες σε απόρους μαθητές, με διορισμό δασκάλων και ίδρυση νέων σχολείων, όταν η κρατική παρουσία ήταν ακόμα αδύναμη, συνεχίζει και σήμερα να δηλώνει παρών στην προσπάθεια για την με κάθε τρόπο υποστήριξη της εκπαίδευσης, με πρώτη εκδήλωση του ενδιαφέροντος την προσφορά του περιοδικού μας, του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ, που αποστέλλεται σε όλα τα Δημοτικά Γυμνάσια και Λύκεια. Τέλος ανακοινώνουμε ότι είμαστε στη διάθεσή των νέων διευθυντριών της Εκπαίδευσης του τόπου μας για κάθε βοήθεια. Πολύ σύντομα θα τους επισκεφθούμε στα γραφεία τους για γνωριμία και συνεργασία. Επίσης τις γνωρίζουμε, μια που πλησιάζει η γιορτή της 25ης Μαρτίου, ότι στα γραφεία μας υπάρχουν αφίσες με την εικόνα του ήρωα της Χαλκιδικής του 1821 Στάμου Χάψα και διατίθενται δωρεάν στα Σχολεία που θα το ζητήσουν, για ανάρτηση.

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Με απόφαση του Δ.Σ. ή οποία κυρώθηκε από τη Γεν. Συνέλευση της 24ης Ιανουαρίου 2016, απονεμήθηκαν σε 4 μέλη του Συλλόγου μας οι παρακάτω τιμητικές διακρίσεις:

Ο **Ιωάννης Σαμαράς**, (Α.Μ. 381) Θεολόγος εξ Αρναίας **ανακηρύχθηκε επίτιμο μέλος** του Παγχαλκιδικού Συλλόγου για την πολύχρονη θητεία του ως μέλος του Δ.Σ., κατά την οποία πολλά ωφέλησε τον Σύλλογο.

Στον **Δημήτριο Θεοχ. Κύρου**, (Α.Μ. 736) φιλόλογο εξ Αρναίας **απονεμήθηκε πλακέτα ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ**, ως εκδόστη επί 28ετία του περιοδικού ΑΡΝΑΙΑ, ως τακτικό αρθρογράφο επί εξαετία του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, ως συγγραφέα και ως ερευνητή της τοπικής μας ιστορίας.

Στον **Ιωάννη Δημ. Κανατά** (Α.Μ. 740) εκπαιδευτικό εκ Νικήτης **απονεμήθηκε πλακέτα ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ** ως εκδόστη επί 16ετία του περιοδικού ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ, ως τακτικό αρθρογράφο επί εξαετία του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, ως συγγραφέα και ως ερευνητή της τοπικής μας ιστορίας.

Στον **Αθανάσιο Ι. Χριστιανό** (Α.Μ. 827) φιλόλογο εκ Πολυγύρου **απονεμήθηκε πλακέτα ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ** για τη συμβολή του στην έκδοση του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, για την υποστήριξη πολλών τοπικών εκδόσεων και για τη συνεχή προσφορά του στην πνευματική και κοινωνική ζωή του τόπου μας.

Π Ε Ν Θ Η

Έφυγαν από τη ζωή:

Ο **Γρηγόριος Τουμανίδης**, μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 710, δάσκαλος εν ζωή και Διευθυντής Δημοτικών Σχολείων της Χαλκιδικής και της Θεσσαλονίκης, σύζυγος της Πολυγυρινής δασκάλας κ. Ευαγγελίας Μανωλούτσου μέλους του Παγχαλκιδικού με Α.Μ.276.

Ο **Ευστάθιος Τσιάλης** εκ Βαρβάρας, μέλος του Συλλόγου μας και ανταποκριτής μας στο Παλαιοχώρι με Α.Μ. 761, δάσκαλος εν ζωή και διευθυντής του Δημ. Σχολείου Παλαιοχωρίου, σύζυγος της δασκάλας Ένας Βλογιάρη από τον Ταξιάρχη.

Η **Αναστασία Βασιλάκη** εκ Πολυγύρου, δασκάλα εν ζωή, σύζυγος του δασκάλου Χρήστου Γουνιώτη από την Ασσηρο και αδελφή του Πολυγυρινού δασκάλου-ποιητή Νίκου Βασιλάκη μέλους του Παγχαλκιδικού με Α.Μ.898.

Η **Μαρία Κοκκώνη**, σύζυγος του μέλους του Συλλόγου μας Νίκου Κοκκώνη (Ν. Γωνιά) με Α.Μ.1192

Ο **Ευάγγελος Νέντσε** σύζυγος της Αθηνάς Νέντσε μέλους του Συλλόγου μας με Α.Μ. 1217.

Ο **Δήμος Κωνσταντινίδης**, σύζυγος της Σοφίας Κωνσταντινίδου (Πετροκέρασα) μέλους του Συλλόγου μας με Α.Μ. 900.

Ο Παγχαλκιδικός απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους, ευχόμενος την εξ ύψους παρηγορία.
ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Α' Έγινε Διακανονισμός

Το Δ.Σ. λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα μας και προκειμένου να δώσει στα μέλη του Συλλόγου ευκαιρία για την οικονομική τους τακτοποίηση

αποφάσισε τον διακανονισμό των οφειλομένων συνδρομών των παρελθόντων ετών ως εξής.

Παραγράφονται οι οφειλές των παρελθόντων ετών και κάθε οφειλέτης έχει πλέον υποχρέωση να καταβάλει τις συνδρομές μόνο των δύο τελευταίων ετών δηλ. 2015 και 2016.

Β' Τρόποι καταβολής της συνδρομής:

α) Στο ταμείο ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. ή στον αντιπρόσωπο ή τον ανταποκριτή του χωριού σας.

β) Στα γραφεία μας κάθε βράδυ πλην Παρασκευής 6-9 μ.μ.

γ) Στους παρακάτω συνεργάτες-εισπράκτορες οι οποίοι έρχονται και στον τόπο εργασίας σας και στο σπίτι σας, όταν τους καλέσετε:

1. Ζηνοβία Ιππ. Πάχτα για τη Θεσσαλονίκη και την Αρναία με τα πέριξ τηλ.6937313294

2. Νίκος Πιτσιόρλας για τον Πολύγυρο και τα πέριξ τηλ. 6979816851 και

3. Μαρία Κουζίνα για τα Ν. Μουδανιά και τα πέριξ τηλ.6993402230.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Καμία πληρωμή δεν γίνεται χωρίς απόδειξη προσωρινή η οριστική.

Αν εκδοθεί προσωρινή, την οριστική θα την λάβετε στο σπίτι σας ταχυδρομικώς.

δ) Επίσης μπορείτε να καταθέσετε τη συνδρομή στην **Πειραιώς αρ. λογ. 6233040032572.**

Σημ. Καλό είναι να αποφεύγονται τα ΕΛΤΑ γιατί για την είσπραξη χρειάζεται διαδικασία, μετάβαση στα γραφεία του και αναμονή στην ουρά...

Και υπόψη η συνδρομή είναι ετήσια (15 ευρώ) και καταβάλλεται στην αρχή του έτους.

Ηδη μέχρι στιγμής έχουν τακτοποιηθεί για το 2016 περίπου 250 μέλη. Σπεύστε και εσείς.

Μηνύματα (SMS) στα κινητά

Η επικοινωνία του Δ.Σ. με τα μέλη

Το κυριότερο στοιχείο για την καλή και ουσιαστική λειτουργία του Συλλόγου είναι η επικοινωνία του Δ.Σ. με τα μέλη. Εδώ και επτά χρόνια καθιερώσαμε και η καθημερινή επικοινωνία μας γίνεται με μηνύματα μέσω κινητών τηλεφώνων, λόγω οικονομίας και ταχύτητας.

Και για να γίνει αντιληπτή η διαφορά σας λέμε ένα παράδειγμα: Με σημερινές τιμές, για να σταλούν 1.000 φάκελοι με τα ΕΛΤΑ χρειάζονται 850 ευρώ, χώρια η ταλαιπωρία. Ενώ για αποστολή ενός μηνύματος προς 1.000 κινητά χρειάζονται μόνον 50 ευρώ.

Αν δεν μπορείτε ο ίδιος να διαβάζετε μηνύματα ή για διάφορους λόγους δεν έχετε ο ίδιος κινητό, δώστε στη Γραμματεία του Συλλόγου μας (2310323839) το κινητό κάποιου δικού σας προσώπου, για να παίρνει αυτό τα μηνύματα και να σας ενημερώνει. Υπόψη ότι έτσι και αλλιώς τα μηνύματα στέλνονται προς όλους και η δαπάνη γίνεται. Είναι κρίμα να πηγαίνει στον αέρα. Αν πάλι κάποιος δεν παίρνει καθόλου μηνύματα, σίγουρα θα έχουμε λάθος γραμμένο τον αριθμό του. Και σ' αυτήν την περίπτωση πάλι ενημερώστε την Γραμματεία του Συλλόγου (2310323839) για την τακτοποίηση.

Τέλος σημειώνουμε ότι μηνύματα στέλνονται μόνο προς τα μέλη γιατί αυτά καταβάλλουν τη συνδρομή, αυτά δικαιούνται ενημερώσεως και αυτών τα τηλέφωνα έχουμε.

Αλλά και πάλι για διευκόλυνση της μνήμης, ο Σύλλογος στέλνει τις παραμονές κάθε εκδήλωσης μήνυμα υπόμνησης. Τη δε ημέρα της εκδήλωσης διανέμεται και σχετικό λεπτομερές πρόγραμμα για άνετη παρακολούθηση των δρώμενων, αν υπάρχουν.

Μ' αυτόν τον τρόπο ελπίζουμε ότι, ανάλογα με τα μέσα και τα χρήματα που διαθέτουμε, η ενημέρωση που σας προσφέρουμε είναι πλήρης. Αν πάλι κάτι παραλείπεται, τηλεφωνήστε μας αμέσως για την τακτοποίησή του. Η πόρτα του Συλλόγου είναι πάντα ανοιχτή.

ΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ, ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αντιπρόσωπος: Δημήτριος Σμάγας
6942095999 (Αγ. Νικόλαος)

Ανταποκριτές:

Μεταγγιτσίου	Κατσίκας Γεώργιος 6946257817
Πυργαδικίων	Αγγελίδης Αλέξανδρος 6973016187

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΝΑΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Παντελής Ζωγράφος
6956140250 (Αρναία)

Ανταποκριτές:

Αρναίας	Πάχτα Ζηνοβία 6937313294
Βαρβάρας	Τσιάλη Λεμονιά 6946525098
Μεγ. Παναγίας	Κατραντσιώτου Ελένη 6977337556
Νεοχωρίου	Χιούτης Κων/ντίνας 6945255403
Ολυμπιάδας	Αναστασίου Βασίλειος 6977775105
Παλαιοχωρίου	Τσιάλης Ευστ. Γεώργιος 6974601589
Στανού	Τουπλικιώτης Αθανάσιος 6972422953
Σταγείρων	Γκιάτας Παναγιώτης 6944726756
Στρατονίκης	Τσανανά Ελένη σύζ. Γεωρ. 6946149510
Στρατωνίου	Ανετούδης Αριστείδης 6932622687 Μπαλαρά Γιάννα 6945983653

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΓΑΛΑΤΙΣΤΑΣ

Αντιπρόσωπος: Αστέριος Σουάνης
6978262440 (Γαλάτιστα)

Ανταποκριτές:

Βάβδου	Κουτσός Σαρ. Χρήστος 6944682564
--------	------------------------------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΩΝ

Αντιπρόσωπος: Χρήστος Μπαμπαϊτής
6976601853 (Παχαιοχώρα)

Ανταποκριτές:

Γεροπλατάνου	Παπαρηγορίου Αθανάσιος 6943075258
--------------	--------------------------------------

Δουμπιών	Παπαοικονόμου Εμμ. Νίκος 6937671915
Κρήμνης	Κοντογιώργης Δημήτριος 6944758636
Μαραθούσας	Θεοχάρης Ευστράτιος 6938738735
Ριζών	Γιάννος Τάσος 6945167252
Σανών	Βαβδινούδης Δημήτριος 6940771652

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Αντιπρόσωπος: Φώτης Ταλέας
6944758623 (Ιερισσό)

Ανταποκριτές:

Αμμουλιανής	Ροδοκαλάκης Φωτ. Γεώργιος 6944678830
Ιερισσού	Μαρίνος Ιωάννης 6975505132
Νέων Ρόδων	Ταλέας Γεώργιος 6946461528
Ουρανούπολης	Καραστεργίου Ελένη 6932735573

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Νικόλαος Παραλής
6932579452 (Κασσάνδρεια)

Ανταποκριτές:

Κασσανδρείας	Μπουλούσης Χρυσοβαλάντης 6944989934
Αθύτου	Κωστοπούλου Μάχη 6932474037
Καλάνδρας	Ραπτόπουλος Σάκης 6977773617
Καλλιθέα	Παπαγιάννης Θεόδωρος 6981032571
Κασσανδρινού	Μαθαία Μαγδαληνή 6944694417
Κρουπηγής	Σουσούρας Χρήστος 6937661655
Νέα Φώκαια	Κουκής Θεόδωρος 2374081522
Φούρκας	Μανώλτσιος Ιωάννης 6981260949

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΑΣ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Βασίλειος Μακαρίτης
6944343867 (Ν. Καλλικράτεια)

Ανταποκριτές:

Άγ. Παύλου	Μυλωνά Ελευθερία 6975023812
Λακκώματος	Χουλιάρας Θεόδωρος 6938421901
Ν. Γωνιάς	Βούτση Αικατερίνη 6932539114
Ν. Ηράκλειας	Ραγιάς Νίκος 6932905273
Ν. Καλλικράτειας	Τζούμα-Ζαμπόκα Κονδυλένια 6978024295
Ν. Συλλάτων	Πανταζής Αθανάσιος 6972547148
Σωζόπολης	Ψαθά Κρυσταλένια 6982983875

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΟΥ ΜΑΡΜΑΡΑ

Αντιπρόσωπος: Χρήστος Γκιζγκής
6987774958 (Ν. Μαρμαράς)

Ανταποκριτές:

Παρθενώνα	Παπαδοπούλου-Μαργαρίτη Στέλλα 6948076521
-----------	---

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ

Αντιπρόσωπος: Αθανάσιος Χατζηπαπάς
6976762043 (Ν. Μουδανιά)

Ανταποκριτές:

Άγ. Παντελεήμων	Καρατζάκης Αργύριος 6976319203
Άγ. Μάμας	Κυρίμης Στυλιανός 6948080892
Διονυσίου	Ντοντσάκη-Μουτσάκη Μαρία 6942411001
Ζωγράφου	Μηνάογλου Κων/ντίνος 6972342060
Ν. Μουδανιών	Τζιουρτζιούμη Παναγιώτα 6944393553
Ν. Ποτίδαιας	Χατζηκονδέλης Αθανάσιος 6944622856
Ν. Φλογητών	Μαυρίδης Βάιος 6974418120
Ολύνθου	Αναστασιάδου Μαρία Βορ. 6977413971
Πορταριάς	Βαρβάρη Αννούλα 6974187956
Σημάντρων	Ζουμπουλίδου Χ ^η Στοιγιάννη Ελένη 6977745305

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΕΑΣ ΤΡΙΓΛΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Αλέξανδρος Οικονομίδης
6976238375 (Ν. Τρίγλια)

Ανταποκριτές:

Ελαιοχωρίων	Βακαλούδης Κων/ντίνος 6945331299
-------------	-------------------------------------

Κρήνης	Τσέλιου Σμαρώ 6977869760
Ν. Πλαγιών	Μπανάκης Νικόλαος 6946487662
Ν. Τενέδου	Τυροβούζης Αθανάσιος 6973909777
Πετραλώνων	Χαραλαμπίδης Αναστάσιος 6940292721

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΙΚΗΤΗΣ

Αντιπρόσωπος: Στυλιανός Κωστίκας
6974792466 (Νικήτη)

Ανταποκριτές:

Νικήτης	Αναγνωστάρας Γεώργιος 6942562006
Μεταμόρφωσης	Βασιλειάδης Ιωάννης 6946953441

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Βασίλειος Γκαρλής
6973557907 (Ορμύλια)

Ανταποκριτές:

Βατοπεδίου	Χασταμουρίδης Χαράλαμπος 6977000663
------------	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΑΛΛΗΝΗΣ

Αντιπρόσωπος: Αστέριος Βαμβακάς
6974486323 (Πολύχρονο)

Ανταποκριτές:

Άγ. Παρασκευής	Χριστέλη Καίτη 6974930896
Ν. Σκιώνης	Ζιώβα Τηλ. Μαρία 6978706512
Παλιουρίου	Κόνιαλη Ελευθερία 6972598392
Πευκοχωρίου	Καραμανλής Νικόλαος 6977468667
Πολυχρόνου	Μητσιάνη Αλεξάνδρα 6974960770
Χανιώτη	Πελέκα Ξένια 6977862948

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

Εκπρόσωποι: Διαμαντουλάκης Γεώργιος
6977007729 (Πολύγυρος)
Κανατάς Ιωάννης
6945822836 (Πολύγυρος)

Ανταποκριτές:

Άγ. Προδρόμου	Βατζόλας Μιλτιάδης 6945388137
Βραστήων	Παντάλης Παύλος 6973263460

Παλαιοκάστρου	Δημηνός Αθανάσιος 6945265181
Ταξιάρχη	Λυρτζής Αστέριος 6944779345

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΥΚΙΑΣ

Αντιπρόσωπος: Λαθούρη - Πάργα Μαρία
6983337259 (Συκιά)

Ανταποκριτές:

Συκιάς	Κανέλης Ελευθέριος Δημ. Σχ. 6972432152
Σάρτης	Χριστάρα Σόνια (φαρμακείο) 6948508024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

Αντιπρόσωπος: Αστέριος Σαμαράς
6978279448 (Βασιλικά)

Ανταποκριτές:

Βασιλικών	Αργυρίου Αργύριος 6942250753
Γαλαρινού	Καραμόσχος Γεώργιος 6974337958
Λακκιάς	Δερμεντζής Γεώργιος 6937166492
Λειβαδίου	Ταυλικός Πασχάλης (Λάκης) 6975595700
Σουρωτής	Σαμαράς Ιωάννης 6946219116

Ταγαράδων	Καλαφάτης Σωτ. Αθανάσιος 6979048920
-----------	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΠΑΝΩΜΗΣ

Αντιπρόσωπος: Γρηγόριος Λάτσιος
6944450896 (Επανωμή)

Ανταποκριτές:

Επανωμής	Πράτανου-Λάτσιου Γερακίνα 6973337784
Μεσημερίου	Παπαδόπουλος Ι. Κων/ντίνος 6972273198
Πλαγιαρίου	Γκόρης Στέλιος (κατάστημα) 6977222357

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΟΥ

Αντιπρόσωπος: Άγγελος Μπαλμπάτσης
6974372072 (Ζαγκλιβέρι)

Ανταποκριτές:

Κωτούδης Βασίλειος 6948049910	Πετροκεράσων Λέκκας Γιάγκος 6978681120
Αδάμ 6937098098	Ν. Καλινδοίων Κυργιαζίδης Νικόλαος (πρώην Καλαμωτού) 6997120748

Αρμοδιότητες Αντιπροσώπων και Ανταποκριτών

Οι 18 ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ και οι 80 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ, ζώντας καθημερινά μέσα στις τοπικές κοινωνίες, γνωρίζουν καλύτερα τα πράγματα του κάθε χωριού, της κάθε κωμόπολης και ενημερώνουν το Δ.Σ. για τα ενδιαφέροντα των τοπικών κοινωνιών, για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που προγραμματίζονται εκεί και κάνουν σχετικές εισηγήσεις για την καλύτερη εξυπηρέτηση των μελών και φίλων μας και την καλύτερη λειτουργία του Παγχαλκιδικού.

Μεριμνούν επίσης για την εγγραφή νέων μελών, για τη διακίνηση του περιοδικού μας ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ και για την είσπραξη των συνδρομών συνεργαζόμενοι με τους κατά τόπους εισπράκτορες.

Επίσης συνεργάζονται με τους τοπικούς πολιτιστικούς Συλλόγους και τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των άλλων κοινωνικών φορέων, τους ενημερώνουν ότι ο Παγχαλκιδικός διαθέτει χορωδίες και χορευτικά που πρέπει να καλούνται στις χαλκιδικιώτικες εκδηλώσεις, σε αμοιβαία βάση και εξετάζουν και προτείνουν στο Δ.Σ. τη διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων.

Κρίνουμε σκόπιμο να το ξαναγράψουμε για άλλη μια φορά:

Ο Παγχαλκιδικός δεν είναι δευτεροβάθμιο σωματείο, ούτε προϊστάται των άλλων Συλλόγων. Είναι ίσος με όλους τους άλλους Συλλόγους των χωριών και των κωμοπόλεων. Χρέος λοιπόν κάθε Χαλκιδικιώτη είναι πρώτα να γίνεται μέλος του Συλλόγου του τόπου του, για να βοηθήσει την πολιτιστική ανέλιξη του και ταυτόχρονα, αν θέλει, να γίνεται και μέλος του Παγχαλκιδικού, ο οποίος φροντίζει για γενικότερα θέματα που αφορούν σε ολόκληρη τη Χαλκιδική και τους Χαλκιδικιώτες.

Τέλος σημειώνεται ότι οι ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ συντονίζουν το έργο τους με τους ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ της δικαιοδοσίας τους και εκπροσωπούν τον πρόεδρο και το Δ.Σ. στις τοπικές εκδηλώσεις και τους τοπικούς εορτασμούς.

Υπεύθυνος της λειτουργίας και του συντονισμού του όλου οργανωτικού δικτύου, των Αντιπροσώπων και Ανταποκριτών είναι προσωπικά ο Πρόεδρος κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης** 6946470157 και e-mail mkartsioti@gmail.com.

Συνεργάτες – εισπράκτορες συνδρομών:

Για τη Θεσσαλονίκη, την Αρναία και τα περίεξ η κ. **Ζηνοβία Πάχτα** 6937313294.

Για τον Πολύγυρο και τα περίεξ ο κ. **Νίκος Πιτσιόρλας** 6979816851.

Για τα Ν. Μουδανιά, Ν. Τρίγλια, Ν Καλλικράτεια και τα περίεξ η κ. **Μαρία Κουζίνα** 6993402230.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΕΧΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Ιανουάριος 2016

Κυριακή 24 Ιανουαρίου	Συνέρχεται η ετήσια τακτική Γεν. Συνέλευση των μελών.	Ώρα 11.30' στην Εστία του Συλλόγου με τα θέματα Η.Δ. που ήδη δημοσιεύθηκαν.
Παρασκευή 29 Ιανουαρίου	Συμμετοχή στην περιφορά της εικόνας των Τριών Ιεραρχών της ενορίας μας.	Ώρα 17.00, με αντιπροσωπεία του χορευτικού με ενδυμασίες και το λάβαρο
Σάββατο 30 Ιανουαρίου	Συμμετοχή του χορευτικού μας σε εκδήλωση του Ι. Ν. Τριών Ιεραρχών.	Ώρα 18.30' μαζί με άλλα χορευτικά της ενορίας στην κάτω αίθουσα του Ναού.
Σάββατο 30 Ιανουαρίου	Ημερήσια εκδρομή στο χιονοδρομικό του Καϊαμακτασάλαν & Άγ. Αθανάσιο.	Ώρα αναχώρησης 8.00'. Με δύο λεωφορεία. Το άτομο 15 ευρώ.

Φεβρουάριος 2016

Τετάρτη 3 Φεβρουαρίου	Παρουσίαση της νέας ποιητικής Συλλογής Λοξές ματιές του φιλόλογου-ποιητή Γιάννη Καραμίχου.	Ώρα 20.00' στην Εστία μας. Το παρουσιάζει ο φιλόλογος Δημ. Κοσμάς και ο ίδιος ο ποιητής.
Σάββατο 6 Φεβρουαρίου	Συμμετοχή του νεανικού χορευτικού μας τμήματος σε φεστιβάλ χορευτικών	Ώρα 18.30' στον ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ καλεσμένοι από το Σύλλογο Κερκυραίων και 7 άλλα.
Κυριακή 7 Φεβρουαρίου	Συμμετοχή της χορωδίας μας σε φεστιβάλ χορωδιών.	Ώρα 18.30' στο Ναό των Τριών Ιεραρχών. Διοργάνωση του ίδιου του Ναού.
Τετάρτη 10 Φεβρουαρίου	Ομιλία του ιατρού κ. Βασ. Μαυρουδή με θέμα: Ο Αριστοτέλης και τα δικαιώματά του στα αρχαία Στάγειρα.	Ώρα 20.00' στην Εστία του Συλλόγου μας.
Σάββατο 20 Φεβρουαρίου	Λογοτεχνική βραδιά αφιερωμένη από τον Παγγαλκιδικό σε όλους τους εκπαιδευτικούς της Χαλκιδικής. Θέμα: Εγώ ο Νίκος Καββαδίας.	Ώρα 20.00', στην Εστία. Ομιλητής ο φιλόλογος Δημ. Κοσμάς. Μουσική: Κ. Τσολοδήμος. Φωνή: Μαρ. Συρμαλόγλου, Γ. Ζιούπος. Απαγγελίες: Θεώνη Κοσμά.
Τετάρτη 24 Φεβρουαρίου	Παρουσίαση του νέου βιβλίου του Ιω. Κανατά: Το ροδάκινο που έγινε ντομάτα. Διηγήματα.	Ώρα 20.00, στην Εστία μας. Παρουσιαστές: Γιάννης Τσίκουλας, Αθ. Χριστιανός, Τάκης Κοσμάς και Χρήστος Ζαμπούνης

Μάρτιος 2016

28, 29 Φεβρ- 1,2 Μαρτίου	Τετραήμερη εκδρομή οδικώς Αθήνα. Επίσκεψη μουσείο Ακροπόλεως. Κρουαζιέρα: Αίγινα-Πόρο-Ύδρα και άλλα.	Άτομο 165 ευρώ. Ξενοδ. 4* Τιτάνια με πρωινό. Κόστος κρουαζιέρας (προαιρετική) 35 ευρώ με γεύμα.
ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΜΑΡΤΙΟΥ	Ο ΜΕΓΑΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ FOCUS (Στο δρόμο προς Περαία μετά τη στροφή του αεροδρομίου αριστερά).	Ώρα 13.00'. Άτομο 15 ευρώ με όλα πληρωμένα μέχρι καφέ στην έξοδο. Δηλώστε έγκαιρα για κράτηση στον Γιάννη Κοτσάνη 6936950188.
Τετάρτη 9 Μαρτίου	Ομιλία του αρχαιολόγου δρ Ι. Παπαγέλου. Θέμα: Ιστορική θεώρηση των θαλασσαναιμιών στη Χαλκιδική.	Ώρα 20.00' στην Εστία του Συλλόγου μας.
Τετάρτη 23 Μαρτίου	Ομιλία του φιλόλογου Μιχ. Κουτσού. Θέμα: Από την αρχαία τραγωδία στον Ακάθιστο Ύμνο και στο Άξιον Εστί του Ελύτη.	Ώρα 20.00' στην Εστία του Συλλόγου μας. (Με προβολές και μουσικά ακούσματα).
Παρασκευή 25 Μαρτίου	Συμμετοχή στη μεγάλη παρέλαση της πόλης μας με σημαία και λάβαρό μας.	Την παραμονή στέψης της προτομής του Καπετάν Χάψα στην οδό Βούλγαρη.
Κυριακή 27 Μαρτίου	14η Συνάντηση πέντε χορωδιών της Χαλκιδικής και όχι μόνο.	Ώρα 19.00' στην αίθουσα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (Θεσ/νίκη, έναντι Λ. Πύργου).

Απρίλιος 2016

Παρασκευή 1 Απριλίου	Γ΄ Χαιρετισμοί της Παναγίας. Παρακολούθηση σε Μονή που θα επιλεγεί.	Ώρα αναχώρησης 16.00΄. Άτομο/10 ευρώ. Δηλώσεις στην κ. Μάχη 6932474037.
Τετάρτη 13 Απριλίου	Ομιλία του ψυχιάτρου Μιχ. Τριανταφύλλου. Θέμα: Διαταραχές μνήμης στην Τρίτη ηλικία, άνοιες κλπ.	Ώρα 20.00΄ στην Εστία του Συλλόγου μας.
Σάββατο 16 Απριλίου	Ημερήσια εκδρομή: Δέλτα του Αξιού-Βέρροια κλπ.	Ώρα αναχώρησης 8.00΄. Άτομο 15 ευρώ. Δηλώσεις στην κ. Μάχη 6932474037

Μάιος 2016

Σάββατο 7 Μαΐου (προ του Θωμά)	Ημερήσια εκδρομή στα Αρχαία Στάγειρα και στο θεματικό πάρκο του Αριστοτέλη στα σημερινά Στάγειρα.	Ώρα αναχώρησης 8.00΄. Άτομο/15 ευρώ. Δηλώσεις στην κ. Μάχη 6932474037. Ομαδικό γεύμα (εξ ιδίων) με διασκέδαση.
Σάββατο 14 Μαΐου	Μουσικοχορευτική εκδήλωση των τμημάτων του Συλλόγου μας.	Ώρα 20.00΄ στην αίθουσα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (έναντι Λ. Πύργου) με είσοδο ελεύθερη.
Τετάρτη 18 Μαΐου	Παρουσίαση του νέου βιβλίου του καθηγητή του ΑΠΘ Σταύρου Αυγολούπη με τίτλο: Στοιχεία Αστρονομίας.	Ώρα 20.00΄ στην Εστία του Συλλόγου μας. Παρουσίαση από τον ίδιο το συγγραφέα, με προβολές και άλλο εποπτικό υλικό.
Τετάρτη 25 Μαΐου	Παρουσίαση του νέου βιβλίου του καθηγητή του ΑΠΘ Γιάννη Τσίκουλα με τίτλο: Ο δικός μου Πολύγυρος.	Ώρα 20.00΄ στην Εστία του Συλλόγου μας. Το παρουσιάζουν ο καθηγητής Στ. Αυγολούπη και ο γεν. αρχίατρος ε.α. Χρ. Παπαγιάννης.
Τρίτο δεκαήμερο Μαΐου	4ήμερη εκδρομή σε νησιά του Αιγαίου. Τιμή και ημερομ. μετά την έρευνα.	Τηλέφωνα για εκδήλωση ενδιαφέροντος και πληροφορίες: Ι. Κοτσάνης 6936950188

Ιούνιος 2016

Τετάρτη 8 Ιουνίου	Ιστορική διαδρομή του χορού από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα. Παρουσίαση από τα χορευτικά μας με σενάριο και σκηνοθεσία του καθηγητή Φυσ. Αγωγής Θεοδ. Φλώρου.	Ώρα 20.30 Στο θεατράκι στην αυλή του 1ου Λυκείου Πανοράματος. Μουσική χορός και ενδυμασίες από όλες τις εποχές. Θα υπάρχουν λεωφορεία για τη μετάβαση στο Πανόραμα.
Κυριακή 12 Ιουνίου	Εορτασμός της 195ης επετείου της μάχης των Βασιλικών με μνημόσυνο και πανηγυρικό λόγο στο καθολικό της Μονής της Αγ. Αναστασίας και επιμνημόσυνη δέηση και στέψη του μνημείου του καπετάν Χάψα.	Ώρα έναρξης εκδηλώσεων 10.30. Η εκδήλωση αποτελεί συνδιοργάνωση της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, των Δήμων Πολυγύρου, Σιθωνίας και Θέρμης και του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Έχουν κληθεί και θα παραστούν όλες οι Αρχές. Θα τραγουδήσει η χορωδία. Μετάβαση με λεωφορείο με ώρα αναχώρησης 8.30΄.

Προαγγελία εκδηλώσεων

1. Προαγγέλλεται ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΡΩΜΗ (Πομπηία-Φλωρεντία κλπ.) για αρχές Οκτωβρίου 2016, οδικώς-ακτοπλοϊκώς, αλλά και αεροπορικώς. Λεπτομέρειες στο επόμενο τεύχος. Εκδήλωση ενδιαφέροντος στον Γιάννη Κοτσάνη 6936950188. Η τιμή και η διάρκεια θα ανακοινωθούν μετά από έρευνα της αγοράς.
2. Προαγγέλλεται η πραγματοποίηση της Μασαλιάδας του 2016 (φθινοπωρινής συνεστίασης) τον προσεχή Οκτώβριο με συμμετοχή του ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ και της ορχήστρας του για ξεχωριστή διασκέδαση και τέρψη.
3. Προαγγέλλεται ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΤΟ Α.Π.Θ. τον Σεπτέμβριο στα πλαίσια του εορτασμού της επετείου για τα 2.400 χρόνια από τη γέννηση του Αριστοτέλη.

Σημείωση.

1. Οι εμβόλιμες εμφανίσεις των τμημάτων της χορωδίας και των χορευτικών μας θα προγραμματίζονται ανάλογα με τις προσκλήσεις που θα δεχόμαστε και θα ανακοινώνονται αμέσως.
2. Όλες οι αναχωρήσεις γίνονται από το τέρμα Βούλγαρη, όπου και η προτομή του ήρωα καπετάν Χάψα.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΙΑΣ 6 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ο ΜΕΓΑΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ

στο FOCUS στο δρόμο προς Περαιά στη 1 το μεσημέρι

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΣ ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ

Αντιπρόσωποι και Ανταποκριτές στα Παραρτήματα,
ξεσηκώστε τα μέλη και τους φίλους μας και ελάτε.
Κάθε χωριό και ένα τραπέζι.

Ολόκληρη η Χαλκιδική ας δώσει ένα ηχηρό παρόν.

Η πρόσκληση 15 ευρώ

με όλα πληρωμένα, μέχρι και καφέ στην έξοδο.

Για κράτηση δηλώστε έγκαιρα αριθμό ατόμων στο τηλ. 6936950188

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 15.02.2016

1.	Κατσαούνη Ελευθερία
2.	Κυρμανίδης Αλέξανδρος
3.	Βελίκη Χαρούλα
4.	Τζιουρτζούμη Παναγιώτα
5.	Κουρτέσης Θεμιστοκλής
6.	Παυλούδης Στυλιανός
7.	Κατσίκας Γεώργιος
8.	Κατσαντώνη Αναστασία
9.	Παρασκευοπούλου Ευανθία
10.	Ευγενίου Φαίδρα
11.	Παπαγρηγορίου Δημήτριος
12.	Κοσμά Γαρυφαλία
13.	Ναζίρη Αυγουστούλα
14.	Βαρβάρη Αννούλα
15.	Παπαοικονόμου Ευαγγελία
16.	Μωραϊτης Χρήστος
17.	Κεμπατσή Μαριάνθη
18.	Γρηγορίου Χρήστος
19.	Νερατζιάς Δημήτριος
20.	Τάνης Χαρίλαος
21.	Γιακαγιάς Χρήστος
22.	Τρατσέλας Δημήτριος
23.	Μουχτιδιώτης Γεώργιος
24.	Λιουλιάκη Μάγδα
25.	Σελαμπατζίδης Βασίλειος
26.	Ζιώβα Μαρία
27.	Μποσνάκης Νικόλαος
28.	Οικονομίδου Χρύσα
29.	Σγούτας Αλέξανδρος
30.	Συμεωνίδης Γεώργιος
31.	Ψωμά Στέλλα
32.	Γιαννούδη Μιχαηλίδου Μαρία
33.	Γιάννος Αναστάσιος

Πολύγυρος	1505
Μονοπήγαδο	1506
Ποτίδαια σπ.	1507
Παλιοχώρι	1508
Ν. Μαρμαράς	1509
Αγ. Νικόλαος	1510
Μεταγγίτσι	1511
Θεσ/νίκη	1512
Θεσ/νίκη	1513
Ν. Τρίγλια	1514
Ν. Μουδανιά	1515
Αρναία	1516
Αρναία	1517
Πορταριά	1518
Θεσ/νίκη φ.	1519
Καλύβες	1520
Νικήτη	1521
Πολύχρονο	1522
Αρναία	1523
Πολύγυρος	1524
Αγ. Μάμας	1525
Αγ. Μάμας	1526
Αγ. Μάμας	1527
Θεσ/νίκη	1528
Πολύγυρος	1529
Ν. Σκιώνη	1530
Χανιώτη	1531
Σέρρες	1532
Παλιούρι σπ.	1533
Ζαγκλιβέρι	1534
Θεσ/νίκη	1535
Παλιοχώρα	1536
Ριζά	1537

Αρ.Μητρώου

34.	Φυλαχτός Χρήστος
35.	Ιορδανίδου Πελαγία
36.	Μοσχοπούλου - Τέλη Μαρία
37.	Τυροβούζης Αθανάσιος
38.	Μανιός Νικόλαος
39.	Κόνιαλη Ελευθερία
40.	Τσιανάκας Κων/νος
41.	Τσιολάκης Δημήτριος
42.	Τσιάλα Ανδρομάχη
43.	Μπασούλου Ελευθερία
44.	Σμάγας Άγγελος
45.	Θωμά Άννα
46.	Ματίδου Γεωργία
47.	Βλαχάκη - Καμπούρη Αικατερίνη
48.	Καρακώττα Αναστασία
49.	Σφονδύλας Σταύρος
50.	Ξεφτέρη Ζωή
51.	Βαρβέρη Ζαχαρούλα
52.	Πεπόνη Νικολέτα
53.	Κουμποτής Δημήτριος
54.	Στεργίου Δέσποινα
55.	Γρηγορίου Δημήτριος
56.	Χανιώτου Αμαλία
57.	Παπαδοπούλου Άννα
58.	Ζήτη Πελαγία
59.	Γουδήρας Δημήτριος
60.	Καλυβιώτης Χρήστος
61.	Παγκοπούλου Μαρία
62.	Κελεκτσόγλου Αντώνιος
63.	Κωστούλα Ευδοκία
64.	Μανωλάκη Καλή
65.	Καραντώνη Ελένη

Αρ.Μητρώου

Παλιοχώρα	1538
Ν. Μουδανιά	1539
Στανός	1540
Ν. Τένεδος	1541
Ν. Τένεδος	1542
Παλιούρι	1543
Κασσάνδρεια	1544
Βασιλικά	1545
Παλιοκάστρο	1546
Πολύγυρος	1547
Αγ. Νικόλαος	1548
Ταξιάρχης	1549
Πολύγυρος	1550
Άθυτος	1551
Γαλάτιστα	1552
Βασιλικά	1553
Παλιοχώρα	1554
Μαραθούσα	1555
Θεσ/νίκη	1556
Αρναία	1557
Στρατώνι	1558
Καλλιθέα	1559
Θεσ/νίκη	1560
Θεσ/νίκη	1561
Σίβηρη	1562
Λειβάδι	1563
Αρναία	1564
Πολύχρονο	1565
Άθυτος	1566
Ψακούδια	1567
Αγ. Νικόλαος	1568
Παλιοχώρι	1569

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και τη δράση του Συλλόγου μας.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣ